

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第三百五十一卷至第三百六十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年三月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十一	- 3 -
初分多问不二品第六十一之一	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十二	- 32 -
初分多问不二品第六十一之二	- 32 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十三	- 63 -
初分多问不二品第六十一之三	- 63 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十四	- 93 -
初分多问不二品第六十一之四	- 93 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十五	- 123 -
初分多问不二品第六十一之五	- 123 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十六	- 150 -
初分多问不二品第六十一之六	- 150 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十七	- 178 -
初分多问不二品第六十一之七	- 178 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十八	- 208 -
初分多问不二品第六十一之八	- 208 -
大般若波罗蜜多经卷第三百五十九	- 236 -
初分多问不二品第六十一之九	- 236 -
大般若波罗蜜多经卷第三百六十	- 265 -
初分多问不二品第六十一之十	- 265 -
补阙真言	- 294 -
回向偈	- 294 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí yī
大般若波罗蜜多经卷第三百五十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bù èr pǐn dì liù shí yī zhī yī
初分多问不二品第六十一之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩
hē sà chéng jiù rú shì fāng biàn shàn qiǎo fā xīn yǐ lái wéi jīng jǐ
诃萨成就如是方便善巧，发心已来为经几
shí
时？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái jīng
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨发心已来，经
yú wú shù bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō jié
于无数百千俱胝那庾多劫。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
chéng jiù rú shì fāng biàn shàn qiǎo yǐ céng qīn jìn gòng yǎng jǐ fó
成就如是方便善巧，已曾亲近供养几佛？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ céng qīn jìn gòng
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨已曾亲近供
yǎng jìng qié shā děng zhū fó
养殄伽沙等诸佛。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
chéng jiù rú shì fāng biàn shàn qiǎo yǐ céng zhòng zhí jǐ suǒ shàn gēn
成就如是方便善巧，已曾种植几所善根？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨发心已来，无
yǒu bù shī bō luó mì duō ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu jìng jiè
有布施波罗蜜多而不圆满精勤修习，无有净戒
bō luó mì duō ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu ān rěn bō luó mì
波罗蜜多而不圆满精勤修习，无有安忍波罗蜜

duō ér bù yuánmǎnjīng qín xiū xí wú yǒujīng jìn bō luó mì duō ér bù
多而不圆 满精勤修习，无有精进波罗蜜多而不
yuánmǎnjīng qín xiū xí wú yǒujìng lǜ bō luó mì duō ér bù yuánmǎn
圆 满精勤修习，无有静虑波罗蜜多而不圆 满
jīng qín xiū xí wú yǒu bō rě bō luó mì duō ér bù yuánmǎnjīng qín xiū
精勤修习，无有般若波罗蜜多而不圆 满精勤修
xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu nèikōng ér bù yuán
习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有内空而不圆
mǎnjīng qín ān zhù wú yǒuwàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
满精勤安住，无有外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜 义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng ér bù yuánmǎnjīng qín ān zhù shì pú sà mó hē sà fā xīn
自性空而不圆 满精勤安住。是菩萨摩诃萨发心
yǐ lái wú yǒuzhēn rú ér bù yuánmǎnjīng qín ān zhù wú yǒu fǎ jiè
已来，无有真如而不圆 满精勤安住，无有法界、
fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ér bù
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界而不
yuánmǎnjīng qín ān zhù shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu kǔ
圆 满精勤安住。是菩萨摩诃萨发心已来，无有苦
shèng dì ér bù yuánmǎnjīng qín ān zhù wú yǒu jí miè dào shèng
圣 谛而不圆 满精勤安住，无有集、灭、道 圣
dì ér bù yuánmǎnjīng qín ān zhù shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái
谛而不圆 满精勤安住。是菩萨摩诃萨发心已来，
wú yǒu sì jìng lǜ ér bù yuánmǎnjīng qín xiū xí wú yǒu sì wú liàng
无有四静虑而不圆 满精勤修习，无有四无量、
sì wú sè dìng ér bù yuánmǎnjīng qín xiū xí shì pú sà mó hē sà fā
四无色定而不圆 满精勤修习。是菩萨摩诃萨发
xīn yǐ lái wú yǒu bā jiě tuō ér bù yuánmǎnjīng qín xiū xí wú yǒu bā
心已来，无有八解脱而不圆 满精勤修习，无有八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ér bù yuánmǎnjīng qín xiū xí
胜 处、九次第定、十遍处而不圆 满精勤修习。

shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu sì niàn zhù ér bù yuán mǎn
是菩萨摩诃萨发心已来，无有四念住而不圆 满

jīng qín xiū xí wú yǒu sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
精勤修习，无有四正 断、四神足、五根、五力、

qī dèng jué zhī bā shèng dào zhī ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí shì pú
七等觉支、八圣道支而不圆 满精勤修习。是菩

sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu kōng jiě tuō mén ér bù yuán mǎn jīng
萨摩诃萨发心已来，无有空解脱门而不圆 满精

qín xiū xí wú yǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér bù yuán mǎn jīng qín
勤修习，无有无相、无愿解脱门而不圆 满精勤

xiū xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu wǔ yǎn ér bù yuán
修习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有五眼而不圆

mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu liù shéntōng ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí
满精勤修习，无有六神通而不圆 满精勤修习。

shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu fó shí lì ér bù yuán mǎn
是菩萨摩诃萨发心已来，无有佛十力而不圆 满

jīng qín xiū xí wú yǒu sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
精勤修习，无有四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ér bù yuán mǎn jīng qín
悲、大喜、大舍、十八佛不共法而不圆 满精勤

xiū xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu wú wàng shī fǎ ér
修习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有无忘失法而

bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu héng zhù shě xìng ér bù yuán mǎn jīng
不圆 满精勤修习，无有恒住舍性而不圆 满精

qín xiū xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu yī qiè zhì ér
勤修习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有一切智而

bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér bù
不圆 满精勤修习，无有道相智、一切相智而不

yuán mǎn jīng qín xiū xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu tuó
圆 满精勤修习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有陀

luó ní mén ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu sān mó dì mén ér bù
罗尼门而不圆 满精勤修习，无有三摩地门而不

yuán mǎn jīng qín xiū xí shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái wú yǒu pú
圆 满精勤修习。是菩萨摩诃萨发心已来，无有菩

sà mó hē sà xíng ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí wú yǒu wú shàng zhèng
萨摩诃萨行而不圆 满精勤修习，无有无上正

dèng pú tí ér bù yuán mǎn jīng qín xiū xí
等菩提而不圆 满精勤修习。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà fā xīn yǐ lái zhòng zhí rú
“善现，是菩萨摩诃萨发心已来，种植如
shàngyuánmǎnshàngēn yóu cǐ yīn yuánchéng jiù rú shì fāngbiànshàn
上圆满善根，由此因缘成就如是方便善
qiǎo
巧。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
chéng jiù rú shì fāngbiànshànqiǎo shèn wéi xī yǒu
成就如是方便善巧，甚为希有。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō shì
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说，是
pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì fāngbiànshànqiǎo shèn wéi xī yǒu
菩萨摩诃萨成就如是方便善巧，甚为希有。

shànxiàndāng zhī rú rì yuè lún zhōuxíngzhàozhú sì dà zhōu
“善现当知！如日月轮周行照烛四大洲
jiè zuò dà shì yè qí zhōngsuǒyǒuruò qíng fēi qíng suí bǐ guāngmíng
界作大事业，其中所有若情非情，随彼光明
shì lì ér zhuǎn gè chéng jǐ shì rú shì bō rě bō luó mì duō zhào
势力而转，各成己事。如是般若波罗蜜多，照
zhú yú wǔ bō luó mì duō zuò dà shì yè bù shī děng wǔ bō luó mì duō
烛余五波罗蜜多，作大事业，布施等五波罗蜜多，
suí shùn bō rě bō luó mì duō shì lì ér zhuǎn gè chéng jǐ shì
随顺般若波罗蜜多势力而转，各成己事。

shànxiàndāng zhī bù shī děng wǔ bō luó mì duō jiē yóu bō
“善现当知！布施等五波罗蜜多，皆由般
rě bō luó mì duōsuǒ shèshòu gù nǎi dé míngwéi bō luó mì duō ruò lí
若波罗蜜多所摄受故，乃得名为波罗蜜多，若离
bō rě bō luó mì duō bù shī děng wǔ bù dé míngwéi bō luó mì duō
般若波罗蜜多，布施等五不得名为波罗蜜多。

shànxiàndāng zhī rú zhuàn lún wáng ruò wú qī bǎo bù dé míngwéi
善现当知！如转轮王若无七宝，不得名为
zhuàn lún shèngwáng yào jù qī bǎo nǎi dé míngwéizhuàn lún shèngwáng
转轮圣王，要具七宝乃得名为转轮圣王。

bù shī děng wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì ruò fēi bō rě bō luó mì
布施等五波罗蜜多亦复如是，若非般若波罗蜜
duō zhī suǒ shèshòu bù dé míngwéi bō luó mì duō yào wéi bō rě bō
多之所摄受，不得名为波罗蜜多，要为般若波

luó mì duō zhī suǒ shè shòu nǎi dé míng wéi bō luó mì duō
罗蜜多之所摄受，乃得名为波罗蜜多。

shàn xiàn dāng zhī rú yǒu nǚ rén duān zhèng jù fù ruò wú
“善现当知！如有女人端正巨富，若无

qiáng fū suǒ shǒu hù zhě yì wéi è rén zhī suǒ qīn líng bù shī děng wǔ
强夫所守护者，易为恶人之所侵袭。布施等五

bō luó mì duō yì fù rú shì ruò wú bō rě bō luó mì duō lì suǒ shè
波罗蜜多亦复如是，若无般若波罗蜜多力所摄

hù yì wéi tiān mó jí bǐ juàn shǔ zhī suǒ jǔ huài
护，易为天魔及彼眷属之所沮坏。

shàn xiàn dāng zhī rú yǒu nǚ rén duān zhèng jù fù ruò yǒu
“善现当知！如有女人端正巨富，若有

qiáng fū suǒ shǒu hù zhě bù wéi è rén zhī suǒ qīn líng bù shī děng wǔ
强夫所守护者，不为恶人之所侵袭。布施等五

bō luó mì duō yì fù rú shì ruò yǒu bō rě bō luó mì duō lì suǒ shè
波罗蜜多亦复如是，若有般若波罗蜜多力所摄

hù yī qiè tiān mó jí bǐ juàn shǔ bù néng jǔ huài
护，一切天魔及彼眷属不能沮坏。

shàn xiàn dāng zhī rú yǒu jūn jiàng lín zhàn zhèn shí shàn bèi
“善现当知！如有军将临战阵时，善备

zhǒng zhǒng kǎi jiǎ dāo zhàng¹ lín guó yuàn dí suǒ bù néng hài bù shī
种种铠钾刀杖¹，邻国怨敌所不能害。布施

děng wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì ruò bù yuǎn lí shēn shēn bō rě
等五波罗蜜多亦复如是，若不远离甚深般若

bō luó mì duō tiān mó juàn shǔ zēng shàng màn rén nǎi zhì pú sà zhān tú
波罗蜜多，天魔眷属、增上慢人乃至菩萨旃荼

luó děng jiē bù néng huài
罗等皆不能坏。

shàn xiàn dāng zhī rú shàn bù zhōu zhū xiǎo wáng děng suí shí
“善现当知！如瞻部洲诸小王等，随时

cháo shì zhuàn lún shèng wáng yīn zhuàn lún wáng dé yóu shèng chù bù shī
朝侍转轮圣王，因转轮王得游胜处。布施

děng wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì suí shùn bō rě bō luó mì duō
等五波罗蜜多亦复如是，随顺般若波罗蜜多，

yóu bǐ shì lì suǒ yǐn dǎo gù sù qù wú shàng zhèng děng pú tí
由彼势力所引导故，速趣无上正等菩提。

¹ 大正藏：仗；永乐北藏及龙藏：杖

shànxiàndāng zhī rú shàn bù zhōudōngfāngzhūshuǐ wú bù
“善现当知！如瞻部洲东方诸水，无不

jiē qù jìng qié dà hé yǔ jìng qié hé jù rù dà hǎi bù shī děng wǔ bō
皆趣殓伽大河，与殓伽河俱入大海。布施等五波

luó mì duō yì fù rú shì wú bù jiē wéishēnshēn bō rě bō luó mì duō
罗蜜多亦复如是，无不皆为甚深般若波罗蜜多

suǒ shè yǐn gù néng dào wú shàng zhèng děng pú tí
所摄引故，能到无上正等菩提。

shànxiàndāng zhī rú rén yòushǒu néng zuò zhòng shì shēnshēn
“善现当知！如人右手能作众事，甚深

bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì néng yǐn yī qiè shū shèng shàn fǎ
般若波罗蜜多亦复如是，能引一切殊胜善法。

shànxiàndāng zhī rú rén zuǒshǒu suǒ zuò bú biàn bù shī děng wǔ bō luó
善现当知！如人左手所作不便，布施等五波罗

mì duō yì fù rú shì bù néng yǐn shēng shū shèng shàn fǎ
蜜多亦复如是，不能引生殊胜善法。

shànxiàndāng zhī pì rú zhòng liú ruò dà ruò xiǎo jiē rù dà
“善现当知！譬如众流若大若小，皆入大

hǎi tóng yī xián wèi bù shī děng wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì jiē
海同一咸味。布施等五波罗蜜多亦复如是，皆

wéi bō rě bō luó mì duō suǒ shè yǐn gù tóng zhì wú shàng zhèng děng pú
为般若波罗蜜多所摄引故，同至无上正等菩

tí yóu cǐ jiē míng néng dào bǐ àn
提，由此皆名能到彼岸。

shànxiàndāng zhī rú zhuàn lún wáng yù yǒu suǒ qù sì jūn
“善现当知！如转轮王欲有所趣，四军

dǎo cóng lún bǎo jū xiān wáng jí sì jūn niàn yù yǐn shí lún zé wéi zhù
导从轮宝居先，王及四军念欲饮食轮则为住，

jiǐ yǐn shí yǐ wáng niàn yù xíng lún zé qián qù qí lún qù zhù suí wáng
既饮食已，王念欲行轮则前去，其轮去住随王

yì yù zhì suǒ qù fāng bú fù qián qù bù shī děng wǔ bō luó mì duō
意欲，至所趣方不复前去。布施等五波罗蜜多

yì fù rú shì yǔ zhū shàn fǎ yù qù wú shàng zhèng děng pú tí yào
亦复如是，与诸善法欲趣无上正等菩提，要

yīn bō rě bō luó mì duō yǐ wéi qián dǎo jìn zhǐ jù suí bù xiāng shě lí
因般若波罗蜜多以为前导，进止俱随不相舍离，

ruò zhì fó guǒ gèng bù qián jìn
若至佛果更不前进。

shànxiàndāng zhī rú zhuànlún wáng qī bǎo jù zú suǒ wèi
“善现当知！如转轮王七宝具足，所谓

lún bǎo xiàngbǎo mǎbǎo zhǔzàngchénbǎo nǚ bǎo jiàngbǎo
轮宝、象宝、马宝、主藏臣宝、女宝、将宝、

rú yì zhūbǎo qí zhuànlún wáng yù yǒusuǒ zhì sì jūn qī bǎoqián
如意珠宝，其转轮王欲有所至，四军、七宝前

hòudǎocóng ěr shí lún bǎo suī zuì jū xiān ér bù fēn bié qiánhòu zhī
后导从，尔时轮宝虽最居先，而不分别前后之

xiàng bù shī dēng wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì yǔ zhū shàn fǎ yù
相。布施等五波罗蜜多亦复如是，与诸善法欲

qù wú shàngzhèngděng pú tí bì yǐ bō rě bō luó mì duō wéi qí qián
趣无上正等菩提，必以般若波罗蜜多为其前

dǎo rán cǐ bō rě bō luó mì duō bú zuò shì niàn wǒ yú bù shī
导，然此般若波罗蜜多不作是念：‘我于布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō luó mì duō zuì wéiqiándǎo bǐ
净戒、安忍、精进、静虑波罗蜜多最为前导，彼

suí cóng wǒ bù shī dēng wǔ bō luó mì duō bú zuò shì niàn shènshēn
随从我。’布施等五波罗蜜多不作是念：‘甚深

bō rě bō luó mì duō jū wǒ dēngqián wǒ suí cóng bǐ hé yǐ gù
般若波罗蜜多居我等前，我随从彼。’何以故？

shànxiàn bō luó mì duō jí yī qiè fǎ zì xìng jiē dùn wú suǒnéngwéi
善现，波罗蜜多及一切法自性皆钝，无所能为、

xū wàng bù shí kōng wú suǒyǒu bú zì zài xiàng pì rú yángyàn
虚妄不实、空无所有、不自在相，譬如阳焰、

guāngyǐng shuǐyuè jìng zhōngxiàngděng qí zhōngdōu wú fēn bié zuòyòng
光影、水月、镜中像等，其中都无分别作用

zhēn shí zì tǐ
真实自体。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若一切法

zì xìng jiē kōng yún hé pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué bù shī jìng jiè
自性皆空，云何菩萨摩诃萨精勤修学布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō dāng dé wú shàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，当得无上

zhèngděng pú tí
正等菩提？”

fó yán shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yú cǐ liù zhǒng bō luó
佛言：“善现，诸菩萨摩诃萨于此六种波罗

mì duō qín xiū xué shí héngzuò shì niàn shì jiānyǒuqíng xīn jiē
蜜多，勤修学时，恒作是念：‘世间有情，心皆
diāndǎo mòshēng sǐ kǔ bù néng zì tuō wǒ ruò bù xiū shànqiǎofāng
颠倒，没生死苦，不能自脱，我若不修善巧方

biàn bù néng jiě tuō bǐ shēng sǐ kǔ wǒ dāng wèi bǐ zhūyǒuqíng lèi
便，不能解脱彼生死苦；我当为彼诸有情类，

jīng qín xiū xué bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
精勤修学布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn shànxiàn shì pú sà mó hē sà zuò
波罗蜜多善巧方便。’善现，是菩萨摩诃萨作

shì niàn yǐ wéi zhūyǒuqíngshě nèi wài wù shě yǐ fù zuò rú shì sī wéi
是念已，为诸有情舍内外物。舍已复作如是思惟：

wǒ yú cǐ wù dōu wú suǒ shě hé yǐ gù cǐ nèi wài wù zì xìng jiē
‘我于此物都无所舍。何以故？此内外物自性皆

kōng fēi guān yú wǒ bù kě shě gù shànxiàn shì pú sà mó hē
空，非关于我，不可舍故。’善现，是菩萨摩诃

sà yóu cǐ guānchá xiū xíng bù shī bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí
萨由此观察，修行布施波罗蜜多速得圆满，疾

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèi zhūyǒuqíngzhōng bú fàn jiè
“善现，是菩萨摩诃萨为诸有情终不犯戒。

suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ wèi yǒuqíng
所以者何？是菩萨摩诃萨恒作是念：‘我为有情

qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí ruò duànshēngmìng bù yǔ ér qǔ
求趣无上正等菩提，若断生命，不与而取，

xíng yù xié xíng shì suǒ bù yīng wǒ wèi yǒuqíng qiú qù wú shàngzhèngděng
行欲邪行，是所不应。我为有情求趣无上正等

pú tí zuò xū kuáng yǔ zuò lí jiàn yǔ zuò cū è yǔ zuò zá huì
菩提，作虚诞语，作离间语，作粗恶语，作杂秽

yǔ shì suǒ bù yīng wǒ wèi yǒuqíng qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí
语，是所不应。我为有情求趣无上正等菩提，

fā qǐ tān yù chēn huì xié jiàn shì suǒ bù yīng wǒ wèi yǒuqíng qiú
发起贪欲、瞋恚、邪见，是所不应。我为有情求

qù wú shàngzhèngděng pú tí qiú miào yù jìng qiú tiān fù lè qiú
趣无上正等菩提，求妙欲境，求天富乐，求

zuò dì shì mó fàn wángděng shì suǒ bù yīng wǒ wèi yǒuqíng qiú
作帝释、魔、梵王等，是所不应。我为有情求

qù wú shàngzhèngděng pú tí qiú zhùshēngwénhuò dú jué dì shì suǒ
趣无上正等菩提，求住声闻或独觉地，是所
bù yīng shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ guānchá xiū xíng jìng
不应。’善现，是菩萨摩诃萨由此观察，修行净
jiè bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
戒波罗蜜多速得圆满，疾证无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèizhūyǒuqíng bù qǐ chēnhèn
“善现，是菩萨摩诃萨为诸有情不起瞋恨，
jiǎ shǐ héng bèi huǐ bàng líng rǔ xīn chǔ kǔ yán qiè yú xīn suǐ zhōng bù
假使恒被毁谤凌辱，辛楚苦言切于心髓，终不
fā qǐ yī niàn chēnhèn shè fù cháng zāo dāo zhàng wǎ shí zhàng
发起一念瞋恨。设复常遭刀杖²、瓦石、杖
kuàiděng wù chuí dǎ qí shēn gē jié zhuó cì jié jié zhī jiě yì bù
块等物捶打其身，割截斫刺，节节支解，亦不
fā qǐ yī niàn è xīn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà guānchá
发起一念恶心。所以者何？是菩萨摩诃萨观察
yī qiè shēng rú gǔ xiǎng sè rú jù mò wǒ wèi ráo yì yī qiè yǒu
一切声如³谷响、色如聚沫：‘我为饶益一切有
qíng bù yīng yú zhōngwàng qǐ chēnhèn shànxiàn shì pú sà mó hē
情，不应于中妄起瞋恨。’善现，是菩萨摩诃
sà yóu cǐ guānchá xiū xíng ān rěn bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí
萨由此观察，修行安忍波罗蜜多速得圆满，疾
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèizhūyǒuqíng qín qiú shàn fǎ
“善现，是菩萨摩诃萨为诸有情勤求善法，
nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí yú qí zhōngjiān cháng wú xiè dài
乃至无上正等菩提，于其中间常无懈怠。
hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ ruò xiè dài
何以故？是菩萨摩诃萨恒作是念：‘我若懈怠，
bù néng bá jì zhūyǒuqíng lèi shēng lǎo bìng sǐ yì bù néng dé suǒ qiú
不能拔济诸有情类生老病死，亦不能得所求
wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ
无上正等菩提。’善现，是菩萨摩诃萨由此
guānchá xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí zhèng wú
观察，修行精进波罗蜜多速得圆满，疾证无

² 大正藏：仗；永乐北藏及龙藏：杖

³ 大正藏：如；永乐北藏：如；龙藏：知；校勘：如

shàngzhèngděng pú tí
上 正 等 菩 提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèizhūyǒuqíng xiū zhūshèngdìng
“善现，是菩萨摩诃萨为诸有情修诸胜定，

nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí zhōng bù fā qǐ tān chēn chīděng
乃至无上正等菩提，终不发起贪、瞋、痴等

sǎnlùn zhī xīn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn
散乱之心。所以者何？是菩萨摩诃萨恒作是念：

ruò wǒ fā qǐ tān jù xíng xīn chēn jù xíng xīn chī jù xíng xīn jí yú
‘若我发起贪俱行心、瞋俱行心、痴俱行心及于

yú shì sǎnlùn zhī xīn zé bù néng chéng rǎo yì tā shì yì bù néng dé
余事散乱之心，则不能成饶益他事，亦不能得

suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu
所求无上正等菩提。’善现，是菩萨摩诃萨由

cǐ guānchá xiū xíng jìng lù bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí zhèng wú
此观察，修行静虑波罗蜜多速得圆满，疾证无

shàngzhèngděng pú tí
上 正 等 菩 提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèizhūyǒuqíng cháng bù yuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨为诸有情，常不远

lí shènsēn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí
离甚深般若波罗蜜多，乃至无上正等菩提，

cháng qín xiū xué shì chū shì jiān wēi miào shèng huì suǒ yǐ zhě hé shì
常勤修学世、出世间微妙胜慧。所以者何？是

pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn ruò yì bō rě bō luó mì duō zhōng
菩萨摩诃萨恒作是念：‘若异般若波罗蜜多，终

bù néng chéng lì lè tā shì yì bù néng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng
不能成利乐他事，亦不能得所求无上正等

pú tí shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ guānchá xiū xíng bō
菩提。’善现，是菩萨摩诃萨由此观察，修行般

rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú
若波罗蜜多速得圆满，疾证无上正等菩

tí
提。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò liù bō luó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若六波罗

mì duō wú chā bié xiàng jiē shì bō rě bō luó mì duō suǒ shè shòu gù
蜜多无差别相，皆是般若波罗蜜多所摄受故，

jiē yóu bō rě bō luó mì duō xiū chéngmǎn gù yīng hé chéng yī bō luó
皆由般若波罗蜜多修成满故，应合成一波罗
mì duō suǒ wèi bō rě bō luó mì duō yún hé kě shuō shēn shēn bō rě
蜜多，所谓般若波罗蜜多。云何可说甚深般若
bō luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duō wéi zuì wéi shèng wéi zhǎng
波罗蜜多于布施等波罗蜜多为最为胜、为长
wéi zūn wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng
为尊、为妙为微妙、为上为无上？”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō bù
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。布
shī děng liù bō luó mì duō wú chā bié xiàng ruò wú bō rě bō luó mì duō
施等六波罗蜜多无差别相，若无般若波罗蜜多，
bù shī děng wǔ bù dé míng wéi bō luó mì duō yào yīn bō rě bō luó mì
布施等五不得名为波罗蜜多，要因般若波罗蜜
duō bù shī děng wǔ nǎi dé míng wéi bō luó mì duō yóu cǐ qián wǔ bō
多，布施等五乃得名为波罗蜜多。由此前五波
luó mì duō shè zài bō rě bō luó mì duō gù dàn yǒu yī bō luó mì duō
罗蜜多摄在般若波罗蜜多故，但有一波罗蜜多，
suǒ wèi bō rě bō luó mì duō shì gù yī qiè bō luó mì duō wú chā bié
所谓般若波罗蜜多，是故一切波罗蜜多无差别
xiàng
相。

shàn xiàn dāng zhī rú zhū yǒu qíng suī yǒu zhǒng zhǒng shēn xiàng
“善现当知！如诸有情虽有种种身相
chā bié ruò yǒu lín jìn miào gāo shān wáng xián tóng yī sè bù shī děng
差别，若有邻近妙高山王咸同一色。布施等
wǔ bō luó mì duō yì fù rú shì suī yǒu zhǒng zhǒng pǐn lèi chā bié ér
五波罗蜜多亦复如是，虽有种种品类差别，而
wéi bō rě bō luó mì duō suǒ shè shòu gù jiē yóu bō rě bō luó mì duō
为般若波罗蜜多所摄受故，皆由般若波罗蜜多
xiū chéngmǎn gù yī zhǐ bō rě bō luó mì duō fāng néng qù rù yī qiè
修成满故，依止般若波罗蜜多，方能趣入一切
zhì zhì nǎi dé míng wéi dào bǐ àn gù jiē tóng yī wèi xiàng wú chā bié
智智，乃得名为到彼岸故，皆同一味相无差别，
bù kě shī shè cǐ shì bù shī bō luó mì duō cǐ shì jìng jiè ān rěn
不可施設此是布施波罗蜜多，此是净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn rú
精进、静虑、般若波罗蜜多。何以故？善现，如

shì liù zhǒng bō luó mì duō tóngnéng qù rù yī qiè zhì zhì néngdào bǐ
是六种波罗蜜多，同能趣入一切智智，能到彼
àn xiàng wú chā bié yóu cǐ yīn yuán bù shī děng liù bō luó mì duō
岸，相无差别。由此因缘，布施等六波罗蜜多
wú chā bié xiàng
无差别相。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán bō luó mì duō jí yī qiè fǎ
具寿善现复白佛言：“波罗蜜多及一切法，
ruò suí shí yì jiē wú cǐ bǐ shèng liè chā bié hé yuán gù shuō shēn shēn
若随实义皆无此彼胜劣差别，何缘故说甚深
bō rě bō luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duō wéi zuì wéi shèng wéi
般若波罗蜜多于布施等波罗蜜多为最为胜、为
zhǎng wéi zūn wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng
长为尊、为妙为微妙、为上为无上？”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō ruò
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。若
suí shí yì bō luó mì duō jí yī qiè fǎ jiē wú cǐ bǐ shèng liè chā
随实义，波罗蜜多及一切法，皆无此彼胜劣差
bié dàn yī shì sù yán shuō zuò yòng shuō yǒu cǐ bǐ shèng liè chā bié
别，但依世俗言说作用，说有此彼胜劣差别。
shī shè bù shī bō luó mì duō shī shè jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
施設布施波罗蜜多，施設净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō wèi yù dù tuō zhū yǒu qíng lèi shì sù zuò yòng
虑、般若波罗蜜多，为欲度脱诸有情类世俗作用
shēng lǎo bìng sǐ rán zhū yǒu qíng shēng lǎo bìng sǐ jiē fēi shí yǒu dàn jiǎ
生老病死，然诸有情生老病死，皆非实有但假
shī shè suǒ yǐ zhě hé yǒu qíng wú gù dāng zhī zhū fǎ yì wú suǒ yǒu
施設。所以者何？有情无故，当知诸法亦无所有，
shēn shēn bō rě bō luó mì duō liǎo dá yī qiè dōu wú suǒ yǒu néng bá yǒu
甚深般若波罗蜜多了达一切都无所有，能拔有
qíng shì sù zuò yòng shēng lǎo bìng sǐ yóu cǐ gù shuō shēn shēn bō rě bō
情世俗作用生老病死。由此故说甚深般若波
luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duō wéi zuì wéi shèng wéi zhǎng wéi
罗蜜多于布施等波罗蜜多为最为胜、为长为
zūn wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng
尊、为妙为微妙、为上为无上。

shànxiàn dāng zhī rú zhuàn lún wáng suǒ yǒu nǚ bǎo yú rén
“善现当知！如转轮王所有女宝于人

zhōng nǚ wéi zuì wéishèng wéizhǎngwéizūn wéimiàowéiwēimiào wéi
中女为最为胜、为长为尊、为妙为微妙、为
shàngwéi wú shàng rú shì bō rě bō luó mì duō yú bù shī děng bō luó
上为无上，如是般若波罗蜜多于布施等波罗
mì duō wéi zuì wéishèng wéizhǎngwéizūn wéimiàowéiwēimiào wéi
蜜多为最为胜、为长为尊、为妙为微妙、为
shàngwéi wú shàng
上为无上。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán fó yǐ hé yì dànshuō bō rě
具寿善现复白佛言：“佛以何意但说般若
bō luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duō wéi zuì wéishèng wéizhǎng
波罗蜜多于布施等波罗蜜多为最为胜、为长
wéizūn wéimiàowéiwēimiào wéishàngwéi wú shàng
为尊、为妙为微妙、为上为无上？”

fó yán shànxiàn yóu cǐ bō rě bō luó mì duō néng shànshè qǔ
佛言：“善现，由此般若波罗蜜多能善摄取
yī qiè shàn fǎ hé hé qù rù yī qiè zhì zhì ān zhù bú dòng yǐ wú
一切善法，和合趣入一切智智，安住不动，以无
suǒ zhù ér wéifāngbiàn
所住而为方便。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“如是般若波罗蜜多
yú zhūshàn fǎ yǒu qǔ shě fǒu
于诸善法有取舍不？”

fó yán fú yě shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè
佛言：“不也！甚深般若波罗蜜多，于一切
fǎ wú qǔ wú shě hé yǐ gù shànxiàn yī yī qiè fǎ jiē bù kě qǔ
法无取无舍。何以故？善现，以一切法皆不可取
bù kě shě gù
不可舍故。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shènsēn bō
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般
rě bō luó mì duō yú hé děng fǎ wú qǔ wú shě
若波罗蜜多于何等法无取无舍？”

fó yán shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō yú sè wú
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，于色无
qǔ wú shě yú shòu xiǎng xíng shí wú qǔ wú shě
取无舍，于受、想、行、识无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于眼处无取无舍，于

ěr bí shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
耳、鼻、舌、身、意处无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú sè chù wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于色处无取无舍，于

shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú qǔ wú shě
声、香、味、触、法处无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn jiè wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于眼界无取无舍，于

ěr bí shé shēn yì jiè wú qǔ wú shě
耳、鼻、舌、身、意界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú sè jiè wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于色界无取无舍，于

shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú qǔ wú shě
声、香、味、触、法界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn shí jiè wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于眼识界无取无舍，

yú ěr bí shé shēn yì shí jiè wú qǔ wú shě
于耳、鼻、舌、身、意识界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于眼触无取无舍，于

ěr bí shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
耳、鼻、舌、身、意触无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
“甚深般若波罗蜜多，于眼触为缘所生

zhū shòu wú qǔ wú shě yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán
诸受无取无舍，于耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú qǔ wú shě
所生诸受无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú dì jiè wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于地界无取无舍，于

shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú qǔ wú shě
水、火、风、空、识界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú wú míng wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于无明无取无舍，

yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú qǔ wú shě
生、老死愁叹苦忧恼无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú bù shī bō luó mì duō wú
“甚深般若波罗蜜多，于布施波罗蜜多无

qǔ wú shě yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
取无舍，于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō wú qǔ wú shě
蜜多无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú nèi kōng wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于内空无取无舍，

yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
于外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为 空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wú qǔ
不可得空、无性空、自性空、无性自性空无取

wú shě
无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú zhēn rú wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于真如无取无舍，

yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè wú qǔ wú shě
界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú kǔ shèng dì wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于苦圣谛无取无舍，

yú jí miè dào shèng dì wú qǔ wú shě
于集、灭、道圣谛无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú sì jìng lù wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于四静虑无取无舍，

yú sì wú liàng sì wú sè dìng wú qǔ wú shě
于四无量、四无色定无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú bā jiě tuō wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于八解脱无取无舍，

yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú qǔ wú shě
于八胜处、九次第定、十遍处无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú sì niànzhù wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于四念住无取无舍，

yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī wú qǔ wú shě
八圣道支无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú kōng jiě tuō mén wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，于空解脱门无取无

shě yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú qǔ wú shě
舍，于无相、无愿解脱门无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú wǔ yǎn wú qǔ wú shě yú
“甚深般若波罗蜜多，于五眼无取无舍，于

liù shéntōng wú qǔ wú shě
六神通无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú fó shí lì wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于佛十力无取无舍，

yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大

shě shí bā fó bú gòng fǎ wú qǔ wú shě
舍、十八佛不共法无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú wú wàng shī fǎ wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，于无忘失法无取无

shě yú héngzhù shěxìng wú qǔ wú shě
舍，于恒住舍性无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于一切智无取无舍，

yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú qǔ wú shě
于道相智、一切相智无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè tuó luó ní mén wú
“甚深般若波罗蜜多，于一切陀罗尼门无

qǔ wú shě yú yī qiè sān mó dì mén wú qǔ wú shě
取无舍，于一切三摩地门无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yù liú guǒ wú qǔ wú shě
“甚深般若波罗蜜多，于预流果无取无舍，

yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú qǔ wú shě
于一来、不还、阿罗汉果无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú dú jué pú tí wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，于独觉菩提无取无

shě
舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè pú sà mó hē sà
“甚深般若波罗蜜多，于一切菩萨摩诃萨

xíng wú qǔ wú shě
行无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú zhū fó wú shàng zhèng děng
“甚深般若波罗蜜多，于诸佛无上正等

pú tí wú qǔ wú shě
菩提无取无舍。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shèns hēn bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般若波罗

mì duō yún hé yú sè wú qǔ wú shě yún hé yú shòu xiǎng xíng
蜜多，云何于色无取无舍？云何于受、想、行、

shí wú qǔ wú shě
识无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yǎn chù wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于眼处无取无

shě yún hé yú ěr bí shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
舍？云何于耳、鼻、舌、身、意处无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú sè chù wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于色处无取无

shě yún hé yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú qǔ wú shě
舍？云何于声、香、味、触、法处无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yǎn jiè wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于眼界无取无

shě yún hé yú ěr bí shé shēn yì jiè wú qǔ wú shě
舍？云何于耳、鼻、舌、身、意识界无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú sè jiè wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于色界无取无

shě yún hé yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú qǔ wú shě
舍？云何于声、香、味、触、法界无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yǎn shí jiè wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于眼识界无取

wú shě yún hé yú ěr bí shé shēn yì shí jiè wú qǔ wú shě
无舍？云何于耳、鼻、舌、身、意识界无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yǎn chù wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于眼触无取无

shě yún hé yú ěr bí shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
舍？云何于耳、鼻、舌、身、意触无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yǎn chù wéi yuán suǒ
“甚深般若波罗蜜多，云何于眼触为缘所

shēng zhū shòu wú qǔ wú shě yún hé yú ěr bí shé shēn yì
生诸受无取无舍？云何于耳、鼻、舌、身、意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú qǔ wú shě
触为缘所生诸受无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú dì jiè wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于地界无取无

shě yún hé yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú qǔ wú shě
舍？云何于水、火、风、空、识界无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú wú míng wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于无明无取无

shě yún hé yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
舍？云何于行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú qǔ wú shě
取、有、生、老死愁叹苦忧恼无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú bù shī bō luó mì
“甚深般若波罗蜜多，云何于布施波罗蜜

duō wú qǔ wú shě yún hé yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
多无取无舍？云何于净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō wú qǔ wú shě
般若波罗蜜多无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú nèi kōng wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于内空无取无

shě yún hé yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
舍？云何于外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng wú qǔ wú shě
自性空无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú zhēn rú wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于真如无取无

shě yún hé yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
舍？云何于法界、法性、不虚妄性、不变异性、

píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè wú qǔ wú shě
不思議界无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú kǔ shèng dì wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于苦圣谛无取

wú shě yún hé yú jí miè dào shèng dì wú qǔ wú shě
无舍？云何于集、灭、道圣谛无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú sì jìng lǜ wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于四静虑无取

wú shě yún hé yú sì wú liàng sì wú sè dìng wú qǔ wú shě
无舍？云何于四无量、四无色定无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú bā jiě tuō wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于八解脱无取

wú shě yún hé yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú qǔ
无舍？云何于八胜处、九次第定、十遍处无取

wú shě
无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú sì niàn zhù wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于四念住无取

wú shě yún hé yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
无舍？云何于四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú qǔ wú shě
七等觉支、八圣道支无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú kōng jiě tuō mén wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于空解脱门无

qǔ wú shě yún hé yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú qǔ wú shě
取无舍？云何于无相、无愿解脱门无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú wǔ yǎn wú qǔ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于五眼无取无

shě yún hé yú liù shén tōng wú qǔ wú shě
舍？云何于六神通无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú fó shí lì wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于佛十力无取

wú shě yún hé yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
无舍？云何于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú qǔ wú shě
大喜、大舍、十八佛不共法无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú wú wàng shī fǎ wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于无忘失法无

qǔ wú shě yún hé yú héng zhù shě xìng wú qǔ wú shě
取无舍？云何于恒住舍性无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yī qiè zhì wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于一切智无取

wú shě yún hé yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú qǔ wú shě
无舍？云何于道相智、一切相智无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yī qiè tuó luó ní
“甚深般若波罗蜜多，云何于一切陀罗尼

mén wú qǔ wú shě yún hé yú yī qiè sān mó dì mén wú qǔ wú shě
门无取无舍？云何于一切三摩地门无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yù liú guǒ wú qǔ
“甚深般若波罗蜜多，云何于预流果无取

wú shě yún hé yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú qǔ wú shě
无舍？云何于一来、不还、阿罗汉果无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú dú jué pú tí wú
“甚深般若波罗蜜多，云何于独觉菩提无

qǔ wú shě
取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú yī qiè pú sà mó
“甚深般若波罗蜜多，云何于一切菩萨摩

hē sà xíng wú qǔ wú shě
诃萨行无取无舍？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé yú zhū fó wú shàng
“甚深般若波罗蜜多，云何于诸佛无上

zhèng děng pú tí wú qǔ wú shě
正等菩提无取无舍？”

fó yán shàn xiàn shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，不思惟

sè rú shì yú sè wú qǔ wú shě bù sī wéi shòu xiǎng xíng shí
色，如是于色无取无舍；不思惟受、想、行、识，

rú shì yú shòu xiǎng xíng shí wú qǔ wú shě
如是于受、想、行、识无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéiyǎnchù rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟眼处，如是于

yǎnchù wú qǔ wú shě bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì chù
眼处无取无舍；不思惟耳、鼻、舌、身、意处，
rú shì yú ěr bǐ shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
如是于耳、鼻、舌、身、意处无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi sè chù rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟色处，如是于

sè chù wú qǔ wú shě bù sī wéi shēng xiāng wèi chù fǎ chù
色处无取无舍；不思惟声、香、味、触、法处，
rú shì yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú qǔ wú shě
如是于声、香、味、触、法处无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéiyǎn jiè rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟眼界，如是于

yǎn jiè wú qǔ wú shě bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì jiè
眼界无取无舍；不思惟耳、鼻、舌、身、意界，
rú shì yú ěr bǐ shé shēn yì jiè wú qǔ wú shě
如是于耳、鼻、舌、身、意界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi sè jiè rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟色界，如是于

sè jiè wú qǔ wú shě bù sī wéi shēng xiāng wèi chù fǎ jiè
色界无取无舍；不思惟声、香、味、触、法界，
rú shì yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wú qǔ wú shě
如是于声、香、味、触、法界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéiyǎn shí jiè rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟眼识界，如是

yú yǎn shí jiè wú qǔ wú shě bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì
于眼识界无取无舍；不思惟耳、鼻、舌、身、意
shí jiè rú shì yú ěr bǐ shé shēn yì shí jiè wú qǔ wú shě
识界，如是于耳、鼻、舌、身、意识界无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéiyǎnchù rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟眼触，如是于

yǎnchù wú qǔ wú shě bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì chù
眼触无取无舍；不思惟耳、鼻、舌、身、意触，
rú shì yú ěr bǐ shé shēn yì chù wú qǔ wú shě
如是于耳、鼻、舌、身、意触无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéiyǎnchù wéiyuánsuǒ
“甚深般若波罗蜜多，不思惟眼触为缘所

shēngzhūshòu rú shì yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú qǔ wú shě
生 诸受，如是于眼触为缘所生 诸受无取无舍；
bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
不 思惟耳、鼻、舌、身、意触为缘所生 诸受，
rú shì yú ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú
如是于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生 诸受无
qǔ wú shě
取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi dì jiè rú shì yú
“甚 深般若波罗蜜多，不思惟地界，如是于
dì jiè wú qǔ wú shě bù sī wéi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
地界无取无舍；不思惟水、火、风、空、识界，
rú shì yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú qǔ wú shě
如是于水、火、风、空、识界无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi wú míng rú shì
“甚 深般若波罗蜜多，不思惟无明，如是
yú wú míng wú qǔ wú shě bù sī wéi xíng shí míng sè liù chù
于无明无取无舍；不思惟行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo
触、受、爱、取、有、生、老死 愁叹苦忧恼，
rú shì yú xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo wú qǔ wú shě
如是于行乃至老死 愁叹苦忧恼无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi bù shī bō luó mì
“甚 深般若波罗蜜多，不思惟布施波罗蜜
duō rú shì yú bù shī bō luó mì duō wú qǔ wú shě bù sī wéi jìng jiè
多，如是于布施波罗蜜多无取无舍；不思惟净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō rú shì yú jìng jiè
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，如是于净戒
nǎi zhì bō rě bō luó mì duō wú qǔ wú shě
乃至般若波罗蜜多无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi nèi kōng rú shì
“甚 深般若波罗蜜多，不思惟内空，如是
yú nèi kōng wú qǔ wú shě bù sī wéi wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
于内空无取无舍；不思惟外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng rú shì yú wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性空、无性自性空，如是于外空乃至无性自性
kōng wú qǔ wú shě
空无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéizhēn rú rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟真如，如是
yú zhēn rú wú qǔ wú shě bù sī wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
于真如无取无舍；不思惟法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè rú shì yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī
实际、虚空界、不思議界，如是于法界乃至不思
yì jiè wú qǔ wú shě
议界无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi kǔ shèng dì rú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟苦圣谛，如
shì yú kǔ shèng dì wú qǔ wú shě bù sī wéi jí miè dào shèng dì
是于苦圣谛无取无舍；不思惟集、灭、道圣谛，
rú shì yú jí miè dào shèng dì wú qǔ wú shě
如是于集、灭、道圣谛无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi sì jìng lǜ rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟四静虑，如是
yú sì jìng lǜ wú qǔ wú shě bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng
于四静虑无取无舍；不思惟四无量、四无色定，
rú shì yú sì wú liàng sì wú sè dìng wú qǔ wú shě
如是于四无量、四无色定无取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi bā jiě tuō rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟八解脱，如是
yú bā jiě tuō wú qǔ wú shě bù sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
于八解脱无取无舍；不思惟八胜处、九次第定、
shí biàn chù rú shì yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú
十遍处，如是于八胜处、九次第定、十遍处无
qǔ wú shě
取无舍。

shènsēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi sì niàn zhù rú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟四念住，如

shì yú sì niànzhù wú qǔ wú shě bù sī wéi sì zhèngduàn sì shén zú
是于四念住无取无舍；不思惟四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī rú shì yú sì
五根、五力、七等觉支、八圣道支，如是于四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú qǔ wú shě
正断乃至八圣道支无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi kōng jiě tuō mén
“甚深般若波罗蜜多，不思惟空解脱门，
rú shì yú kōng jiě tuō mén wú qǔ wú shě bù sī wéi wú xiàng wú yuàn
如是于空解脱门无取无舍；不思惟无相、无愿
jiě tuō mén rú shì yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú qǔ wú shě
解脱门，如是于无相、无愿解脱门无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi wǔ yǎn rú shì yú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟五眼，如是于
wǔ yǎn wú qǔ wú shě bù sī wéi liù shéntōng rú shì yú liù shéntōng
五眼无取无舍；不思惟六神通，如是于六神通
wú qǔ wú shě
无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi fó shí lì rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟佛十力，如是
yú fó shí lì wú qǔ wú shě bù sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
于佛十力无取无舍；不思惟四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ rú shì
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，如是
yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú qǔ wú shě
于四无所畏乃至十八佛不共法无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi wú wàng shī fǎ
“甚深般若波罗蜜多，不思惟无忘失法，
rú shì yú wú wàng shī fǎ wú qǔ wú shě bù sī wéi héngzhù shěxìng
如是于无忘失法无取无舍；不思惟恒住舍性，
rú shì yú héngzhù shěxìng wú qǔ wú shě
如是于恒住舍性无取无舍。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi yī qiè zhì rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟一切智，如是
yú yī qiè zhì wú qǔ wú shě bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
于一切智无取无舍；不思惟道相智、一切相智，
rú shì yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú qǔ wú shě
如是于道相智、一切相智无取无舍。

shènshēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi yī qiè tuó luó ní
“甚深般若波罗蜜多，不思惟一切陀罗尼

mén rú shì yú yī qiè tuó luó ní mén wú qǔ wú shě bù sī wéi yī qiè
门，如是于一切陀罗尼门无取无舍；不思惟一切

sān mó dì mén rú shì yú yī qiè sān mó dì mén wú qǔ wú shě
三摩地门，如是于一切三摩地门无取无舍。

shènshēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi yù liú guǒ rú shì
“甚深般若波罗蜜多，不思惟预流果，如是

yú yù liú guǒ wú qǔ wú shě bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn
于预流果无取无舍；不思惟一来、不还、阿罗汉

guǒ rú shì yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú qǔ wú shě
果，如是于一来、不还、阿罗汉果无取无舍。

shènshēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi dú jué pú tí rú
“甚深般若波罗蜜多，不思惟独觉菩提，如

shì yú dú jué pú tí wú qǔ wú shě
是于独觉菩提无取无舍。

shènshēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi yī qiè pú sà mó
“甚深般若波罗蜜多，不思惟一切菩萨摩

hē sà xíng rú shì yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú qǔ wú shě
诃萨行，如是于一切菩萨摩诃萨行无取无舍。

shènshēn bō rě bō luó mì duō bù sī wéi zhū fó wú shàng
“甚深般若波罗蜜多，不思惟诸佛无上

zhèngděng pú tí rú shì yú zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí wú qǔ
正等菩提，如是于诸佛无上正等菩提无取

wú shě
无舍。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shènshēn bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般若波罗

mì duō yún hé bù sī wéi sè yún hé bù sī wéishòu xiǎng xíng
蜜多，云何不思惟色？云何不思惟受、想、行、

shí
识？

shènshēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéiyǎnchù
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟眼处？

yún hé bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù
云何不思惟耳、鼻、舌、身、意处？

shènshēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi sè chù
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟色处？

yún hé bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù
云何不思惟声、香、味、触、法处？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéiyǎn jiè
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟眼界？

yún hé bù sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè
云何不思惟耳、鼻、舌、身、意界？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi sè jiè
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟色界？

yún hé bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè
云何不思惟声、香、味、触、法界？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéiyǎn shí jiè
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟眼识界？

yún hé bù sī wéi ěr bí shé shēn yì shí jiè
云何不思惟耳、鼻、舌、身、意识界？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéiyǎn chù
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟眼触？

yún hé bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù
云何不思惟耳、鼻、舌、身、意触？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéiyǎn chù wéi
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòu yún hé bù sī wéi ěr bí shé shēn yì
缘所生诸受？云何不思惟耳、鼻、舌、身、意

chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòu
触为缘所生诸受？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi dì jiè
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟地界？

yún hé bù sī wéishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
云何不思惟水、火、风、空、识界？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi wú míng
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟无明？

yún hé bù sī wéixíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
云何不思惟行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo
取、有、生、老死愁叹苦忧恼？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi bù shī bō
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟布施波

luó mì duō yún hé bù sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
罗蜜多？云何不思惟净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi nèi kōng
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟内空？

yún hé bù sī wéi wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
云何不思惟外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng
自性空？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi zhēn rú
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟真如？

yún hé bù sī wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
云何不思惟法界、法性、不虚妄性、不变异性、

píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè
不思議界？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi kǔ shèng dì
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟苦圣谛？

yún hé bù sī wéi jí miè dào shèng dì
云何不思惟集、灭、道圣谛？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi sì jìng lǜ
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟四静虑？

yún hé bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng
云何不思惟四无量、四无色定？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi bā jiě tuō
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟八解脱？

yún hé bù sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
云何不思惟八胜处、九次第定、十遍处？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi sì niàn zhù
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟四念住？

yún hé bù sī wéi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
云何不思惟四正断、四神足、五根、五力、七

děng jué zhī bā shèng dào zhī
等觉支、八圣道支？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi kōng jiě tuō
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟空解脱

mén yún hé bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
门？云何不思惟无相、无愿解脱门？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi wǔ yǎn
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟五眼？

yún hé bù sī wéi liù shéntōng
云何不思惟六神通？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi fó shí lì
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟佛十力？

yún hé bù sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
云何不思惟四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
大喜、大舍、十八佛不共法？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi wú wàng shī
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟无忘失

fǎ yún hé bù sī wéi héng zhù shě xìng
法？云何不思惟恒住舍性？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi yī qiè zhì
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟一切智？

yún hé bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
云何不思惟道相智、一切相智？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi yī qiè tuó
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟一切陀

luó ní mén yún hé bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén
罗尼门？云何不思惟一切三摩地门？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi yù liú guǒ
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟预流果？

yún hé bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
云何不思惟一来、不还、阿罗汉果？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi dú jué pú
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟独觉菩

tí
提？

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéi yī qiè pú
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟一切菩

sà mó hē sà xíng
萨摩诃萨行？

shènsēn bō rě bō luó mì duō yún hé bù sī wéizhū fó wú
“甚深般若波罗蜜多，云何不思惟诸佛无

shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提？”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí èr
大般若波罗蜜多经卷第三百五十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bù èr pǐn dì liù shí yī zhī èr
初分多问不二品第六十一之二

fó yán shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú sè bù
佛言：“善现，甚深般若波罗蜜多，于色不

sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi
思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟

sè yú shòu xiǎng xíng shí bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī
色；于受、想、行、识不思惟一切相，亦不思

wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi shòu xiǎng xíng shí
惟一切所缘，如是不思惟受、想、行、识。

shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于眼处不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yǎn chù yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟眼处；于

ěr bí shé shēn yì chù bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī
耳、鼻、舌、身、意处不思惟一切相，亦不思

wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù
惟一切所缘，如是不思惟耳、鼻、舌、身、意处。

shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú sè chù bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于色处不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sè chù yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟色处；于

shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī
声、香、味、触、法处不思惟一切相，亦不思

wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi shēng xiāng wèi chù fǎ
惟一切所缘，如是不思惟声、香、味、触、法

chù
处。

shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn jiè bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于眼界不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yǎn jiè yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟眼界；于
ěr bí shé shēn yì jiè bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi
耳、鼻、舌、身、意界不思惟一切相，亦不思惟
yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè
一切所缘，如是不思惟耳、鼻、舌、身、意界。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú sè jiè bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于色界不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sè jiè yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟色界；于
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī
声、香、味、触、法界不思惟一切相，亦不思
wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi shēng xiāng wèi chù fǎ
惟一切所缘，如是不思惟声、香、味、触、法
jiè
界。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn shí jiè bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于眼识界不思惟一

qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yǎn shí jiè
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟眼识界；
yú ěr bí shé shēn yì shí jiè bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù
于耳、鼻、舌、身、意识界不思惟一切相，亦不
sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì
思惟一切所缘，如是不思惟耳、鼻、舌、身、意
shí jiè
识界。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于眼触不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yǎn chù yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟眼触；于
ěr bí shé shēn yì chù bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī
耳、鼻、舌、身、意触不思惟一切相，亦不思
wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù
惟一切所缘，如是不思惟耳、鼻、舌、身、意触。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
“甚深般若波罗蜜多，于眼触为缘所生

zhū shòu bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì
诸受不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是

bù sī wéiyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yú ěr bí shé shēn
不思惟眼触为缘所生诸受；于耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi
意触为缘所生诸受不思惟一切相，亦不思惟
yī qiè suǒyuán rú shì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chùwéi
一切所缘，如是不思惟耳、鼻、舌、身、意触为
yuánsuǒshēngzhūshòu
缘所生诸受。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú dì jiè bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于地界不思惟一切
xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒyuán rú shì bù sī wéi dì jiè yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟地界；于
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī
水、火、风、空、识界不思惟一切相，亦不思
wéi yī qiè suǒyuán rú shì bù sī wéi shuǐ huǒ fēng kōng shí
惟一切所缘，如是不思惟水、火、风、空、识
jiè
界。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú wú míng bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于无明不思惟一切
xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒyuán rú shì bù sī wéi wú míng yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟无明；于
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè
老死愁叹苦忧恼不思惟一切相，亦不思惟一切
suǒyuán rú shì bù sī wéixíngnǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo
所缘，如是不思惟行乃至老死愁叹苦忧恼。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú bù shī bō luó mì duō bù
“甚深般若波罗蜜多，于布施波罗蜜多不
sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒyuán rú shì bù sī wéi
思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟
bù shī bō luó mì duō yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
布施波罗蜜多；于净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒyuán
若波罗蜜多不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，
rú shì bù sī wéi jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
如是不思惟净戒乃至般若波罗蜜多。

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú nèi kōng bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于内空不思惟一切
xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi nèi kōng yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟内空；于
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bù sī
不可得空、无性空、自性空、无性自性空不思
wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi wài
惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
空乃至无性自性空。

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú zhēn rú bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于真如不思惟一切
xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi zhēn rú yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟真如；于
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù
界不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不
sī wéi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
思惟法界乃至不思议界。

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú kǔ shèng dì bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于苦圣谛不思惟一
qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi kǔ shèng dì
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟苦圣谛；
yú jí miè dào shèng dì bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī
于集、灭、道圣谛不思惟一切相，亦不思惟一
qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi jí miè dào shèng dì
切所缘，如是不思惟集、灭、道圣谛。

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú sì jìng lǜ bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于四静虑不思惟一

qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sì jìng lǜ
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟四静虑；

yú sì wú liàng sì wú sè dìng bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi
于四无量、四无色定不思惟一切相，亦不思惟

yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng
一切所缘，如是不思惟四无量、四无色定。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú bā jiě tuō bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于八解脱不思惟一

qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi bā jiě tuō
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟八解脱；

yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù sī wéi yī qièxiàng
于八胜处、九次第定、十遍处不思惟一切相，

yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi bā shèngchù jiǔ cì
亦不思惟一切所缘，如是不思惟八胜处、九次

dì dìng shí biànchù
第定、十遍处。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú sì niànzhù bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于四念住不思惟一

qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sì niànzhù
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟四念住；

yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī bù sī wéi yī qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán
八圣道支不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，

rú shì bù sī wéi sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
如是不思惟四正断乃至八圣道支。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú kōng jiě tuō mén bù sī wéi
“甚深般若波罗蜜多，于空解脱门不思惟

yī qièxiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi kōng jiě
一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟空解

tuō mén yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù sī wéi yī qièxiàng yì
脱门；于无相、无愿解脱门不思惟一切相，亦

bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuō
不思惟一切所缘，如是不思惟无相、无愿解脱

mén
门。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú wǔ yǎn bù sī wéi yī qiè
“甚深般若波罗蜜多，于五眼不思惟一切

xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi wǔ yǎn yú
相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟五眼；于
liù shéntōng bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú
六神通不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如
shì bù sī wéi liù shéntōng
是不思惟六神通。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú fó shí lì bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于佛十力不思惟一
qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi fó shí lì
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟佛十力；
yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī
舍、十八佛不共法不思惟一切相，亦不思惟一
qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
切所缘，如是不思惟四无所畏乃至十八佛不共
fǎ
法。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú wú wàng shī fǎ bù sī wéi
“甚深般若波罗蜜多，于无忘失法不思惟
yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi wú wàng
一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟无忘
shī fǎ yú héng zhù shě xìng bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī
失法；于恒住舍性不思惟一切相，亦不思惟一
qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi héng zhù shě xìng
切所缘，如是不思惟恒住舍性。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于一切智不思惟一
qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yī qiè zhì
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟一切智；
yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi
于道相智、一切相智不思惟一切相，亦不思惟
yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切所缘，如是不思惟道相智、一切相智。

shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè tuó luó ní mén bù
“甚深般若波罗蜜多，于一切陀罗尼门不
sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi
思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟

yī qiè tuó luó ní mén yú yī qiè sān mó dì mén bù sī wéi yī qiè xiàng
一切陀罗尼门；于一切三摩地门不思惟一切相，
yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén
亦不思惟一切所缘，如是不思惟一切三摩地门。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yù liú guǒ bù sī wéi yī
“甚深般若波罗蜜多，于预流果不思惟一
qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yù liú guǒ
切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟预流果；
yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù
于一来、不还、阿罗汉果不思惟一切相，亦不
sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi yī lái bù huán ā luó
思惟一切所缘，如是不思惟一来、不还、阿罗
hàn guǒ
汉果。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú dú jué pú tí bù sī wéi
“甚深般若波罗蜜多，于独觉菩提不思惟
yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù sī wéi dú jué
一切相，亦不思惟一切所缘，如是不思惟独觉
pú tí
菩提。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè pú sà mó hē sà
“甚深般若波罗蜜多，于一切菩萨摩诃萨
xíng bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì bù
行不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是不
sī wéi yī qiè pú sà mó hē sà xíng
思惟一切菩萨摩诃萨行。

shèns hēn bō rě bō luó mì duō yú zhū fó wú shàng zhèng děng
“甚深般若波罗蜜多，于诸佛无上正等
pú tí bù sī wéi yī qiè xiàng yì bù sī wéi yī qiè suǒ yuán rú shì
菩提不思惟一切相，亦不思惟一切所缘，如是
bù sī wéi zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
不思惟诸佛无上正等菩提。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
bù sī wéi sè yì bù sī wéi shòu xiǎng xíng shí yún hé zēng
不思惟色，亦不思惟受、想、行、识，云何增
zhǎng suǒ zhòng shàn gēn ruò bù zēng zhǎng suǒ zhòng shàn gēn yún hé
长所种善根？若不增长所种善根，云何

yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng
圆 满 波 罗 蜜 多 ？ 若 不 圆 满 波 罗 蜜 多 ， 云 何 能
dé yī qiè zhì zhì
得 一 切 智 智 ？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchù yì bù sī
“世 尊 ！ 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 眼 处 ， 亦 不 思
wéi ěr bí shé shēn yì chù yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟 耳 、 鼻 、 舌 、 身 、 意 处 ， 云 何 增 长 所 种 善
gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根 ？ 若 不 增 长 所 种 善 根 ， 云 何 圆 满 波 罗 蜜
duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多 ？ 若 不 圆 满 波 罗 蜜 多 ， 云 何 能 得 一 切 智 智 ？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi sè chù yì bù sī
“世 尊 ！ 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 色 处 ， 亦 不 思
wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟 声 、 香 、 味 、 触 、 法 处 ， 云 何 增 长 所 种 善
gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根 ？ 若 不 增 长 所 种 善 根 ， 云 何 圆 满 波 罗 蜜
duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多 ？ 若 不 圆 满 波 罗 蜜 多 ， 云 何 能 得 一 切 智 智 ？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎn jiè yì bù sī
“世 尊 ！ 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 眼 界 ， 亦 不 思
wéi ěr bí shé shēn yì jiè yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟 耳 、 鼻 、 舌 、 身 、 意 界 ， 云 何 增 长 所 种 善
gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根 ？ 若 不 增 长 所 种 善 根 ， 云 何 圆 满 波 罗 蜜
duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多 ？ 若 不 圆 满 波 罗 蜜 多 ， 云 何 能 得 一 切 智 智 ？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi sè jiè yì bù sī
“世 尊 ！ 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 色 界 ， 亦 不 思
wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟 声 、 香 、 味 、 触 、 法 界 ， 云 何 增 长 所 种 善
gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根 ？ 若 不 增 长 所 种 善 根 ， 云 何 圆 满 波 罗 蜜
duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多 ？ 若 不 圆 满 波 罗 蜜 多 ， 云 何 能 得 一 切 智 智 ？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎn shí jiè yì bù
“世 尊 ！ 若 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 眼 识 界 ， 亦 不

sī wéi ěr bǐ shé shēn yì shí jiè yún hé zēngzhǎngsuǒzhòng
思惟耳、鼻、舌、身、意识界，云何增长所种

shàngēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó
善根？若不增长所种善根，云何圆满波罗

mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì
蜜多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智

zhì
智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchù yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟眼触，亦不思

wéi ěr bǐ shé shēn yì chù yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟耳、鼻、舌、身、意触，云何增长所种善

gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根？若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜

duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchùwéiyuánsuǒ
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟眼触为缘所

shēngzhūshòu yì bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì chùwéiyuán
生诸受，亦不思惟耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu yún hé zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn ruò bù zēng
所生诸受，云何增长所种善根？若不增

zhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuán
长所种善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆

mǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi dì jiè yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟地界，亦不思

wéishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
惟水、火、风、空、识界，云何增长所种善

gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根？若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜

duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi wú míng yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟无明，亦不思

wéixíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
惟行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn
生、老死愁叹苦忧恼，云何增长所种善根？

ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō
若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？

ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi bù shī bō luó mì duō
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟布施波罗蜜多，

yì bù sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
亦不思惟净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòng
多，云何增长所种善根？若不增长所种

shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì
善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗蜜

duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi nèikōng yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟内空，亦不思

wéi wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
惟外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yún
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，云

hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn
何增长所种善根？若不增长所种善根，

yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún
云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗蜜多，云

hé néng dé yī qiè zhì zhì
何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéizhēn rú yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟真如，亦不思

wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
惟法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè yún hé zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòng
界，云何增长所种善根？若不增长所种
shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì
善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗蜜
duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi kǔ shèng dì yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟苦圣谛，亦不

sī wéi jí miè dào shèng dì yún hé zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn
思惟集、灭、道圣谛，云何增长所种善根？

ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō
若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？

ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi sì jìng lǜ yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟四静虑，亦不

sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng yún hé zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn
思惟四无量、四无色定，云何增长所种善根？

ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō
若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？

ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi bā jiě tuō yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟八解脱，亦不

sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yún hé zēngzhǎng
思惟八胜处、九次第定、十遍处，云何增长

suǒ zhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn yún hé yuánmǎn
所种善根？若不增长所种善根，云何圆满

bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè
波罗蜜多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切

zhì zhì
智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi sì niàn zhù yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟四念住，亦不

sī wéi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
思惟四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèng dào zhī yún hé zēngzhǎng suǒ zhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎng
八圣道支，云何增长所种善根？若不增长

suǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō
所种善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波
luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéikōng jiě tuōmén yì
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟空解脱门，亦

bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàn
不思惟无相、无愿解脱门，云何增长所种善

gēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì
根？若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜

duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi wǔ yǎn yì bù sī
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟五眼，亦不思

wéi liù shéntōng yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎng
惟六神通，云何增长所种善根？若不增长

suǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō
所种善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波

luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi fó shí lì yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟佛十力，亦不

sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
思惟四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn
大舍、十八佛不共法，云何增长所种善根？

ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō
若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？

ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi wú wàng shī fǎ yì
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟无忘失法，亦

bù sī wéihéngzhù shě xìng yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù
不思惟恒住舍性，云何增长所种善根？若不

zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù
增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？若不

yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè zhì yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟一切智，亦不

sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yún hé zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn
思惟道相智、一切相智，云何增长所种善根？

ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō
若不增长所种善根，云何圆满波罗蜜多？

ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè tuó luó ní
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟一切陀罗尼

mén yì bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén yún hé zēngzhǎng suǒ zhòng
门，亦不思惟一切三摩地门，云何增长所种

shàngēn ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó
善根？若不增长所种善根，云何圆满波罗

mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì
蜜多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智

zhì
智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yù liú guǒ yì bù
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟预流果，亦不

sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yún hé zēngzhǎng suǒ zhòng
思惟一来、不还、阿罗汉果，云何增长所种

shàngēn ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó
善根？若不增长所种善根，云何圆满波罗

mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì
蜜多？若不圆满波罗蜜多，云何能得一切智

zhì
智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi dú jué pú tí yún
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟独觉菩提，云

hé zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn ruò bù zēngzhǎng suǒ zhòng shàngēn
何增长所种善根？若不增长所种善根，

yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì duō yún
云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗蜜多，云

hé néng dé yī qiè zhì zhì
何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè pú sà mó hē
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟一切菩萨摩诃

sà xíng yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎngsuǒzhòng
萨行，云何增长所种善根？若不增长所种
shàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó mì
善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗蜜
duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
多，云何能得一切智智？

shì zūn ruò pú sà mó hē sà bù sī wéizhū fó wú shàngzhèng
“世尊！若菩萨摩诃萨不思惟诸佛无上正

děng pú tí yún hé zēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn ruò bù zēngzhǎngsuǒ
等菩提，云何增长所种善根？若不增长所
zhòngshàngēn yún hé yuánmǎn bō luó mì duō ruò bù yuánmǎn bō luó
种善根，云何圆满波罗蜜多？若不圆满波罗
mì duō yún hé néng dé yī qiè zhì zhì
蜜多，云何能得一切智智？”

fó yán shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi sè
佛言：“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟色，
yì bù sī wéishòu xiǎng xíng shí shì shí pú sà mó hē sà biàn
亦不思惟受、想、行、识，是时菩萨摩诃萨便
néngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchù yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟眼处，亦不
sī wéi ěr bí shé shēn yì chù shì shí pú sà mó hē sà biàn
思惟耳、鼻、舌、身、意处，是时菩萨摩诃萨便
néngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi sè chù yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟色处，亦不
sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù shì shí pú sà mó hē sà
思惟声、香、味、触、法处，是时菩萨摩诃萨

biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
便能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎn jiè yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟眼界，亦不

sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè shì shí pú sà mó hē sà biàn
思惟耳、鼻、舌、身、意界，是时菩萨摩诃萨便
néngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi sè jiè yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟色界，亦不

sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè shì shí pú sà mó hē sà
思惟声、香、味、触、法界，是时菩萨摩诃萨
biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
便能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎn shí jiè yì
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟眼识界，亦

bù sī wéi ěr bí shé shēn yì shí jiè shì shí pú sà mó hē
不思惟耳、鼻、舌、身、意识界，是时菩萨摩诃
sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng
萨便能增长所种善根。所种善根得增长
gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù
故，便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，
biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchù yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟眼触，亦不

sī wéi ěr bǐ shé shēn yì chù shì shí pú sà mó hē sà biàn
思惟耳、鼻、舌、身、意触，是时菩萨摩诃萨便
néng zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，
biàn néng yuán mǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néng zhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi yǎn chù wéi yuán
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu yì bù sī wéi ěr bǐ shé shēn yì chù wéi
所生诸受，亦不思惟耳、鼻、舌、身、意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu shì shí pú sà mó hē sà biàn néng zēng zhǎng suǒ
缘所生诸受，是时菩萨摩诃萨便能增长所
zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biàn néng yuán mǎn bō
种善根。所种善根得增长故，便能圆满波
luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biàn néng zhèng dé yī qiè
罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便能证得一切
zhì zhì
智智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi dì jiè yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟地界，亦不
sī wéi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shì shí pú sà mó hē sà biàn
思惟水、火、风、空、识界，是时菩萨摩诃萨便
néng zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，
biàn néng yuán mǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néng zhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi wú míng yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟无明，亦不
sī wéi xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
思惟行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shì shí pú sà mó hē sà biàn néng
生、老死愁叹苦忧恼，是时菩萨摩诃萨便能
zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biàn
增长所种善根。所种善根得增长故，便

néngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéng
能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便能
zhèng dé yī qiè zhì zhì
证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi bù shī bō luó
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟布施波罗
mì duō yì bù sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
蜜多，亦不思惟净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòng
波罗蜜多，是时菩萨摩诃萨便能增长所种
shàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó
善根。所种善根得增长故，便能圆满波罗
mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì
蜜多。波罗蜜多得圆满故，便能证得一切智
zhì
智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi nèikōng yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟内空，亦不
sī wéiwàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
思惟外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，
shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòng
是时菩萨摩诃萨便能增长所种善根。所种
shàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì
善根得增长故，便能圆满波罗蜜多。波罗蜜
duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
多得圆满故，便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéizhēn rú yì bù
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟真如，亦不
sī wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
思惟法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不

sī yì jiè shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn
思议界，是时菩萨摩诃萨便能增长所种善根。

suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō
所种善根得增长故，便能圆满波罗蜜多。

bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
波罗蜜多得圆满故，便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi kǔ shèng dì
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟苦圣谛，

yì bù sī wéi jí miè dào shèng dì shì shí pú sà mó hē sà biàn
亦不思惟集、灭、道圣谛，是时菩萨摩诃萨便

néngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，

biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便

néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi sì jìng lù yì
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟四静虑，亦

bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng shì shí pú sà mó hē sà biàn
不思惟四无量、四无色定，是时菩萨摩诃萨便

néngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
能增长所种善根。所种善根得增长故，

biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便

néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi bā jiě tuō yì
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟八解脱，亦

bù sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shì shí pú sà
不思惟八胜处、九次第定、十遍处，是时菩萨

mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēng
摩诃萨便能增长所种善根。所种善根得增

zhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn
长故，便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满

gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
故，便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi sì niàn zhù yì
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟四念住，亦

bù sī wéi sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng jué
不 思 惟 四 正 断、四 神 足、五 根、五 力、七 等 觉
zhī bā shèng dào zhī shì shí pú sà mó hē sà biànnéng zēng zhǎng suǒ
支、八 圣 道 支，是 时 菩 萨 摩 诃 萨 便 能 增 长 所
zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biànnéng yuán mǎn bō
种 善 根。所 种 善 根 得 增 长 故，便 能 圆 满 波
luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biànnéng zhèng dé yī qiè
罗 蜜 多。波 罗 蜜 多 得 圆 满 故，便 能 证 得 一 切
zhì zhì
智 智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi kōng jiě tuō mén
“善 现，若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 空 解 脱 门，
yì bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì shí pú sà mó hē sà
亦 不 思 惟 无 相、无 愿 解 脱 门，是 时 菩 萨 摩 诃 萨
biànnéng zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù
便 能 增 长 所 种 善 根。所 种 善 根 得 增 长 故，
biànnéng yuán mǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biàn
便 能 圆 满 波 罗 蜜 多。波 罗 蜜 多 得 圆 满 故，便
néng zhèng dé yī qiè zhì zhì
能 证 得 一 切 智 智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi wǔ yǎn yì bù
“善 现，若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 五 眼，亦 不
sī wéi liù shéntōng shì shí pú sà mó hē sà biànnéng zēng zhǎng suǒ
思 惟 六 神 通，是 时 菩 萨 摩 诃 萨 便 能 增 长 所
zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biànnéng yuán mǎn bō
种 善 根。所 种 善 根 得 增 长 故，便 能 圆 满 波
luó mì duō bō luó mì duō dé yuán mǎn gù biànnéng zhèng dé yī qiè
罗 蜜 多。波 罗 蜜 多 得 圆 满 故，便 能 证 得 一 切
zhì zhì
智 智。

shàn xiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi fó shí lì yì
“善 现，若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 佛 十 力，亦
bù sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不 思 惟 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì shí pú sà mó hē sà biànnéng zēng
大 舍、十 八 佛 不 共 法，是 时 菩 萨 摩 诃 萨 便 能 增
zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biànnéng
长 所 种 善 根。所 种 善 根 得 增 长 故，便 能

yuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng
圆 满 波 罗 蜜 多 。 波 罗 蜜 多 得 圆 满 故 ， 便 能 证
dé yī qiè zhì zhì
得 一 切 智 智 。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi wú wàng shī fǎ
“ 善 现 ， 若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 无 忘 失 法 ，

yì bù sī wéi héng zhù shě xìng shì shí pú sà mó hē sà biànnéng zēng
亦 不 思 惟 恒 住 舍 性 ， 是 时 菩 萨 摩 诃 萨 便 能 增
zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù biànnéng
长 所 种 善 根 。 所 种 善 根 得 增 长 故 ， 便 能

yuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng
圆 满 波 罗 蜜 多 。 波 罗 蜜 多 得 圆 满 故 ， 便 能 证
dé yī qiè zhì zhì
得 一 切 智 智 。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè zhì yì
“ 善 现 ， 若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 一 切 智 ， 亦

bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì shí pú sà mó hē sà biàn
不 思 惟 道 相 智 、 一 切 相 智 ， 是 时 菩 萨 摩 诃 萨 便
néng zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù
能 增 长 所 种 善 根 。 所 种 善 根 得 增 长 故 ，

biànnéng yuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便 能 圆 满 波 罗 蜜 多 。 波 罗 蜜 多 得 圆 满 故 ， 便
néng zhèng dé yī qiè zhì zhì
能 证 得 一 切 智 智 。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè tuó luó
“ 善 现 ， 若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 一 切 陀 罗

ní mén yì bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén shì shí pú sà mó hē sà
尼 门 ， 亦 不 思 惟 一 切 三 摩 地 门 ， 是 时 菩 萨 摩 诃 萨
biànnéng zēng zhǎng suǒ zhòng shàngēn suǒ zhòng shàngēn dé zēng zhǎng gù
便 能 增 长 所 种 善 根 。 所 种 善 根 得 增 长 故 ，

biànnéng yuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便 能 圆 满 波 罗 蜜 多 。 波 罗 蜜 多 得 圆 满 故 ， 便
néng zhèng dé yī qiè zhì zhì
能 证 得 一 切 智 智 。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi yù liú guǒ yì
“ 善 现 ， 若 时 菩 萨 摩 诃 萨 不 思 惟 预 流 果 ， 亦

bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ shì shí pú sà mó hē sà
不 思 惟 一 来 、 不 还 、 阿 罗 汉 果 ， 是 时 菩 萨 摩 诃 萨

biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù
便能增长所种善根。所种善根得增长故，
biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biàn
便能圆满波罗蜜多。波罗蜜多得圆满故，便
néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi dú jué pú tí
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟独觉菩提，
shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn suǒzhòng
是时菩萨摩诃萨便能增长所种善根。所种
shàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì duō bō luó mì
善根得增长故，便能圆满波罗蜜多。波罗蜜
duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
多得圆满故，便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè pú sà
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟一切菩萨
mó hē sà xíng shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòngshàngēn
摩诃萨行，是时菩萨摩诃萨便能增长所种善
gēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó mì
根。所种善根得增长故，便能圆满波罗蜜
duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì zhì
多。波罗蜜多得圆满故，便能证得一切智智。

shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà bù sī wéizhū fó wú shàng
“善现，若时菩萨摩诃萨不思惟诸佛无上
zhèngděng pú tí shì shí pú sà mó hē sà biànnéngzēngzhǎngsuǒzhòng
正等菩提，是时菩萨摩诃萨便能增长所种
shàngēn suǒzhòngshàngēn dé zēngzhǎng gù biànnéngyuánmǎn bō luó
善根。所种善根得增长故，便能圆满波罗
mì duō bō luó mì duō dé yuánmǎn gù biànnéngzhèng dé yī qiè zhì
蜜多。波罗蜜多得圆满故，便能证得一切智
zhì
智。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī
“所以者何？善现，诸菩萨摩诃萨要不思
wéi sè yì bù sī wéishòu xiǎng xíng shí nǎinéng jù zú xiū
惟色，亦不思惟受、想、行、识，乃能具足修
zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎnchù yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟眼处，亦不

sī wéi ěr bí shé shēn yì chù nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
思惟耳、鼻、舌、身、意处，乃能具足修诸菩萨

mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sè chù yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟色处，亦不

sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù nǎinéng jù zú xiū zhū pú
思惟声、香、味、触、法处，乃能具足修诸菩

sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎn jiè yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟眼界，亦不

sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
思惟耳、鼻、舌、身、意识界，乃能具足修诸菩萨

mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sè jiè yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟色界，亦不

sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè nǎinéng jù zú xiū zhū pú
思惟声、香、味、触、法界，乃能具足修诸菩

sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎn shí jiè yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟眼识界，亦

bù sī wéi ěr bí shé shēn yì shí jiè nǎinéng jù zú xiū zhū
不思惟耳、鼻、舌、身、意识界，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎnchù yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟眼触，亦不

sī wéi ěr bí shé shēn yì chù nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
思惟耳、鼻、舌、身、意触，乃能具足修诸菩萨

mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎnchùwéiyuán
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟眼触为缘

suǒshēngzhūshòu yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chùwéi
所生诸受，亦不思惟耳、鼻、舌、身、意触为
yuánsuǒshēngzhūshòu nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
缘所生诸受，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi dì jiè yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟地界，亦不
sī wéishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè nǎinéng jù zú xiū zhū pú
思惟水、火、风、空、识界，乃能具足修诸菩
sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wú míng yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟无明，亦不
sī wéixíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
思惟行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
生、老死愁叹苦忧恼，乃能具足修诸菩萨摩诃
sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi bù shī bō luó
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟布施波罗
mì duō yì bù sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
蜜多，亦不思惟净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé
波罗蜜多，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得
wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi nèikōng yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟内空，亦不
sī wéiwàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
思惟外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèng
乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正
děng pú tí
等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéizhēn rú yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟真如，亦不
sī wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
思惟法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú
思议界，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi kǔ shèng dì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟苦圣谛，
yì bù sī wéi jí miè dào shèng dì nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà
亦不思惟集、灭、道圣谛，乃能具足修诸菩萨
mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sì jìng lù yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟四静虑，亦
bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà
不思惟四无量、四无色定，乃能具足修诸菩萨
mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi bā jiě tuō yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟八解脱，亦
bù sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù nǎi néng jù zú
不思惟八胜处、九次第定、十遍处，乃能具足
xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sì niàn zhù yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟四念住，亦
bù sī wéi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
不思惟四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
支、八圣道支，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，

zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéikōng jiě tuōmén
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟空解脱门，
yì bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén nǎinéng jù zú xiū zhū pú
亦不思惟无相、无愿解脱门，乃能具足修诸菩
sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wǔ yǎn yì bù
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟五眼，亦不
sī wéi liù shéntōng nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng
思惟六神通，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证
dé wú shàngzhèngděng pú tí
得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi fó shí lì yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟佛十力，亦
bù sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不思惟四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
大舍、十八佛不共法，乃能具足修诸菩萨摩诃萨
xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wú wàng shī fǎ
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟无忘失法，
yì bù sī wéi héng zhù shě xìng nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
亦不思惟恒住舍性，乃能具足修诸菩萨摩诃萨
xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè zhì yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟一切智，亦
bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
不思惟道相智、一切相智，乃能具足修诸菩萨
mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè tuó luó
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟一切陀罗
ní mén yì bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén nǎinéng jù zú xiū zhū
尼门，亦不思惟一切三摩地门，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yù liú guǒ yì
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟预流果，亦

bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ nǎi néng jù zú xiū zhū
不思惟一来、不还、阿罗汉果，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi dú jué pú tí
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟独觉菩提，

nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèng
乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正

děng pú tí
等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè pú sà
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟一切菩萨

mó hē sà xíng nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé
摩诃萨行，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得

wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi zhū fó wú shàng
“善现，诸菩萨摩诃萨要不思惟诸佛无上

zhèngděng pú tí nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng
正等菩提，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证

dé wú shàngzhèngděng pú tí
得无上正等菩提。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn hé yuánzhū pú sà mó
具寿善现复白佛言：“世尊！何缘诸菩萨摩

hē sà yào bù sī wéi sè yì bù sī wéi shòu xiǎng xíng shí
诃萨要不思惟色，亦不思惟受、想、行、识，

nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèng
乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正

děng pú tí
等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yǎn chù
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟眼处，

yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù nǎi néng jù zú xiū zhū
亦不思惟耳、鼻、舌、身、意处，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sè chù
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟色处，

yì bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù nǎinéng jù zú xiū
亦不思惟声、香、味、触、法处，乃能具足修

zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎn jiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟眼界，

yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè nǎinéng jù zú xiū zhū
亦不思惟耳、鼻、舌、身、意界，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sè jiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟色界，

yì bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè nǎinéng jù zú xiū
亦不思惟声、香、味、触、法界，乃能具足修

zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎn shí
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟眼识

jiè yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì shí jiè nǎinéng jù
界，亦不思惟耳、鼻、舌、身、意识界，乃能具

zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎnchù
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟眼触，

yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù nǎinéng jù zú xiū zhū
亦不思惟耳、鼻、舌、身、意触，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéiyǎnchù
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟眼触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù sī wéi ěr bí shé shēn yì
为缘所生诸受，亦不思惟耳、鼻、舌、身、意

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
触为缘所生诸受，乃能具足修诸菩萨摩诃萨

xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi dì jiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟地界，
yì bù sī wéishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè nǎinéng jù zú xiū
亦不思惟水、火、风、空、识界，乃能具足修
zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wú míng
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟无明，
yì bù sī wéixíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
亦不思惟行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
有、生、老死愁叹苦忧恼，乃能具足修诸菩萨
mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi bù shī
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟布施
bō luó mì duō yì bù sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
波罗蜜多，亦不思惟净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
般若波罗蜜多，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi nèi kōng
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟内空，
yì bù sī wéi wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
亦不思惟外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng
空，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上
zhèngděng pú tí
正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéizhēn rú
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟真如，

yì bù sī wéi fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
亦不思惟法界、法性、不虚妄性、不变异性、

píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé
不思議界，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得

wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi kǔ shèng
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟苦圣

dì yì bù sī wéi jí miè dào shèng dì nǎi néng jù zú xiū zhū
谛，亦不思惟集、灭、道圣谛，乃能具足修诸

pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sì jìng
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟四静

lù yì bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng nǎi néng jù zú xiū
虑，亦不思惟四无量、四无色定，乃能具足修

zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi bā jiě
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟八解

tuō yì bù sī wéi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù nǎi
脱，亦不思惟八胜处、九次第定、十遍处，乃

néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng
能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等

pú tí
菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi sì niàn
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟四念

zhù yì bù sī wéi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
住，亦不思惟四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
七等觉支、八圣道支，乃能具足修诸菩萨摩诃

sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéikōng jiě
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟空解

tuōmén yì bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén nǎinéng jù zú
脱门，亦不思惟无相、无愿解脱门，乃能具足

xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wǔ yǎn
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟五眼，

yì bù sī wéi liù shéntōng nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
亦不思惟六神通，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，

zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi fó shí
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟佛十

lì yì bù sī wéi sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
力，亦不思惟四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
大喜、大舍、十八佛不共法，乃能具足修诸菩萨

mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi wú wàng
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟无忘

shī fǎ yì bù sī wéi héngzhù shěxìng nǎinéng jù zú xiū zhū pú sà
失法，亦不思惟恒住舍性，乃能具足修诸菩萨

mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟一切

zhì yì bù sī wéi dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì nǎinéng jù zú xiū
智，亦不思惟道相智、一切相智，乃能具足修

zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟一切

tuó luó ní mén yì bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén nǎinéng jù zú
陀罗尼门，亦不思惟一切三摩地门，乃能具足

xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yù liú
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟预流

guǒ yì bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ nǎi néng jù
果，亦不思惟一来、不还、阿罗汉果，乃能具

zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi dú jué
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟独觉

pú tí nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng
菩提，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，证得无上

zhèngděng pú tí
正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi yī qiè
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟一切

pú sà mó hē sà xíng nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
菩萨摩诃萨行，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，

zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn hé yuánzhū pú sà mó hē sà yào bù sī wéi zhū fó
“世尊！何缘诸菩萨摩诃萨要不思惟诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí nǎi néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
无上正等菩提，乃能具足修诸菩萨摩诃萨行，

zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
证得无上正等菩提？”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí sān 大般若波罗蜜多经卷第三百五十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bù èr pǐn dì liù shí yī zhī sān 初分多问不二品第六十一之三

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi sè sī wéi
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨思惟色，思惟
shòu xiǎng xíng shí zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
受、想、行、识，则染著欲界、色无色界。若
rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
染著欲界、色、无色界，不能具足修诸菩萨摩诃
sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思
wéi sè bù sī wéi shòu xiǎng xíng shí zé bù rǎn zhuó yù jiè
惟色，不思惟受、想、行、识，则不染著欲界、
sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú
色无色界。若不染著欲界、色无色界，则能具足
xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shì gù
修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。是故，
shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng
善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证
wú shàng zhèng děng pú tí dāng qín xiū xué shēn bō rě bō luó mì
无上正等菩提，当勤修学甚深般若波罗蜜
duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
多，不应思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yǎn chù sī wéi ěr
“善现，若菩萨摩诃萨思惟眼处，思惟耳、
bí shé shēn yì chù zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
鼻、舌、身、意处，则染著欲界、色无色界。若
rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨
xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟

yǎnchù bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù zé bù rǎnzhuó
眼处，不思惟耳、鼻、舌、身、意处，则不染著
yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè zé
欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色界，则
néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩
tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà
提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨
xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshēnshēn bō
行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深般
rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi sè chù sī wéishēng
“善现，若菩萨摩诃萨思惟色处，思惟声、
xiāng wèi chù fǎ chù zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
香、味、触、法处，则染著欲界、色、无色界。
ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
若染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃
sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思
wéi sè chù bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ chù zé bù
惟色处，不思惟声、香、味、触、法处，则不
rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè
染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色、无色
jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèng
界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正
děng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà
等菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨
mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xué
摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学
shēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéiyǎn jiè sī wéi ěr
“善现，若菩萨摩诃萨思惟眼界，思惟耳、
bí shé shēn yì jiè zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
鼻、舌、身、意界，则染著欲界、色无色界。若
rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨

xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟
yǎn jiè bù sī wéi ěr bí shé shēn yì jiè zé bù rǎnzhuó
眼界，不思惟耳、鼻、舌、身、意界，则不染著
yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè zé
欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色界，则
néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩
tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà
提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨
xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xué shēn bō
行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深般
rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi sè jiè sī wéishēng
“善现，若菩萨摩诃萨思惟色界，思惟声、
xiāng wèi chù fǎ jiè zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
香、味、触、法界，则染著欲界、色无色界。
ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó
若染著欲界、色、无色界，不能具足修诸菩萨摩
hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù
诃萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不
sī wéi sè jiè bù sī wéishēng xiāng wèi chù fǎ jiè zé
思惟色界，不思惟声、香、味、触、法界，则
bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè
不染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色
jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèng
界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正
děng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà
等菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨
mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xué
摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学
shēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéiyǎn shí jiè sī wéi ěr
“善现，若菩萨摩诃萨思惟眼识界，思惟耳、
bí shé shēn yì shí jiè zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
鼻、舌、身、意识界，则染著欲界、色、无色界。

ruò rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
若染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃
sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思
wéi yǎn shí jiè bù sī wéi ěr bí shé shēn yì shí jiè zé
惟眼识界，不思惟耳、鼻、舌、身、意识界，则
bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè
不染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色
jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng
界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正
děng pú tí shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà
等菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨
mó hē sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dāng qín xiū xué
摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学
shèn shēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yǎn chù sī wéi ěr
“善现，若菩萨摩诃萨思惟眼触，思惟耳、
bí shé shēn yì chù zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
鼻、舌、身、意触，则染著欲界、色无色界。若
rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨
xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟
yǎn chù bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chù zé bù rǎn zhuó
眼触，不思惟耳、鼻、舌、身、意触，则不染著
yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè
欲界、色无色界。若不染著欲界、色、无色界，
zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等
pú tí shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃
sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dāng qín xiū xué shèn shēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深
bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yǎn chù wéi yuán suǒ
“善现，若菩萨摩诃萨思惟眼触为缘所

shēngzhūshòu sī wéi ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
生 诸受，思惟耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎnzhuó yù jiè
诸受，则染著欲界、色无色界。若染著欲界、

sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú
色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行 证得无

shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéiyǎnchùwéiyuán
上 正 等 菩提。若菩萨摩诃萨不思惟眼触为缘

suǒshēngzhūshòu bù sī wéi ěr bí shé shēn yì chùwéiyuán
所生 诸受，不思惟耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒshēngzhūshòu zé bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn
所生 诸受，则不染著欲界、色无色界。若不染

zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
著欲界、色、无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨

xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà
行 证得无上 正 等 菩提。是故，善现，若菩萨

mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú
摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上 正 等菩

tí dāng qín xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn
提，当勤修学甚 深般若波罗蜜多，不应思惟染

zhūzhū fǎ
著 诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi dì jiè sī wéishuǐ
“善现，若菩萨摩诃萨思惟地界，思惟水、

huǒ fēng kōng shí jiè zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
火、风、空、识界，则染著欲界、色无色界。

ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó
若染著欲界、色、无色界，不能具足修诸菩萨摩

hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù
诃萨行 证得无上 正 等 菩提。若菩萨摩诃萨不

sī wéi dì jiè bù sī wéishuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zé bù
思惟地界，不思惟水、火、风、空、识界，则不

rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè
染著欲界、色、无色界。若不染著欲界、色无色

jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèng
界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行 证得无上 正

děng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà
等 菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨

mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xué
摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学

shēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi wú míng sī wéixíng
“善现，若菩萨摩诃萨思惟无明，思惟行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
老死愁叹苦忧恼，则染著欲界、色、无色界。

ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
若染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃

sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思

wéi wú míng bù sī wéixíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zé bù
惟无明，不思惟行乃至老死愁叹苦忧恼，则不

rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色界，

zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等

pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃

sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshēnshēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深

bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi bù shī bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨思惟布施波罗蜜多，

sī wéi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
思惟净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，

zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè
则染著欲界、色无色界。若染著欲界、色、无色

jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèng
界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正

děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi bù shī bō luó mì duō bù
等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟布施波罗蜜多，不

sī wéi jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zé bù rǎnzhuó yù jiè sè
思惟净戒乃至般若波罗蜜多，则不染著欲界、色

wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú
无色界。若不染著欲界、色、无色界，则能具足
xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù
修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。是故，
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng
善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证
wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì
无上正等菩提，当勤修学甚深般若波罗蜜
duō bù yīng sī wéi rǎnzhuó zhū fǎ
多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi nèikōng sī wéi wài
“善现，若菩萨摩诃萨思惟内空，思惟外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng zé rǎnzhuó
得空、无性空、自性空、无性自性空，则染著
yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù
欲界、色无色界。若染著欲界、色、无色界，不
néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩
tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi nèikōng bù sī wéi wàikōng nǎi zhì
提。若菩萨摩诃萨不思惟内空，不思惟外空乃至
wú xìng zì xìngkōng zé bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn
无性自性空，则不染著欲界、色无色界。若不染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
著欲界、色无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó
证得无上正等菩提。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正等菩提，
dāng qín xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎnzhuó
当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著
zhū fǎ
诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéizhēn rú sī wéi fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨思惟真如，思惟法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zé
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，则

rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè
染著欲界、色无色界。若染著欲界、色无色界，

bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng
不能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等

pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéizhēn rú bù sī wéi fǎ jiè nǎi
菩提。若菩萨摩诃萨不思惟真如，不思惟法界乃

zhì bù sī yì jiè zé bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn
至不思議界，则不染著欲界、色无色界。若不染

zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
著欲界、色、无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨

xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shì gù shàn xiàn ruò pú sà
行证得无上正等菩提。是故，善现，若菩萨

mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú
摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正等菩

tí dāng qín xiū xué shēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn
提，当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思惟染

zhuó zhū fǎ
著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi kǔ shèng dì sī wéi
“善现，若菩萨摩诃萨思惟苦圣谛，思惟

jí miè dào shèng dì zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
集、灭、道圣谛，则染著欲界、色无色界。若

rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
染著欲界、色、无色界，不能具足修诸菩萨摩诃

sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思

wéi kǔ shèng dì bù sī wéi jí miè dào shèng dì zé bù rǎn zhuó
惟苦圣谛，不思惟集、灭、道圣谛，则不染著

yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè
欲界、色、无色界。若不染著欲界、色无色界，

zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等

pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃
sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深
bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi sì jìng lǜ sī wéi sì
“善现，若菩萨摩诃萨思惟四静虑，思惟四
wú liàng sì wú sè dìng zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn
无量、四无色定，则染著欲界、色无色界。若染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
著欲界、色、无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨
xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟
sì jìng lǜ bù sī wéi sì wú liàng sì wú sè dìng zé bù rǎnzhuó yù
四静虑，不思惟四无量、四无色定，则不染著欲
jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè zé
界、色、无色界。若不染著欲界、色无色界，则
néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩
tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà
提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨
xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn bō
行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深般
rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi bā jiě tuō sī wéi bā
“善现，若菩萨摩诃萨思惟八解脱，思惟八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù zé rǎnzhuó yù jiè sè wú
胜处、九次第定、十遍处，则染著欲界、色无
sè jiè ruò rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū
色界。若染著欲界、色、无色界，不能具足修诸
pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó
菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩
hē sà bù sī wéi bā jiě tuō bù sī wéi bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
诃萨不思惟八解脱，不思惟八胜处、九次第定、
shí biànchù zé bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó
十遍处，则不染著欲界、色无色界。若不染著

yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
欲界、色无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó
证得无上正等菩提。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正等菩提，
dāng qín xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó
当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著
zhū fǎ
诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi sì niànzhù sī wéi sì
“善现，若菩萨摩诃萨思惟四念住，思惟四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn zhuó yù jiè
道支，则染著欲界、色、无色界。若染著欲界、
sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú
色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无
shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi sì niànzhù bù
上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟四念住，不
sī wéi sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zé bù rǎn zhuó yù jiè
思惟四正断乃至八圣道支，则不染著欲界、
sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú
色无色界。若不染著欲界、色无色界，则能具足
xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù
修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。是故，
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng
善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证
wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì
无上正等菩提，当勤修学甚深般若波罗蜜
duō bù yīng sī wéi rǎn zhuózhū fǎ
多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi kōng jiě tuō mén sī
“善现，若菩萨摩诃萨思惟空解脱门，思
wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè
惟无相、无愿解脱门，则染著欲界、色、无色
jiè ruò rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà
界。若染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨

mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà
摩诃萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨
bù sī wéikōng jiě tuōmén bù sī wéi wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
不思惟空解脱门，不思惟无相、无愿解脱门，
zé bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú
则不染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色无
sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàng
色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上
zhèngděng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú
正等菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩
sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xué
萨摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学
shènshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi wǔ yǎn sī wéi liù shén
“善现，若菩萨摩诃萨思惟五眼，思惟六神

tōng zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎnzhuó yù jiè sè
通，则染著欲界、色无色界。若染著欲界、色、
wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú
无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无
shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi wǔ yǎn bù sī
上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟五眼，不思
wéi liù shéntōng zé bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn
惟六神通，则不染著欲界、色无色界。若不染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
著欲界、色无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó
证得无上正等菩提。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正等菩提，
dāng qín xiū xué shènshēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuó
当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著
zhū fǎ
诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi fó shí lì sī wéi sì
“善现，若菩萨摩诃萨思惟佛十力，思惟四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn
十八佛不共法，则染著欲界、色、无色界。若染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi fó
证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟佛
shí lì bù sī wéi sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zé bù
十力，不思惟四无所畏乃至十八佛不共法，则不
rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色无色界，
zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等
pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃
sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深
bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi wú wàng shī fǎ sī
“善现，若菩萨摩诃萨思惟无忘失法，思
wéihéngzhù shěxìng zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎnzhuó
惟恒住舍性，则染著欲界、色、无色界。若染著
yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi wú
证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟无
wàng shī fǎ bù sī wéihéngzhù shěxìng zé bù rǎnzhuó yù jiè sè
忘失法，不思惟恒住舍性，则不染著欲界、色
wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú
无色界。若不染著欲界、色、无色界，则能具足
xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shì gù
修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。是故，
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng
善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证
wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì
无上正等菩提，当勤修学甚深般若波罗蜜
duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yī qiè zhì sī wéidào
“善现，若菩萨摩诃萨思惟一切智，思惟道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
相智、一切相智，则染著欲界、色无色界。若
rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨
xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟
yī qiè zhì bù sī wéidào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zé bù rǎnzhuó
一切智，不思惟道相智、一切相智，则不染著
yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
欲界、色无色界。若不染著欲界、色、无色界，
zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等
pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃
sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深
bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéirǎnzhuózhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yī qiè tuó luó ní mén
“善现，若菩萨摩诃萨思惟一切陀罗尼门，
sī wéi yī qiè sān mó dì mén zé rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò
思惟一切三摩地门，则染著欲界、色无色界。若
rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà
染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨
xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi
行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟
yī qiè tuó luó ní mén bù sī wéi yī qiè sān mó dì mén zé bù rǎn
一切陀罗尼门，不思惟一切三摩地门，则不染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎnzhuó yù jiè sè wú sè jiè
著欲界、色无色界。若不染著欲界、色、无色界，
zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíngzhèng dé wú shàngzhèngděng
则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等
pú tí shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē
菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃
sà xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín xiū xuéshènshēn
萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学甚深

bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yù liú guǒ sī wéi yī
“善现，若菩萨摩诃萨思惟预流果，思惟一

lái bù huán ā luó hàn guǒ zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè
来、不还、阿罗汉果，则染著欲界、色无色界。

ruò rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē
若染著欲界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃

sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī
萨行证得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思

wéi yù liú guǒ bù sī wéi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zé bù
惟预流果，不思惟一来、不还、阿罗汉果，则不

rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè
染著欲界、色无色界。若不染著欲界、色、无色

jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng
界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正

děng pú tí shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà
等菩提。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨

mó hē sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dāng qín xiū xué
摩诃萨行，欲证无上正等菩提，当勤修学

shèn shēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi dú jué pú tí zé rǎn
“善现，若菩萨摩诃萨思惟独觉菩提，则染

zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè bù
著欲界、色无色界。若染著欲界、色无色界，不

néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú
能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩

tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi dú jué pú tí zé bù rǎn zhuó yù
提。若菩萨摩诃萨不思惟独觉菩提，则不染著欲

jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng
界、色无色界。若不染著欲界、色无色界，则能

jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
具足修诸菩萨摩诃萨行证得无上正等菩提。

shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng
是故，善现，若菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，

yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dāng qín xiū xué shèn shēn bō rě bō
欲证无上正等菩提，当勤修学甚深般若波

luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó zhū fǎ
罗蜜多，不应⁴思惟染著诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi yī qiè pú sà mó hē
“善现，若菩萨摩诃萨思惟一切菩萨摩诃
sà xíng zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn zhuó yù jiè sè
萨行，则染著欲界、色无色界。若染著欲界、色、
wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng dé wú
无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行证得无
shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi yī qiè pú sà
上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟一切菩萨
mó hē sà xíng zé bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò bù rǎn
摩诃萨行，则不染著欲界、色、无色界。若不染
zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
著欲界、色无色界，则能具足修诸菩萨摩诃萨行
zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó
证得无上正等菩提。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正等菩提，
dāng qín xiū xué shēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī wéi rǎn zhuó
当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思惟染著
zhū fǎ
诸法。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà sī wéi zhū fó wú shàng zhèng
“善现，若菩萨摩诃萨思惟诸佛无上正
děng pú tí zé rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè ruò rǎn zhuó yù
等菩提，则染著欲界、色、无色界。若染著欲
jiè sè wú sè jiè bù néng jù zú xiū zhū pú sà mó hē sà xíng zhèng
界、色无色界，不能具足修诸菩萨摩诃萨行证
dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò pú sà mó hē sà bù sī wéi zhū fó
得无上正等菩提。若菩萨摩诃萨不思惟诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí zé bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè
无上正等菩提，则不染著欲界、色无色界。
ruò bù rǎn zhuó yù jiè sè wú sè jiè zé néng jù zú xiū zhū pú sà mó
若不染著欲界、色无色界，则能具足修诸菩萨摩
hē sà xíng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shì gù shàn xiàn ruò
诃萨行证得无上正等菩提。是故，善现，若

⁴ 大正藏：不應；永樂北藏及龍藏：當勤修學甚深般若波羅蜜多，不應

pú sà mó hē sà yù xiū pú sà mó hē sà xíng yù zhèng wú shàng zhèng
菩萨摩诃萨欲修菩萨摩诃萨行，欲证无上正

děng pú tí dāng qín xiū xué shèn shēn bō rě bō luó mì duō bù yīng sī
等菩提，当勤修学甚深般若波罗蜜多，不应思

wéi rǎn zhuó zhū fǎ
惟染著诸法。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨

jīng qín xiū xué shèn shēn bō rě bō luó mì duō dāng yú hé zhù
精勤修学甚深般若波罗蜜多，当于何住？”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué shèn shēn
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深

bō rě bō luó mì duō bù yīng zhù sè yì bù yīng zhù shòu xiǎng
般若波罗蜜多，不应住色，亦不应住受、想、

xíng shí
行、识。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué shèn shēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīng zhù yǎn chù yì bù yīng zhù ěr bí shé
波罗蜜多，不应住眼处，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì chù
身、意处。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué shèn shēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīng zhù sè chù yì bù yīng zhù shēng xiāng wèi
波罗蜜多，不应住色处，亦不应住声、香、味、

chù fǎ chù
触、法处。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué shèn shēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīng zhù yǎn jiè yì bù yīng zhù ěr bí shé
波罗蜜多，不应住眼界，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì jiè
身、眼界。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xué shèn shēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīng zhù sè jiè yì bù yīng zhù shēng xiāng wèi
波罗蜜多，不应住色界，亦不应住声、香、味、

chù fǎ jiè
触、法界。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhùyǎn shí jiè yì bù yīngzhù ěr bí shé
波罗蜜多，不应住眼识界，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè
身、意识界。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhùyǎnchù yì bù yīngzhù ěr bí shé
波罗蜜多，不应住眼触，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì chù
身、意触。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhùyǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù yīng
波罗蜜多，不应住眼触为缘所生诸受，亦不应

zhù ěr bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
住耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù dì jiè yì bù yīngzhù shuǐ huǒ fēng
波罗蜜多，不应住地界，亦不应住水、火、风、

kōng shí jiè
空、识界。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù wú míng yì bù yīngzhù xíng shí míng
波罗蜜多，不应住无明，亦不应住行、识、名

sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁

tàn kǔ yōunǎo
叹苦忧恼。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù bù shī bō luó mì duō yì bù yīngzhù jìng jiè
波罗蜜多，不应住布施波罗蜜多，亦不应住净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù nèikōng yì bù yīngzhù wàikōng nèi wài
波罗蜜多，不应住内空，亦不应住外空、内外

kōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
性空、自性空、无性自性空。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhùzhēn rú yì bù yīngzhù fǎ jiè fǎ xìng
波罗蜜多，不应住真如，亦不应住法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù kǔ shèng dì yì bù yīngzhù jí miè
波罗蜜多，不应住苦圣谛，亦不应住集、灭、

dào shèng dì
道圣谛。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù sì jìng lù yì bù yīngzhù sì wú liàng sì
波罗蜜多，不应住四静虑，亦不应住四无量、四

wú sè dìng
无色定。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù bā jiě tuō yì bù yīngzhù bā shèng chù
波罗蜜多，不应住八解脱，亦不应住八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù
九次第定、十遍处。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù sì niànzhù yì bù yīngzhù sì zhèngduàn
波罗蜜多，不应住四念住，亦不应住四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù kōng jiě tuō mén yì bù yīngzhù wú xiàng
波罗蜜多，不应住空解脱门，亦不应住无相、

wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù wǔ yǎn yì bù yīngzhù liù shéntōng
波罗蜜多，不应住五眼，亦不应住六神通。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù fó shí lì yì bù yīngzhù sì wú suǒ wèi
波罗蜜多，不应住佛十力，亦不应住四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ
共法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù wú wàng shī fǎ yì bù yīngzhù héngzhù shě
波罗蜜多，不应住无忘失法，亦不应住恒住舍

xìng
性。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè zhì yì bù yīngzhù dào xiàng zhì yī
波罗蜜多，不应住一切智，亦不应住道相智、一

qiè xiàng zhì
切相智。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè tuó luó ní mén yì bù yīngzhù yī qiè
波罗蜜多，不应住一切陀罗尼门，亦不应住一切

sān mó dì mén
三摩地门。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù yù liú guǒ yì bù yīngzhù yī lái bù huán
波罗蜜多，不应住预流果，亦不应住一来、不还、

ā luó hàn guǒ
阿罗汉果。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù dú jué pú tí
波罗蜜多，不应住独觉菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
波罗蜜多，不应住一切菩萨摩诃萨行。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě
“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深般若

bō luó mì duō bù yīngzhù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
波罗蜜多，不应住诸佛无上正等菩提。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn hé yuán pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！何缘菩萨摩诃

sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō rě bō luó mì duō bù yīngzhù sè yì bù
萨精勤修学甚深般若波罗蜜多，不应住色，亦不

yīngzhùshòu xiǎng xíng shí
应住受、想、行、识？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù yǎnchù yì bù yīngzhù ěr bí shé
若波罗蜜多，不应住眼处，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì chù
身、意处？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù sè chù yì bù yīngzhùshēng xiāng
若波罗蜜多，不应住色处，亦不应住声、香、
wèi chù fǎ chù
味、触、法处？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhùyǎn jiè yì bù yīngzhù ěr bí shé
若波罗蜜多，不应住眼界，亦不应住耳、鼻、舌、
shēn yì jiè
身、意界？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù sè jiè yì bù yīngzhùshēng xiāng
若波罗蜜多，不应住色界，亦不应住声、香、
wèi chù fǎ jiè
味、触、法界？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhùyǎn shí jiè yì bù yīngzhù ěr bí
若波罗蜜多，不应住眼识界，亦不应住耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè
舌、身、意识界？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhùyǎnchù yì bù yīngzhù ěr bí shé
若波罗蜜多，不应住眼触，亦不应住耳、鼻、舌、
shēn yì chù
身、意触？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhùyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù
若波罗蜜多，不应住眼触为缘所生诸受，亦不
yīngzhù ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
应住耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù dì jiè yì bù yīngzhùshuǐ huǒ fēng
若波罗蜜多，不应住地界，亦不应住水、火、风、

kōng shí jiè
空、识界？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù wú míng yì bù yīngzhù xíng shí míng
若波罗蜜多，不应住无明，亦不应住行、识、名

sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁

tàn kǔ yōunǎo
叹苦忧恼？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù bù shī bō luó mì duō yì bù yīngzhù jìng
若波罗蜜多，不应住布施波罗蜜多，亦不应住净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù nèi kōng yì bù yīngzhù wàikōng nèi
若波罗蜜多，不应住内空，亦不应住外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
无性空、自性空、无性自性空？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù zhēn rú yì bù yīngzhù fǎ jiè fǎ xìng
若波罗蜜多，不应住真如，亦不应住法界、法性、

bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù kǔ shèng dì yì bù yīngzhù jí miè
若波罗蜜多，不应住苦圣谛，亦不应住集、灭、
dào shèng dì
道圣谛？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù sì jìng lǜ yì bù yīngzhù sì wú liàng
若波罗蜜多，不应住四静虑，亦不应住四无量、
sì wú sè dìng
四无色定？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù bā jiě tuō yì bù yīngzhù bā shèngchù
若波罗蜜多，不应住八解脱，亦不应住八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù
九次第定、十遍处？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù sì niànzhù yì bù yīngzhù sì zhèngduàn
若波罗蜜多，不应住四念住，亦不应住四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù kōng jiě tuō mén yì bù yīngzhù wú xiàng
若波罗蜜多，不应住空解脱门，亦不应住无相、
wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù wǔ yǎn yì bù yīngzhù liù shéntōng
若波罗蜜多，不应住五眼，亦不应住六神通？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù fó shí lì yì bù yīngzhù sì wú suǒ wèi
若波罗蜜多，不应住佛十力，亦不应住四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ
共法？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù wú wàng shī fǎ yì bù yīngzhù héngzhù
若波罗蜜多，不应住无忘失法，亦不应住恒住

shěxìng
舍性？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè zhì yì bù yīngzhù dào xiàng zhì
若波罗蜜多，不应住一切智，亦不应住道相智、

yī qiè xiàng zhì
一切相智？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè tuó luó ní mén yì bù yīngzhù yī
若波罗蜜多，不应住一切陀罗尼门，亦不应住一

qiè sān mó dì mén
切三摩地门？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù yù liú guǒ yì bù yīngzhù yī lái bù
若波罗蜜多，不应住预流果，亦不应住一来、不

huán ā luó hàn guǒ
还、阿罗汉果？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù dú jué pú tí
若波罗蜜多，不应住独觉菩提？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng
若波罗蜜多，不应住一切菩萨摩诃萨行？

shì zūn hé yuán pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn bō
“世尊！何缘菩萨摩诃萨精勤修学甚深般

rě bō luó mì duō bù yīngzhù zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí
若波罗蜜多，不应住诸佛无上正等菩提？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jīng qín xiū xuéshènshēn
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨精勤修学甚深

bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ wú zhí zhuó gù bù yīngzhù sè
般若波罗蜜多，于一切法无执著故，不应住色，

yì bù yīngzhùshòu xiǎng xíng shí bù yīngzhùyǎnchù yì bù
亦不应住受、想、行、识；不应住眼处，亦不

yīngzhù ěr bí shé shēn yì chù bù yīngzhù sè chù yì bù
应住耳、鼻、舌、身、意处；不应住色处，亦不

yīngzhùshēng xiāng wèi chù fǎ chù bù yīngzhùyǎnjiè yì
应住声、香、味、触、法处；不应住眼界，亦

bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì jiè bù yīngzhù sè jiè yì
不应住耳、鼻、舌、身、意识界；不应住色界，亦

bù yīngzhùshēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù yīngzhùyǎnshíjiè
不应住声、香、味、触、法界；不应住眼识界，

yì bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì shí jiè bù yīngzhùyǎnchù
亦不应住耳、鼻、舌、身、意识界；不应住眼触，

yì bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì chù bù yīngzhùyǎnchùwéi
亦不应住耳、鼻、舌、身、意触；不应住眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì chù
缘所生诸受，亦不应住耳、鼻、舌、身、意触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù yīngzhù dì jiè yì bù yīngzhùshuǐ huǒ
为缘所生诸受；不应住地界，亦不应住水、火、

fēng kōng shí jiè bù yīngzhù wú míng yì bù yīngzhù xíng shí
风、空、识界；不应住无明，亦不应住行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎo bù yīngzhù bù shī bō luó mì duō yì bù yīngzhù jìng
愁叹苦恼；不应住布施波罗蜜多，亦不应住净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù yīngzhù
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；不应住

nèi kōng yì bù yīngzhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
内空，亦不应住外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng bù yīngzhù zhēn rú yì bù yīngzhù fǎ jiè fǎ xìng bù
自性空；不应住真如，亦不应住法界、法性、不
xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù yīngzhù kǔ shèng
法住、实际、虚空界、不思議界；不应住苦圣
dì yì bù yīngzhù jí miè dào shèng dì bù yīngzhù sì jìng lǜ
谛，亦不应住集、灭、道圣谛；不应住四静虑，
yì bù yīngzhù sì wú liàng sì wú sè dìng bù yīngzhù bā jiě tuō yì
亦不应住四无量、四无色定；不应住八解脱，亦
bù yīngzhù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù yīngzhù sì
不应住八胜处、九次第定、十遍处；不应住四
niàn zhù yì bù yīngzhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
念住，亦不应住四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù yīngzhù kōng jiě tuō mén yì bù
七等觉支、八圣道支；不应住空解脱门，亦不
yīngzhù wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù yīngzhù wǔ yǎn yì bù yīng
应住无相、无愿解脱门；不应住五眼，亦不应
zhù liù shéntōng bù yīngzhù fó shí lì yì bù yīngzhù sì wú suǒ wèi
住六神通；不应住佛十力，亦不应住四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ bù yīngzhù wú wàng shī fǎ yì bù yīngzhù héngzhù shě xìng
共法；不应住无忘失法，亦不应住恒住舍性；
bù yīngzhù yī qiè zhì yì bù yīngzhù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
不应住一切智，亦不应住道相智、一切相智；
bù yīngzhù yī qiè tuó luó ní mén yì bù yīngzhù yī qiè sān mó dì mén
不应住一切陀罗尼门，亦不应住一切三摩地门；
bù yīngzhù yù liú guǒ yì bù yīngzhù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
不应住预流果，亦不应住一来、不还、阿罗汉果；
bù yīngzhù dú jué pú tí bù yīngzhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù
不应住独觉菩提；不应住一切菩萨摩诃萨行；不
yīngzhù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù shàn xiàn shì
应住诸佛无上正等菩提。何以故？善现，是
pú sà mó hē sà bú jiàn yǒu fǎ kě yú qí zhōng ér qǐ zhí zhuó jí ān
菩萨摩诃萨不见有法可于其中而起执著及安
zhù gù shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà yǐ wú zhí zhuó jí wú ān zhù
住故。善现，如是菩萨摩诃萨以无执著及无安住

ér wéifāngbiàn xíngshēn bō rě bō luó mì duō
而为方便，行深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作如是念：

ruò néng rú shì wú suǒ zhí zhuó wú suǒ ān zhù xíngshēn bō rě bō
‘若能如是无所执著、无所安住，行深般若波
luó mì duō shì xíng bō rě bō luó mì duō ruò néng rú shì wú suǒ zhí
罗蜜多，是行般若波罗蜜多。若能如是无所执
zhuó wú suǒ ān zhù xiū shēn bō rě bō luó mì duō shì xiū bō rě bō
著、无所安住，修深般若波罗蜜多，是修般若波
luó mì duō wǒ yīng rú shì xíngshēn bō rě bō luó mì duō wǒ yīng rú shì
罗蜜多。我应如是行深般若波罗蜜多，我应如是
xiū shēn bō rě bō luó mì duō
修深般若波罗蜜多。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu rú shì niàn qǔ xiàng zhí zhuó
“善现，是菩萨摩诃萨由如是念取相执著，
yuǎn lí bō rě bō luó mì duō ruò yuǎn lí bō rě bō luó mì duō zé
远离般若波罗蜜多。若远离般若波罗蜜多，则
yuǎn lí jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
远离静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多，
yì yuǎn lí nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
亦远离内空、外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng yì yuǎn lí zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
自性空，亦远离真如、法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì yuǎn lí kǔ shèng dì jí
际、虚空界、不思議界，亦远离苦圣谛、集、
miè dào shèng dì yì yuǎn lí sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè
灭、道圣谛，亦远离四静虑、四无量、四无色
dìng yì yuǎn lí bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
定，亦远离八解脱、八胜处、九次第定、十遍

chù yì yuǎn lí sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
处，亦远离四念住、四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yì yuǎn lí kōng jiě tuō mén
五力、七等觉支、八圣道支，亦远离空解脱门、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì yuǎn lí wǔ yǎn liù shéntōng
无相、无愿解脱门，亦远离五眼、六神通，
yì yuǎn lí fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
亦远离佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì yuǎn lí wú wàng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦远离无忘
shī fǎ héngzhù shě xìng yì yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
失法、恒住舍性，亦远离一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì yì yuǎn lí yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén
切相智，亦远离一切陀罗尼门、一切三摩地门，
yì yuǎn lí yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì yuǎn lí zhū fó wú shàng
亦远离一切菩萨摩诃萨行，亦远离诸佛无上
zhèngděng pú tí hé yǐ gù shànxiàn shèns hēn bō rě bō luó mì
正等菩提。何以故？善现，甚深般若波罗蜜
duō yú yī qiè fǎ wú suǒ zhí zhuó fēi shēn bō rě bō luó mì duō yǒu zhí
多，于一切法无所执著，非深般若波罗蜜多有执
zhuó xìng suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shèns hēn bō rě bō luó mì duō
著性。所以者何？善现，甚深般若波罗蜜多，
dōu wú zì xìng kě yú zhū fǎ yǒu suǒ zhí zhuó shì gù shànxiàn zhū
都无自性可于诸法有所执著。是故，善现，诸
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ jí shēn
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，于一切法及深
bō rě bō luó mì duō jiē wú zhí zhuó
般若波罗蜜多皆无执著。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō shí qǐ rú shì xiǎng cǐ shì bō rě bō luó mì duō wǒ xíng bō
蜜多时起如是想：‘此是般若波罗蜜多，我行般
rě bō luó mì duō zé shì biàn xíng zhū fǎ shí xiàng
若波罗蜜多，则是遍行诸法实相。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu qǐ cǐ xiǎng biàn tuì bō
“善现，是菩萨摩诃萨由起此想，便退般
rě bō luó mì duō ruò tuì bō rě bō luó mì duō zé tuì jìng lǜ jīng
若波罗蜜多。若退般若波罗蜜多，则退静虑、精

jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì tuì nèi kōng wài
进、安忍、净戒、布施波罗蜜多，亦退内空、外
kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì tuì zhēn
得空、无性空、自性空、无性自性空，亦退真
rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng
如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè yì tuì kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì yì tuì
思议界，亦退苦圣谛、集、灭、道圣谛，亦退
sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yì tuì bā jiě tuō bā shèng
四静虑、四无量、四无色定，亦退八解脱、八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì tuì sì niàn zhù sì zhèng duàn
处、九次第定、十遍处，亦退四念住、四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，
yì tuì kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì tuì wǔ yǎn
亦退空解脱门、无相、无愿解脱门，亦退五眼、
liù shén tōng yì tuì fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
六神通，亦退佛十力、四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì tuì wú
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦退无
wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì tuì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
忘失法、恒住舍性，亦退一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì yì tuì yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén
切相智，亦退一切陀罗尼门、一切三摩地门，
yì tuì yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì tuì zhū fó wú shàng zhèng děng
亦退一切菩萨摩诃萨行，亦退诸佛无上正等
pú tí hé yǐ gù shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì
菩提。何以故？善现，甚深般若波罗蜜多，是
yī qiè zhǒng bái fǎ gēn běn ruò tuì bō rě bō luó mì duō zé wéi tuì
一切种白法根本，若退般若波罗蜜多，则为退

shī yī qiè bái fǎ
失一切白法。

大般若波罗蜜多经卷第三百五十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí sì
大般若波罗蜜多经卷第三百五十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bú èr pǐn dì liù shí yī zhī sì
初分多问不二品第六十一之四

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作如是念：

shèn shēn bō rě bō luó mì duō biàn néng shè shòu bù shī jìng jiè
‘甚深般若波罗蜜多，遍能摄受布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì biàn shè shòu nèi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦遍摄受内

kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

yì biàn shè shòu zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
亦遍摄受真如、法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè yì biàn shè shòu kǔ shèng dì jí miè
虚空界、不思議界，亦遍摄受苦圣谛、集、灭、

dào shèng dì yì biàn shè shòu sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng
道圣谛，亦遍摄受四静虑、四无量、四无色定，

yì biàn shè shòu bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
亦遍摄受八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，

yì biàn shè shòu sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
亦遍摄受四念住、四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì biàn shè shòu kōng jiě
五力、七等觉支、八圣道支，亦遍摄受空解

tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì biànshèshòu wǔ yǎn liù
脱门、无相、无愿解脱门，亦遍摄受五眼、六
shéntōng yì biànshèshòu fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
神通，亦遍摄受佛十力、四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì biàn
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦遍
shèshòu wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yì biànshèshòu yī qiè zhì
摄受无忘失法、恒住舍性，亦遍摄受一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì biànshèshòu yī qiè tuó luó ní mén
道相智、一切相智，亦遍摄受一切陀罗尼门、
yī qiè sān mó dì mén yì biànshèshòu yī qiè pú sà mó hē sà xíng
一切三摩地门，亦遍摄受一切菩萨摩诃萨行，
yì biànshèshòu zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
亦遍摄受诸佛无上正等菩提。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ruò zuò shì niàn zé tuì shī bō
“善现，是菩萨摩诃萨若作是念，则退失般
rě bō luó mì duō ruò tuì shī bō rě bō luó mì duō zé bù néngshè
若波罗蜜多。若退失般若波罗蜜多，则不能摄
shòu bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
受布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō yì bù néngshèshòu nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
多，亦不能摄受内空、外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù néngshèshòu zhēn rú fǎ jiè
性空、无性自性空，亦不能摄受真如、法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，亦
bù néngshèshòu kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì yì bù néng
不能摄受苦圣谛、集、灭、道圣谛，亦不能
shèshòu sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù néngshèshòu
摄受四静虑、四无量、四无色定，亦不能摄受

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì bù néng
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，亦不能
shèshòu sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
摄受四念住、四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yì bù néngshèshòukōng jiě tuōmén
七等觉支、八圣道支，亦不能摄受空解脱门、
wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén yì bù néngshèshòu wǔ yǎn liù shén
无相、无愿解脱门，亦不能摄受五眼、六神
tōng yì bù néngshèshòu fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
通，亦不能摄受佛十力、四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦不
néngshèshòu wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yì bù néngshèshòu yī
能摄受无忘失法、恒住舍性，亦不能摄受一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù néngshèshòu yī qiè tuó
切智、道相智、一切相智，亦不能摄受一切陀
luó ní mén yī qiè sān mó dì mén yì bù néngshèshòu yī qiè pú sà
罗尼门、一切三摩地门，亦不能摄受一切菩萨
mó hē sà xíng yì bù néngshèshòuzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨行，亦不能摄受诸佛无上正等菩提。
hé yǐ gù shànxiàn fēi lí bō rě bō luó mì duō néngbiànshèshòu
何以故？善现，非离般若波罗蜜多，能遍摄受
shūshèngshàn fǎ jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
殊胜善法，及证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作如是念：

ān zhù bō rě bō luó mì duō biàn yú wú shàngzhèngděng pú tí dìng
‘安住般若波罗蜜多，便于无上正等菩提定

dé shòu jì shànxiàn shì pú sà mó hē sà ruò zuò shì niàn zé wéi
得受记。’善现，是菩萨摩诃萨若作是念，则为

tuì shī shènsēn bō rě bō luó mì duō ruò tuì shī bō rě bō luó mì duō
退失甚深般若波罗蜜多。若退失般若波罗蜜多，

zé yú wú shàngzhèngděng pú tí bù dé shòu jì hé yǐ gù shànxiàn
则于无上正等菩提不得受记。何以故？善现，

fēi lí bō rě bō luó mì duō kě yú wú shàngzhèngděng pú tí ér dé
非离般若波罗蜜多，可于无上正等菩提而得

shòu jì
受记。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作如是念：

ān zhù bō rě bō luó mì duō zé biàn yīn fā bù shī jìng jiè ān
‘安住般若波罗蜜多，则遍引发布施、净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì biàn ān zhù nèi kōng
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦遍安住内空、

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běnxìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，亦

biàn ān zhù zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
遍安住真如、法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè yì biàn ān zhù kǔ shèng dì jí miè
空界、不思議界，亦遍安住苦圣谛、集、灭、

dào shèng dì yì biàn yīn fā sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
道圣谛，亦遍引发四静虑、四无量、四无色定，

yì biàn yīn fā bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
亦遍引发八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，

yì biàn yīn fā sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
亦遍引发四念住、四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì biàn yīn fā kōng jiě tuō mén
力、七等觉支、八圣道支，亦遍引发空解脱门、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì biàn yīn fā wǔ yǎn liù shéntōng
无相、无愿解脱门，亦遍引发五眼、六神通，

yì biàn yīn fā fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě shí bā fó
亦遍引发佛十力、四无所畏、四无碍解、十八佛

bú gòng fǎ yì biàn yīn fā wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì biàn
不共法，亦遍引发无忘失法、恒住舍性，亦遍

yīn fā yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén yì biàn yīn fā yī
引发一切陀罗尼门、一切三摩地门，亦遍引发一

qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì biàn yīn fā dà cí dà
切智、道相智、一切相智，亦遍引发大慈、大

bēi dà xǐ dà shě
悲、大喜、大舍。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ruò zuò shì niàn zé tuì shī bō
“善现，是菩萨摩诃萨若作是念，则退失般
rě bō luó mì duō ruò tuì shī bō rě bō luó mì duō zé bù néng yīn fā
若波罗蜜多。若退失般若波罗蜜多，则不能引发
bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
yì bù néng ān zhù nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà
亦不能安住内空、外空、内外空、空空、大
kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无
jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù néng ān zhù zhēn rú fǎ jiè
性空、无性自性空，亦不能安住真如、法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，亦
bù néng ān zhù kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì yì bù néng
不能安住苦圣谛、集、灭、道圣谛，亦不能
yīn fā sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù néng yīn fā
引发四静虑、四无量、四无色定，亦不能引发
bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì bù néng
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，亦不能
yīn fā sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
引发四念住、四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì bù néng yīn fā kōng jiě tuō mén
七等觉支、八圣道支，亦不能引发空解脱门、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù néng yīn fā wǔ yǎn liù shéntōng
无相、无愿解脱门，亦不能引发五眼、六神通，
yì bù néng yīn fā fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě shí bā
亦不能引发佛十力、四无所畏、四无碍解、十八
fó bú gòng fǎ yì bù néng yīn fā wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
佛不共法，亦不能引发无忘失法、恒住舍性，

yì bù néng yīn fā yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén yì
亦不能引发一切陀罗尼门、一切三摩地门，亦
bù néng yīn fā yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù néng
不能引发一切智、道相智、一切相智，亦不能
yīn fā dà cí dà bēi dà xǐ dà shě hé yǐ gù shàn xiàn
引发大慈、大悲、大喜、大舍。何以故？善现，
fēi lí bō rě bō luó mì duō ér néng yīn fā ān zhù shàn fǎ
非离般若波罗蜜多，而能引发安住善法。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作如是念：

fó zhī zhū fǎ wú shè shòu xiàng zì zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
‘佛知诸法无摄受相，自证无上正等菩提。

dé pú tí yǐ wèi zhū yǒu qíng xuān shuō kāi shì zhū fǎ shí xiàng
得菩提已，为诸有情宣说开示诸法实相。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ruò zuò shì niàn zé wéi tuì shī
“善现，是菩萨摩诃萨若作是念，则为退失

shèn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shàn xiàn rú lái yú fǎ
甚深般若波罗蜜多。何以故？善现，如来于法

wú zhī wú jué wú shuō wú shì suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ shí xìng
无知、无觉、无说、无示。所以者何？诸法实性

bù kě zhī jué bù kě shī shè yún hé dé yǒu zhī jué shuō shì yī qiè fǎ
不可知觉、不可施設，云何得有知觉说示一切法

zhě ruò yán shí yǒu zhī jué shuō shì yī qiè fǎ zhě wú yǒu shì chù
者？若言实有知觉说示一切法者，无有是处。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bō fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō yuǎn lí rú shì zhǒng zhǒng guò
摩诃萨修行般若波罗蜜多，远离如是种种过

shī
失？”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō zuò rú shì niàn zhū fǎ wú suǒ yǒu bù kě qǔ ruò fǎ
蜜多，作如是念：‘诸法无所有、不可取，若法

wú suǒ yǒu bù kě qǔ zé wú yǒu néng xiàn děng jué zhě yì wú yǒu
无所有、不可取，则无有能现等觉者，亦无有

néng xuān shuō kāi shì ruò rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
能宣说开示。’若如是行，是行般若波罗蜜多，

lí zhūguò shī ruò pú sà mó hē sà zhuó wú suǒyǒu bù kě qǔ fǎ
离诸过失。若菩萨摩诃萨著无所有、不可取法，
zé lí bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shànxiàn shènsēn bō rě
则离般若波罗蜜多。何以故？善现，甚深般若
bō luó mì duō yú yī qiè fǎ wú suǒ zhí zhuó wú suǒ shèshòu ruò yú
波罗蜜多，于一切法无所执著、无所摄受，若于
zhū fǎ yǒusuǒ zhí zhuó yǒusuǒ shèshòu zé lí bō rě bō luó mì duō
诸法有所执著、有所摄受，则离般若波罗蜜多。”

shí jù shòushànxiàn bō fó yán shì zūn bō rě bō luó mì
时，具寿善现白佛言：“世尊！般若波罗蜜
duō yú bō rě bō luó mì duō wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí jìng lǜ
多于般若波罗蜜多，为远离、为不远离？静虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yú jìng lǜ nǎi zhì bù
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多于静虑乃至布
shī bō luó mì duō wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
施波罗蜜多，为远离、为不远离？

shì zūn nèi kōng yú nèi kōng wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
“世尊！内空于内空，为远离、为不远离？
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yú wài
不可得空、无性空、自性空、无性自性空于外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
空乃至无性自性空，为远离、为不远离？

shì zūn zhēn rú yú zhēn rú wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
“世尊！真如于真如，为远离、为不远离？
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
界于法界乃至不思議界，为远离、为不远离？

shì zūn kǔ shèng dì yú kǔ shèng dì wéiyuǎn lí wéi bù
“世尊！苦圣谛于苦圣谛，为远离、为不

yuǎn lí jí miè dào shèng dì yú jí miè dào shèng dì wéi
远离？集、灭、道圣谛于集、灭、道圣谛，为
yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
远离、为不远离？

shì zūn sì jìng lǜ yú sì jìng lǜ wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn
“世尊！四静虑于四静虑，为远离、为不
lí sì wú liàng sì wú sè dìng yú sì wú liàng sì wú sè dìng
离？四无量、四无色定于四无量、四无色定，
wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
为远离、为不远离？

shì zūn bā jiě tuō yú bā jiě tuō wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn
“世尊！八解脱于八解脱，为远离、为不
lí bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yú bā shèng chù jiǔ
离？八胜处、九次第定、十遍处于八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
次第定、十遍处，为远离、为不远离？

shì zūn sì niàn zhù yú sì niàn zhù wéi yuǎn lí wéi bù
“世尊！四念住于四念住，为远离、为不
yuǎn lí sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
远离？四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī yú sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī wéi
觉支、八圣道支于四正断乃至八圣道支，为
yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
远离、为不远离？

shì zūn kōng jiě tuō mén yú kōng jiě tuō mén wéi yuǎn lí
“世尊！空解脱门于空解脱门，为远离、
wéi bù yuǎn lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yú wú xiàng wú yuàn
为不远离？无相、无愿解脱门于无相、无愿
jiě tuō mén wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
解脱门，为远离、为不远离？

shì zūn wǔ yǎn yú wǔ yǎn wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
“世尊！五眼于五眼，为远离、为不远离？
liù shéntōng yú liù shéntōng wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn lí
六神通于六神通，为远离、为不远离？

shì zūn fó shí lì yú fó shí lì wéi yuǎn lí wéi bù yuǎn
“世尊！佛十力于佛十力，为远离、为不
lí sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
离？四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
大舍、十八佛不共法于四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
共法，为远离、为不远离？

shì zūn wú wàng shī fǎ yú wú wàng shī fǎ wéiyuǎn lí
“世尊！无忘失法于无忘失法，为远离、
wéi bù yuǎn lí héngzhù shěxìng yú héngzhù shěxìng wéiyuǎn lí wéi
为不远离？恒住舍性于恒住舍性，为远离、为
bù yuǎn lí
不远离？

shì zūn yī qiè tuó luó ní mén yú yī qiè tuó luó ní mén wéi
“世尊！一切陀罗尼门于一切陀罗尼门，为
yuǎn lí wéi bù yuǎn lí yī qiè sān mó dì mén yú yī qiè sān mó dì
远离、为不远离？一切三摩地门于一切三摩地
mén wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
门，为远离、为不远离？

shì zūn yī qiè zhì yú yī qiè zhì wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn
“世尊！一切智于一切智，为远离、为不
lí dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì yú dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
离？道相智、一切相智于道相智、一切相智，
wéiyuǎn lí wéi bù yuǎn lí
为远离、为不远离？

shì zūn ruò bō rě bō luó mì duō yú bō rě bō luó mì duō
“世尊！若般若波罗蜜多于般若波罗蜜多，
shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó
设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著
yīn fā bō rě bō luó mì duō
引发般若波罗蜜多？

shì zūn ruò jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī
“世尊！若静虑、精进、安忍、净戒、布施
bō luó mì duō yú jìng lù nǎi zhì bù shī bō luó mì duō shè yuǎn lí shè
波罗蜜多于静虑乃至布施波罗蜜多，设远离、设
bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā jìng lù nǎi
不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发静虑乃
zhì bù shī bō luó mì duō
至布施波罗蜜多？

shì zūn ruò nèi kōng yú nèi kōng shè yuǎn lí shè bù yuǎn
“世尊！若内空于内空，设远离、设不

lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù nèi kōng
离，云何菩萨摩诃萨能无执著安住内空？

shì zūn ruò wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
“世尊！若外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng yú wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng shè yuǎn lí shè bù
自性空于外空乃至无性自性空，设远离、设不
yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù wàikōng nǎi
远离，云何菩萨摩诃萨能无执著安住外空乃
zhì wú xìng zì xìngkōng
至无性自性空？

shì zūn ruò zhēn rú yú zhēn rú shè yuǎn lí shè bù yuǎn
“世尊！若真如于真如，设远离、设不远
lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù zhēn rú
离，云何菩萨摩诃萨能无执著安住真如？

shì zūn ruò fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
“世尊！若法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè shè yuǎn lí
虚空界、不思議界于法界乃至不思議界，设远离、
shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù fǎ jiè
设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著安住法界
nǎi zhì bù sī yì jiè
乃至不思議界？

shì zūn ruò kǔ shèng dì yú kǔ shèng dì shè yuǎn lí shè
“世尊！若苦圣谛于苦圣谛，设远离、设
bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù kǔ shèng
不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著安住苦圣
dì
谛？

shì zūn ruò jí miè dào shèng dì yú jí miè dào
“世尊！若集、灭、道圣谛于集、灭、道

shèng dì shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng
圣谛，设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨能
wú zhí zhuó ān zhù jí miè dào shèng dì
无执著安住集、灭、道圣谛？

shì zūn ruò sì jìng lǜ yú sì jìng lǜ shè yuǎn lí shè bù
“世尊！若四静虑于四静虑，设远离、设不
yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā sì jìng lǜ
远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发四静虑？

shì zūn ruò sì wú liàng sì wú sè dìng yú sì wú liàng sì
“世尊！若四无量、四无色定于四无量、四
wú sè dìng shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà
无色定，设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨
néng wú zhí zhuó yīn fā sì wú liàng sì wú sè dìng
能无执著引发四无量、四无色定？

shì zūn ruò bā jiě tuō yú bā jiě tuō shè yuǎn lí shè bù
“世尊！若八解脱于八解脱，设远离、设不
yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā bā jiě tuō
远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发八解脱？

shì zūn ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yú
“世尊！若八胜处、九次第定、十遍处于
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shè yuǎn lí shè bù yuǎn
八胜处、九次第定、十遍处，设远离、设不
lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā bā shèng chù jiǔ
离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù
次第定、十遍处？

shì zūn ruò sì niàn zhù yú sì niàn zhù shè yuǎn lí shè
“世尊！若四念住于四念住，设远离、设
bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā sì niàn
不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发四念
zhù
住？

shì zūn ruò sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
“世尊！若四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yú sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào
七等觉支、八圣道支于四正断乃至八圣道
zhī shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú
支，设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨能无

zhí zhuó yǐn fā sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
执著引发四正断乃至八圣道支？

shì zūn ruò kōng jiě tuō mén yú kōng jiě tuō mén shè yuǎn lí
“世尊！若空解脱门于空解脱门，设远离、
shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā kōng
设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发空
jiě tuō mén
解脱门？

shì zūn ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yú wú xiàng wú
“世尊！若无相、无愿解脱门于无相、无
yuàn jiě tuō mén shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē
愿解脱门，设远离、设不远离，云何菩萨摩诃
sà néng wú zhí zhuó yǐn fā wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
萨能无执著引发无相、无愿解脱门？

shì zūn ruò wǔ yǎn yú wǔ yǎn shè yuǎn lí shè bù yuǎn
“世尊！若五眼于五眼，设远离、设不
lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā wǔ yǎn
离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发五眼？

shì zūn ruò liù shéntōng yú liù shéntōng shè yuǎn lí shè
“世尊！若六神通于六神通，设远离、设
bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā liù shén
不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发六神
tōng
通？

shì zūn ruò fó shí lì yú fó shí lì shè yuǎn lí shè bù
“世尊！若佛十力于佛十力，设远离、设不
yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā fó shí lì
远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发佛十力？

shì zūn ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
“世尊！若四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì
悲、大喜、大舍、十八佛不共法于四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà
十八佛不共法，设远离、设不远离，云何菩萨
mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
摩诃萨能无执著引发四无所畏乃至十八佛不
gòng fǎ
共法？

shì zūn ruò wú wàng shī fǎ yú wú wàng shī fǎ shè yuǎn lí
“世尊！若无忘失法于无忘失法，设远离、

shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā wú
设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发无
wàng shī fǎ
忘失法？

shì zūn ruò héng zhù shě xìng yú héng zhù shě xìng shè yuǎn lí
“世尊！若恒住舍性于恒住舍性，设远离、

shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā héng
设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发恒
zhù shě xìng
住舍性？

shì zūn ruò yī qiè tuó luó ní mén yú yī qiè tuó luó ní mén
“世尊！若一切陀罗尼门于一切陀罗尼门，

shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó
设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著
yīn fā yī qiè tuó luó ní mén
引发一切陀罗尼门？

shì zūn ruò yī qiè sān mó dì mén yú yī qiè sān mó dì mén
“世尊！若一切三摩地门于一切三摩地门，

shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó
设远离、设不远离，云何菩萨摩诃萨能无执著
yīn fā yī qiè sān mó dì mén
引发一切三摩地门？

shì zūn ruò yī qiè zhì yú yī qiè zhì shè yuǎn lí shè bù
“世尊！若一切智于一切智，设远离、设不

yuǎn lí yún hé pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā yī qiè zhì
远离，云何菩萨摩诃萨能无执著引发一切智？

shì zūn ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yú dào xiàng zhì
“世尊！若道相智、一切相智于道相智、

yī qiè xiàng zhì shè yuǎn lí shè bù yuǎn lí yún hé pú sà mó hē
一切相智，设远离、设不远离，云何菩萨摩诃
sà néng wú zhí zhuó yīn fā dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
萨能无执著引发道相智、一切相智？”

fó yán shàn xiàn bō rě bō luó mì duō yú bō rě bō luó mì
佛言：“善现，般若波罗蜜多于般若波罗蜜

duō fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú
多，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨能无

zhí zhuó yǐn fā bō rě bō luó mì duō

执著引发般若波罗蜜多。

shànxiàn jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō
“善现，静虑、精进、安忍、净戒、布施波

luó mì duō yú jìng lù nǎi zhì bù shī bō luó mì duō fēi yuǎn lí fēi bù
罗蜜多于静虑乃至布施波罗蜜多，非远离、非不

yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā jìng lù nǎi zhì
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发静虑乃至

bù shī bō luó mì duō
布施波罗蜜多。

shànxiàn nèi kōng yú nèi kōng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
“善现，内空于内空，非远离、非不远离，

shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù nèi kōng
是故菩萨摩诃萨能无执著安住内空。

shànxiàn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
“善现，外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng yú wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fēi yuǎn lí fēi bù
自性空于外空乃至无性自性空，非远离、非不

yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù wài kōng nǎi
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著安住外空乃

zhì wú xìng zì xìng kōng
至无性自性空。

shànxiàn zhēn rú yú zhēn rú fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
“善现，真如于真如，非远离、非不远离，

shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù zhēn rú
是故菩萨摩诃萨能无执著安住真如。

shànxiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
“善现，法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè yú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēi yuǎn lí
空界、不思議界于法界乃至不思議界，非远离、

fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù fǎ jiè
非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著安住法界
nǎi zhì bù sī yì jiè
乃至不思議界。

shànxiàn kǔ shèng dì yú kǔ shèng dì fēi yuǎn lí fēi
“善现，苦圣谛于苦圣谛，非远离、非
bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó ān zhù kǔ shèng
不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著安住苦圣
dì
谛。

shànxiàn jí miè dào shèng dì yú jí miè dào shèng
“善现，集、灭、道圣谛于集、灭、道圣
dì fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú
谛，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨能无
zhí zhuó ān zhù jí miè dào shèng dì
执著安住集、灭、道圣谛。

shànxiàn sì jìng lǜ yú sì jìng lǜ fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，四静虑于四静虑，非远离、非不
yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā sì jìng lǜ
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发四静虑。

shànxiàn sì wú liàng sì wú sè dìng yú sì wú liàng sì
“善现，四无量、四无色定于四无量、四
wú sè dìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà
无色定，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨
néng wú zhí zhuó yīn fā sì wú liàng sì wú sè dìng
能无执著引发四无量、四无色定。

shànxiàn bā jiě tuō yú bā jiě tuō fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，八解脱于八解脱，非远离、非不
yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā bā jiě tuō
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发八解脱。

shànxiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yú bā
“善现，八胜处、九次第定、十遍处于八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
胜处、九次第定、十遍处，非远离、非不远离，
shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā bā shèng chù jiǔ cì
是故菩萨摩诃萨能无执著引发八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù
第定、十遍处。

shànxiàn sì niànzhù yú sì niànzhù fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，四念住于四念住，非远离、非不

yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā sì niànzhù
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发四念住。

shànxiàn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
“善现，四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yú sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
七等觉支、八圣道支于四正断乃至八圣道

zhī fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú
支，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨能无

zhí zhuó yīn fā sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
执著引发四正断乃至八圣道支。

shànxiàn kōng jiě tuō mén yú kōng jiě tuō mén fēi yuǎn lí
“善现，空解脱门于空解脱门，非远离、

fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā kōng
非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发空

jiě tuō mén
解脱门。

shànxiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yú wú xiàng wú yuàn
“善现，无相、无愿解脱门于无相、无愿

jiě tuō mén fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà
解脱门，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨

néng wú zhí zhuó yīn fā wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
能无执著引发无相、无愿解脱门。

shànxiàn wǔ yǎn yú wǔ yǎn fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
“善现，五眼于五眼，非远离、非不远离，

shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā wǔ yǎn
是故菩萨摩诃萨能无执著引发五眼。

shànxiàn liù shéntōng yú liù shéntōng fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，六神通于六神通，非远离、非不

yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā liù shéntōng
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发六神通。

shànxiàn fó shí lì yú fó shí lì fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，佛十力于佛十力，非远离、非不

yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yīn fā fó shí lì
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发佛十力。

shànxiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
“善现，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
大喜、大舍、十八佛不共法于四无所畏乃至十八
fó bú gòng fǎ fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē
佛不共法，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃
sà néng wú zhí zhuó yǐn fā sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
萨能无执著引发四无所畏乃至十八佛不共法。

shànxiàn wú wàng shī fǎ yú wú wàng shī fǎ fēi yuǎn lí
“善现，无忘失法于无忘失法，非远离、
fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā wú
非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发无
wàng shī fǎ
忘失法。

shànxiàn héngzhù shěxìng yú héngzhù shěxìng fēi yuǎn lí
“善现，恒住舍性于恒住舍性，非远离、
fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā héng
非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发恒
zhù shěxìng
住舍性。

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén yú yī qiè tuó luó ní mén
“善现，一切陀罗尼门于一切陀罗尼门，
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó
非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著
yǐn fā yī qiè tuó luó ní mén
引发一切陀罗尼门。

shànxiàn yī qiè sān mó dì mén yú yī qiè sān mó dì mén
“善现，一切三摩地门于一切三摩地门，
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó
非远离、非不远离，是故菩萨摩诃萨能无执著
yǐn fā yī qiè sān mó dì mén
引发一切三摩地门。

shànxiàn yī qiè zhì yú yī qiè zhì fēi yuǎn lí fēi bù
“善现，一切智于一切智，非远离、非不
yuǎn lí shì gù pú sà mó hē sà néng wú zhí zhuó yǐn fā yī qiè zhì
远离，是故菩萨摩诃萨能无执著引发一切智。

shànxiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yú dào xiàng zhì
“善现，道相智、一切相智于道相智、
yī qiè xiàng zhì fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí shì gù pú sà mó hē
一切相智，非远离、非不远离，是故菩萨摩诃

sà néng wú zhí zhuó yīn fā dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
萨能无执著引发道相智、一切相智。

hé yǐ gù shàn xiàn fēi jí zì xìng fēi lí zì xìng ér
“何以故？善现，非即自性、非离自性而

néng ān zhù yīn fā zì xìng
能安住引发自性。

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
“复次，善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí bù zhí zhuó sè wèi cǐ shì sè cǐ sè shǔ bǐ yì bù zhí
多时，不执著色，谓此是色，此色属彼；亦不执

zhuó shòu xiǎng xíng shí wèi cǐ shì shòu xiǎng xíng shí
执著受、想、行、识，谓此是受、想、行、识，

cǐ shòu xiǎng xíng shí shǔ bǐ
此受、想、行、识属彼。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù zhí zhuó yǎn chù wèi cǐ shì yǎn chù cǐ yǎn chù shǔ bǐ yì bù zhí
不执著眼处，谓此是眼处，此眼处属彼；亦不执

zhuó ěr bí shé shēn yì chù wèi cǐ shì ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意处，谓此是耳、鼻、舌、

shēn yì chù cǐ ěr bí shé shēn yì chù shǔ bǐ
身、意处，此耳、鼻、舌、身、意处属彼。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù zhí zhuó sè chù wèi cǐ shì sè chù cǐ sè chù shǔ bǐ yì bù zhí
不执著色处，谓此是色处，此色处属彼；亦不执

zhuó shēng xiāng wèi chù fǎ chù wèi cǐ shì shēng xiāng
著声、香、味、触、法处，谓此是声、香、

wèi chù fǎ chù cǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù shǔ bǐ
味、触、法处，此声、香、味、触、法处属彼。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù zhí zhuó yǎn jiè wèi cǐ shì yǎn jiè cǐ yǎn jiè shǔ bǐ yì bù zhí
不执著眼界，谓此是眼界，此眼界属彼；亦不执

zhuó ěr bí shé shēn yì jiè wèi cǐ shì ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意界，谓此是耳、鼻、舌、

shēn yì jiè cǐ ěr bí shé shēn yì jiè shǔ bǐ
身、意界，此耳、鼻、舌、身、意界属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó sè jiè wèi cǐ shì sè jiè cǐ sè jiè shǔ bǐ yì bù zhí
不执著色界，谓此是色界，此色界属彼；亦不执
zhuóshēng xiāng wèi chù fǎ jiè wèi cǐ shì shēng xiāng
著声、香、味、触、法界，谓此是声、香、
wèi chù fǎ jiè cǐ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè shǔ bǐ
味、触、法界，此声、香、味、触、法界属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuóyǎn shí jiè wèi cǐ shì yǎn shí jiè cǐ yǎn shí jiè shǔ bǐ
不执著眼识界，谓此是眼识界，此眼识界属彼；
yì bù zhí zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè wèi cǐ shì ěr
亦不执著耳、鼻、舌、身、意识界，谓此是耳、
bí shé shēn yì shí jiè cǐ ěr bí shé shēn yì shí
鼻、舌、身、意识界，此耳、鼻、舌、身、意识
jiè shǔ bǐ
界属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuóyǎnchù wèi cǐ shì yǎnchù cǐ yǎnchùshǔ bǐ yì bù zhí
不执著眼触，谓此是眼触，此眼触属彼；亦不执
zhuó ěr bí shé shēn yì chù wèi cǐ shì ěr bí shé
著耳、鼻、舌、身、意触，谓此是耳、鼻、舌、
shēn yì chù cǐ ěr bí shé shēn yì chùshǔ bǐ
身、意触，此耳、鼻、舌、身、意触属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuóyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wèi cǐ shì yǎnchùwéiyuán
不执著眼触为缘所生诸受，谓此是眼触为缘
suǒshēngzhūshòu cǐ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushǔ bǐ yì bù
所生诸受，此眼触为缘所生诸受属彼；亦不
zhí zhuó ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wèi
执著耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受，谓
cǐ shì ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu cǐ
此是耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受，此
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòushǔ bǐ
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó dì jiè wèi cǐ shì dì jiè cǐ dì jiè shǔ bǐ yì bù zhí
不执著地界，谓此是地界，此地界属彼；亦不执
zhuóshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wèi cǐ shì shuǐ huǒ fēng
著水、火、风、空、识界，谓此是水、火、风、
kōng shí jiè cǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shǔ bǐ
空、识界，此水、火、风、空、识界属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó wú míng wèi cǐ shì wú míng cǐ wú míngshǔ bǐ yì bù
不执著无明，谓此是无明，此无明属彼；亦不
zhí zhuó xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
执著行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wèi cǐ shì xíng nǎi zhì lǎo sǐ
有、生、老死愁叹苦忧恼，谓此是行乃至老死
chóutàn kǔ yōunǎo cǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoshǔ bǐ
愁叹苦忧恼，此行乃至老死愁叹苦忧恼属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó bù shī bō luó mì duō wèi cǐ shì bù shī bō luó mì duō cǐ
不执著布施波罗蜜多，谓此是布施波罗蜜多，此
bù shī bō luó mì duōshǔ bǐ yì bù zhí zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn
布施波罗蜜多属彼；亦不执著净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō wèi cǐ shì jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó
静虑、般若波罗蜜多，谓此是净戒乃至般若波罗
mì duō cǐ jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōshǔ bǐ
蜜多，此净戒乃至般若波罗蜜多属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó nèi kōng wèi cǐ shì nèi kōng cǐ nèi kōngshǔ bǐ yì bù
不执著内空，谓此是内空，此内空属彼；亦不
zhí zhuó wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
执著外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，
wèi cǐ shì wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng cǐ wài kōng nǎi zhì wú xìng
谓此是外空乃至无性自性空，此外空乃至无性
zì xìng kōng shǔ bǐ
自性空属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuózhēn rú wèi cǐ shì zhēn rú cǐ zhēn rú shǔ bǐ yì bù
不执著真如，谓此是真如，此真如属彼；亦不
zhí zhuó fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
执著法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè wèi cǐ shì fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè cǐ fǎ jiè nǎi zhì
思议界，谓此是法界乃至不思议界，此法界乃至
bù sī yì jiè shǔ bǐ
不思议界属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó kǔ shèng dì wèi cǐ shì kǔ shèng dì cǐ kǔ shèng dì shǔ
不执著苦圣谛，谓此是苦圣谛，此苦圣谛属
bǐ yì bù zhí zhuó jí miè dào shèng dì wèi cǐ shì jí miè
彼；亦不执著集、灭、道圣谛，谓此是集、灭、
dào shèng dì cǐ jí miè dào shèng dì shǔ bǐ
道圣谛，此集、灭、道圣谛属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó sì jìng lù wèi cǐ shì sì jìng lù cǐ sì jìng lù shǔ bǐ
不执著四静虑，谓此是四静虑，此四静虑属彼；
yì bù zhí zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng wèi cǐ shì sì wú liàng
亦不执著四无量、四无色定，谓此是四无量、
sì wú sè dìng cǐ sì wú liàng sì wú sè dìng shǔ bǐ
四无色定，此四无量、四无色定属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó bā jiě tuō wèi cǐ shì bā jiě tuō cǐ bā jiě tuō shǔ bǐ
不执著八解脱，谓此是八解脱，此八解脱属彼；

yì bù zhí zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wèi cǐ shì
亦不执著八胜处、九次第定、十遍处，谓此是
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù cǐ bā shèngchù jiǔ cì
八胜处、九次第定、十遍处，此八胜处、九次
dì dìng shí biànchùshǔ bǐ
第定、十遍处属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó sì niànzhù wèi cǐ shì sì niànzhù cǐ sì niànzhùshǔ bǐ
不执著四念住，谓此是四念住，此四念住属彼；
yì bù zhí zhuó sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
亦不执著四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī wèi cǐ shì sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
觉支、八圣道支，谓此是四正断乃至八圣道
zhī cǐ sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhīshǔ bǐ
支，此四正断乃至八圣道支属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuókōng jiě tuōmén wèi cǐ shì kōng jiě tuōmén cǐ kōng jiě tuō
不执著空解脱门，谓此是空解脱门，此空解脱
ménshǔ bǐ yì bù zhí zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén wèi cǐ shì
门属彼；亦不执著无相、无愿解脱门，谓此是
wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén cǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuōménshǔ
无相、无愿解脱门，此无相、无愿解脱门属
bǐ
彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó wǔ yǎn wèi cǐ shì wǔ yǎn cǐ wǔ yǎnshǔ bǐ yì bù zhí
不执著五眼，谓此是五眼，此五眼属彼；亦不执
zhuó liù shéntōng wèi cǐ shì liù shéntōng cǐ liù shéntōngshǔ bǐ
著六神通，谓此是六神通，此六神通属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó fó shí lì wèi cǐ shì fó shí lì cǐ fó shí lìshǔ bǐ
不执著佛十力，谓此是佛十力，此佛十力属彼；
yì bù zhí zhuó sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
亦不执著四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wèi cǐ shì sì wú suǒ wèi nǎi zhì
喜、大舍、十八佛不共法，谓此是四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ cǐ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法，此四无所畏乃至十八佛不共法
shǔ bǐ
属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó wú wàng shī fǎ wèi cǐ shì wú wàng shī fǎ cǐ wú wàng
不执著无忘失法，谓此是无忘失法，此无忘
shī fǎ shǔ bǐ yì bù zhí zhuóhéngzhù shěxìng wèi cǐ shì héngzhù shě
失法属彼；亦不执著恒住舍性，谓此是恒住舍
xìng cǐ héngzhù shěxìngshǔ bǐ
性，此恒住舍性属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó yī qiè zhì wèi cǐ shì yī qiè zhì cǐ yī qiè zhì shǔ bǐ
不执著一切智，谓此是一切智，此一切智属彼；
yì bù zhí zhuó dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wèi cǐ shì dào xiàng zhì
亦不执著道相智、一切相智，谓此是道相智、
yī qiè xiàng zhì cǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shǔ bǐ
一切相智，此道相智、一切相智属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó yī qiè tuó luó ní mén wèi cǐ shì yī qiè tuó luó ní mén
不执著一切陀罗尼门，谓此是一切陀罗尼门，
cǐ yī qiè tuó luó ní mén shǔ bǐ yì bù zhí zhuó yī qiè sān mó dì mén
此一切陀罗尼门属彼；亦不执著一切三摩地门，
wèi cǐ shì yī qiè sān mó dì mén cǐ yī qiè sān mó dì mén shǔ bǐ
谓此是一切三摩地门，此一切三摩地门属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó yù liú guǒ wèi cǐ shì yù liú guǒ cǐ yù liú guǒ shǔ bǐ
不执著预流果，谓此是预流果，此预流果属彼；
yì bù zhí zhuó yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wèi cǐ shì yī lái
亦不执著一来、不还、阿罗汉果，谓此是一来、
bù huán ā luó hàn guǒ cǐ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ shǔ
不还、阿罗汉果，此一来、不还、阿罗汉果属

bǐ
彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó dú jué pú tí wèi cǐ shì dú jué pú tí cǐ dú jué pú tí
不执著独觉菩提，谓此是独觉菩提，此独觉菩提
shǔ bǐ
属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng wèi cǐ shì yī qiè pú sà mó
不执著一切菩萨摩诃萨行，谓此是一切菩萨摩
hē sà xíng cǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíngshǔ bǐ
诃萨行，此一切菩萨摩诃萨行属彼。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù zhí zhuó zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wèi cǐ shì zhū fó wú
不执著诸佛无上正等菩提，谓此是诸佛无
shàngzhèngděng pú tí cǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí shǔ bǐ
上正等菩提，此诸佛无上正等菩提属彼。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执
zhuó gù biànnéng yǐn fā bō rě bō luó mì duō yì néng yǐn fā jìng lǜ
著故，便能引发般若波罗蜜多，亦能引发静虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执
zhuó gù biànnéng ān zhù nèi kōng yì néng ān zhù wàikōng nèi wàikōng
著故，便能安住内空，亦能安住外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sǎnkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、自性空、无性自性空。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng ān zhù zhēn rú yì néng ān zhù fǎ jiè fǎ xìng
著故，便能安住真如，亦能安住法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng ān zhù kǔ shèng dì yì néng ān zhù jí miè dào
著故，便能安住苦圣谛，亦能安住集、灭、道
shèng dì
圣谛。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yǐn fā sì jìng lù yì néng yǐn fā sì wú liàng sì
著故，便能引发四静虑，亦能引发四无量、四
wú sè dìng
无色定。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yǐn fā bā jiě tuō yì néng yǐn fā bā shèng chù
著故，便能引发八解脱，亦能引发八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
九次第定、十遍处。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yǐn fā sì niàn zhù yì néng yǐn fā sì zhèng duàn
著故，便能引发四念住，亦能引发四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yǐn fā kōng jiě tuō mén yì néng yǐn fā wú xiàng
著故，便能引发空解脱门，亦能引发无相、
wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yīn fā wǔ yǎn yì néng yīn fā liù shéntōng
著故，便能引发五眼，亦能引发六神通。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yīn fā fó shí lì yì néng yīn fā sì wú suǒ wèi
著故，便能引发佛十力，亦能引发四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ
共法。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yīn fā wú wàng shī fǎ yì néng yīn fā héngzhù shě
著故，便能引发无忘失法，亦能引发恒住舍

xìng
性。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yīn fā yī qiè tuó luó ní mén yì néng yīn fā yī qiè
著故，便能引发一切陀罗尼门，亦能引发一切

sān mó dì mén
三摩地门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ wú zhí
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法无执

zhuó gù biànnéng yīn fā yī qiè zhì yì néng yīn fā dào xiàng zhì yī
著故，便能引发一切智，亦能引发道相智、一

qiè xiàng zhì
切相智。

hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
“何以故？善现，若菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō shí yú zhū fǎ zhōng yǒu suǒ zhí zhuó wèi cǐ shì fǎ
波罗蜜多时，于诸法中有所执著，谓此是法、

cǐ fǎ shǔ bǐ zé bù néng suí yì yīn fā ān zhù shū shèng gōng dé
此法属彼，则不能随意引发安住殊胜功德。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
“复次，善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí bù guān sè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ
多时，不观色若常若无常、若乐若苦、若我
ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí
若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离
ruò bù yuǎn lí yì bù guān shòu xiǎng xíng shí ruò cháng ruò wú
若不远离，亦不观受、想、行、识若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù guānyǎnchù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观眼处若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guān ěr bí shé shēn yì chù ruò cháng ruò wú
远离，亦不观耳、鼻、舌、身、意处若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù guān sè chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观色处若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guān shēng xiāng wèi chù fǎ chù ruò cháng ruò
远离，亦不观声、香、味、触、法处若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù guānyǎn jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观眼界若常若无常、若乐若苦、若我若无

wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guān ěr bí shé shēn yì jiè ruò cháng ruò wú
远离，亦不观耳、鼻、舌、身、意界若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān sè jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观色界若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guānshēng xiāng wèi chù fǎ jiè ruò cháng ruò
远离，亦不观声、香、味、触、法界若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guānyǎn shí jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观眼识界若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān ěr bí shé shēn yì shí jiè ruò cháng
不远离，亦不观耳、鼻、舌、身、意识界若常
ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guānyǎn chù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观眼触若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不

yuǎn lí yì bù guān ěr bí shé shēn yì chù ruò cháng ruò wú
远离，亦不观耳、鼻、舌、身、意触若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guānyǎnchù wéiyuánsuǒ shēngzhū shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
不观眼触为缘所生诸受若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bù guān ěr bí shé shēn
静、若远离若不远离，亦不观耳、鼻、舌、身、
yì chù wéiyuánsuǒ shēngzhū shòu ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
意触为缘所生诸受若常若无常、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò
若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若
yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān dì jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观地界若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guānshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè ruò cháng ruò
远离，亦不观水、火、风、空、识界若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān wú míng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观无明若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不

yuǎn lí yì bù guānxíng shí míng sè liù chù chù shòu
远离，亦不观行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoruò cháng ruò wú
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

大般若波罗蜜多经卷第三百五十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí wǔ 大般若波罗蜜多经卷第三百五十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bú èr pǐn dì liù shí yī zhī wǔ 初分多问不二品第六十一之五

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù guān bù shī bō luó mì duō ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
不观布施波罗蜜多若常若无常、若乐若苦、

ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò
若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若

yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bù guān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
远离若不远离，亦不观净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
虑、般若波罗蜜多若常若无常、若乐若苦、若

wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn
我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远

lí ruò bù yuǎn lí
离若不远离。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

bù guān nèi kōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观内空若常若无常、若乐若苦、若我若无

wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不

yuǎn lí yì bù guān wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
远离，亦不观外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
自性空若常若无常、若乐若苦、若我若无我、
ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn
若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
lí
离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩訶萨行深般若波罗蜜多时，
bù guānzhēn rú ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观真如若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guān fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
远离，亦不观法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò
空界、不思議界若常若无常、若乐若苦、若
wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn
我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远
lí ruò bù yuǎn lí
离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩訶萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān kǔ shèng dì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观苦圣谛若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān jí miè dào shèng dì ruò cháng ruò wú cháng
不远离，亦不观集、灭、道圣谛若常若无常、
ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若
bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩訶萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān sì jìng lǜ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观四静虑若常若无常、若乐若苦、若我若

wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān sì wú liàng sì wú sè dìng ruò cháng ruò wú
不远离，亦不观四无量、四无色定若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān bā jiě tuō ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观八解脱若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò
不远离，亦不观八胜处、九次第定、十遍处若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
净、若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān sì niànzhù ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观四念住若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
不远离，亦不观四正断、四神足、五根、五
lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò cháng ruò wú cháng ruò lè
力、七等觉支、八圣道支若常若无常、若乐
ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì
若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂
jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guānkōng jiě tuō mén ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ
不观空解脱门若常若无常、若乐若苦、若我

ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí
若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离
ruò bù yuǎn lí yì bù guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò cháng ruò
若不远离，亦不观无相、无愿解脱门若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān wǔ yǎn ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú
不观五眼若常若无常、若乐若苦、若我若无
wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù
我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若不
yuǎn lí yì bù guān liù shéntōng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
远离，亦不观六神通若常若无常、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò
若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若
yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān fó shí lì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观佛十力若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guān sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
不远离，亦不观四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò cháng ruò wú cháng
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法若常若无常、
ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò
若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若
bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān wú wàng shī fǎ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ
不观无忘失法若常若无常、若乐若苦、若我

ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí
若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离
ruò bù yuǎn lí yì bù guānhéngzhù shě xìng ruò cháng ruò wú cháng ruò
若不远离，亦不观恒住舍性若常若无常、若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú
乐若苦、若我若无我、若净若不净、若寂静若不
jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān yī qiè zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观一切智若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若
bù yuǎn lí yì bù guāndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú
不远离，亦不观道相智、一切相智若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān yī qiè tuó luó ní mén ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ
不观一切陀罗尼门若常若无常、若乐若苦、
ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò
若我若无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若
yuǎn lí ruò bù yuǎn lí yì bù guān yī qiè sān mó dì mén ruò cháng ruò
远离若不远离，亦不观一切三摩地门若常若
wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若寂静若不寂静、若远离若不远离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，
bù guān yù liú guǒ ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò
不观预流果若常若无常、若乐若苦、若我若
wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò
无我、若净若不净、若寂静若不寂静、若远离若

bù yuǎn lí yì bù guān yī lái bù huán ā luó hàn guǒ ruò cháng
不 远 离， 亦 不 观 一 来、 不 还、 阿 罗 汉 果 若 常
ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若 无 常、 若 乐 若 苦、 若 我 若 无 我、 若 净 若 不 净、
ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若 寂 静 若 不 寂 静、 若 远 离 若 不 远 离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“ 善 现， 菩 萨 摩 诃 萨 行 深 般 若 波 罗 蜜 多 时，
bù guān dú jué pú tí ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ
不 观 独 觉 菩 提 若 常 若 无 常、 若 乐 若 苦、 若 我
ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí
若 无 我、 若 净 若 不 净、 若 寂 静 若 不 寂 静、 若 远 离
ruò bù yuǎn lí
若 不 远 离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“ 善 现， 菩 萨 摩 诃 萨 行 深 般 若 波 罗 蜜 多 时，
bù guān yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò
不 观 一 切 菩 萨 摩 诃 萨 行 若 常 若 无 常、 若 乐 若
kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú jì jìng
苦、 若 我 若 无 我、 若 净 若 不 净、 若 寂 静 若 不 寂 静、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
若 远 离 若 不 远 离。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
“ 善 现， 菩 萨 摩 诃 萨 行 深 般 若 波 罗 蜜 多 时，
bù guān zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ruò cháng ruò wú cháng ruò
不 观 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 若 常 若 无 常、 若
lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò jì jìng ruò bú
乐 若 苦、 若 我 若 无 我、 若 净 若 不 净、 若 寂 静 若 不
jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí
寂 静、 若 远 离 若 不 远 离。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“ 善 现， 是 菩 萨 摩 诃 萨 于 如 是 一 切 法 不 观
chá gù biànnéng yǐn fā bō rě bō luó mì duō yì néng yǐn fā jìng lǜ
察 故， 便 能 引 发 般 若 波 罗 蜜 多， 亦 能 引 发 静 虑、
jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
精 进、 安 忍、 净 戒、 布 施 波 罗 蜜 多。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“ 善 现， 是 菩 萨 摩 诃 萨 于 如 是 一 切 法 不 观

chá gù biànnéng ān zhù nèi kōng yì néng ān zhù wài kōng nèi wài kōng
察故，便能安住内空，亦能安住外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、自性空、无性自性空。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng ān zhù zhēn rú yì néng ān zhù fǎ jiè fǎ xìng
察故，便能安住真如，亦能安住法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng ān zhù kǔ shèng dì yì néng ān zhù jí miè dào
察故，便能安住苦圣谛，亦能安住集、灭、道
shèng dì
圣谛。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā sì jìng lǜ yì néng yǐn fā sì wú liàng sì
察故，便能引发四静虑，亦能引发四无量、四
wú sè dìng
无色定。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā bā jiě tuō yì néng yǐn fā bā shèng chù jiǔ
察故，便能引发八解脱，亦能引发八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù
次第定、十遍处。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā sì niànzhù yì néng yǐn fā sì zhèngduàn
察故，便能引发四念住，亦能引发四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā kōng jiě tuō mén yì néng yǐn fā wú xiàng
察故，便能引发空解脱门，亦能引发无相、
wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā wǔ yǎn yì néng yǐn fā liù shéntōng
察故，便能引发五眼，亦能引发六神通。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā fó shí lì yì néng yǐn fā sì wú suǒ wèi
察故，便能引发佛十力，亦能引发四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ
共法。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā wú wàng shī fǎ yì néng yǐn fā héngzhù shě
察故，便能引发无忘失法，亦能引发恒住舍
xìng
性。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā yī qiè tuó luó ní mén yì néng yǐn fā yī qiè
察故，便能引发一切陀罗尼门，亦能引发一切
sān mó dì mén
三摩地门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì yī qiè fǎ bù guān
“善现，是菩萨摩诃萨于如是一切法不观

chá gù biànnéng yǐn fā yī qiè zhì yì néng yǐn fā dào xiàng zhì yī
察故，便能引发一切智，亦能引发道相智、一

qiè xiàng zhì
切相智。

hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
“何以故？善现，若菩萨摩诃萨行深般若
bō luó mì duō shí yú zhū fǎ zhōng yǒu suǒ guān chá ruò cháng ruò wú
波罗蜜多时，于诸法中有所观察若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
jì jìng ruò bú jì jìng ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí zé bù néng suí yì
寂静若不寂静、若远离若不远离，则不能随意
yǐn fā ān zhù shū shèng gōng dé
引发安住殊胜功德。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō zé wéixíng jìng lǜ bō luó mì duō yì wéixíng jīng jìn ān rěn
蜜多，则为行静虑波罗蜜多，亦为行精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō
净戒、布施波罗蜜多。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，
zé wéixíng nèi kōng yì wéixíng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà
则为行内空，亦为行外空、内外空、空空、大
kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无
jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
性空、无性自性空。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，
zé wéixíng zhēn rú yì wéixíng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
则为行真如，亦为行法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
际、虚空界、不思議界。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng kǔ shèng dì yì wéixíng jí miè dào shèng dì
则为行苦圣谛，亦为行集、灭、道圣谛。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng sì jìng lù yì wéixíng sì wú liàng sì wú sè dìng
则为行四静虑，亦为行四无量、四无色定。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng bā jiě tuō yì wéixíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí
则为行八解脱，亦为行八胜处、九次第定、十

biàn chù
遍处。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng sì niàn zhù yì wéixíng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
则为行四念住，亦为行四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
五力、七等觉支、八圣道支。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng kōng jiě tuō mén yì wéixíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
则为行空解脱门，亦为行无相、无愿解脱门。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng wǔ yǎn yì wéixíng liù shéntōng
则为行五眼，亦为行六神通。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng fó shí lì yì wéixíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
则为行佛十力，亦为行四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

zé wéixíng wú wàng shī fǎ yì wéixíng héng zhù shě xìng
则为行无忘失法，亦为行恒住舍性。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，
zé wéixíng yī qiè tuó luó ní mén yì wéixíng yī qiè sān mó dì mén
则为行一切陀罗尼门，亦为行一切三摩地门。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，
zé wéixíng yī qiè zhì yì wéixíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì
则为行一切智，亦为行道相智、一切相智。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō suí suǒ xíng
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多随所行
chù suǒyǒu yī qiè bō luó mì duō jí yú yī qiè pú tí fēn fǎ jiē xī suí
处，所有一切波罗蜜多及余一切菩提分法皆悉随
cóng shēnshēn bō rě bō luó mì duō suí suǒ zhì chù suǒyǒu yī qiè bō
从。甚深般若波罗蜜多随所至处，所有一切波
luó mì duō jí yú yī qiè pú tí fēn fǎ jiē xī suí zhì shànxiàn rú
罗蜜多及余一切菩提分法皆悉随至。善现，如
zhuàn lún shèngwángyǒu sì zhī yǒngjūn suí bǐ lún wángsuǒ xíng zhī chù
转轮圣王有四支勇军，随彼轮王所行之处，
shì sì yǒngjūn jiē xī suí cóng suí bǐ lún wángsuǒ zhì zhī chù shì sì
是四勇军皆悉随从，随彼轮王所至之处，是四
yǒngjūn jiē xī suí zhì shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
勇军皆悉随至。甚深般若波罗蜜多亦复如是，
suí yǒusuǒ xíng jí yǒusuǒ zhì suǒyǒu yī qiè bō luó mì duō jí yú yī qiè
随有所行及有所至，所有一切波罗蜜多及余一切
pú tí fēn fǎ jiē xī suí zhú jiū jìng zhì yú yī qiè zhì zhì shànxiàn
菩提分法皆悉随逐，究竟至于一切智智。善现，
rú shàn yù zhě jià sì mǎchē lìng bì xiǎn lù xíng yú zhèngdào suí běn
如善御者驾驷⁵马车，令避险路行于正道，随本
yì yù néngwǎngsuǒ zhì shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
意欲能往所至。甚深般若波罗蜜多亦复如是，
shàn yù yī qiè bō luó mì duō jí yú yī qiè pú tí fēn fǎ lìng bì shēng
善御一切波罗蜜多及余一切菩提分法，令避生
sǐ niè pánxiǎn lù xíng yú zì lì lì tā zhèngdào zhì běnsuǒ qiú yī
死涅槃险路，行于自利利他正道，至本所求一
qiè zhì zhì
切智智。”

⁵ 大正藏：四；永樂北藏及龍藏：駟

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà
时，具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨

yún hé wéidào yún hé fēi dào
云何为道？云何非道？”

fó yán shànxiàn zhū yì shēngdào fēi zhū pú sà mó hē sà dào
佛言：“善现，诸异生道非诸菩萨摩诃萨道，

zhū shēngwéndào fēi zhū pú sà mó hē sà dào zhū dú jué dào fēi zhū pú
诸声闻道非诸菩萨摩诃萨道，诸独觉道非诸菩

sà mó hē sà dào zì lì lì tā dào shì zhū pú sà mó hē sà dào yī
萨摩诃萨道。自利利他道是诸菩萨摩诃萨道，一

qiè zhì zhì dào shì zhū pú sà mó hē sà dào bú zhù shēng sǐ jí niè pán
切智智道是诸菩萨摩诃萨道，不住生死及涅槃

dào shì zhū pú sà mó hē sà dào shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà
道是诸菩萨摩诃萨道。善现，是为菩萨摩诃萨

dào jí fēi dào
道及非道。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shēnshēn bō rě bō luó
具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般若波罗

mì duōchūxiàn shì jiānnéngwéi dà shì suǒ wèi shì xiànzhū pú sà mó hē
蜜多出现世间能为大事，所谓示现诸菩萨摩诃

sà dào fēi dào xiàng lìng zhū pú sà mó hē sà zhī shì dào shì fēi
萨道、非道相，令诸菩萨摩诃萨知是道、是非

dào sù néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
道，速能证得一切智智。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shēn
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。甚

shēn bō rě bō luó mì duōchūxiàn shì jiānnéngwéi dà shì suǒ wèi shì xiàn
深般若波罗蜜多出现世间能为大事，所谓示现

zhū pú sà mó hē sà dào fēi dào xiàng lìng zhū pú sà mó hē sà zhī shì
诸菩萨摩诃萨道、非道相，令诸菩萨摩诃萨知是

dào shì fēi dào sù néngzhèng dé yī qiè zhì zhì
道、是非道，速能证得一切智智。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duōchūxiàn shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多出现世

jiānnéngwéi dà shì suǒ wèi dù tuō wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng jiē
间能为大事，所谓度脱无量无数无边有情，皆

lìng huò dé lì yì ān lè
令获得利益安乐。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī zuò wú biān lì
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽作无边利

lè tā shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
乐他事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn sè
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现色

suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiànshòu xiǎng
所作事，而于此事无所取著；虽能示现受、想、

xíng shí suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
行、识所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiànyǎn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现眼

chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn ěr
处所作事，而于此事无所取著；虽能示现耳、

bí shé shēn yì chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
鼻、舌、身、意处所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn sè
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现色

chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiànshēng
处所作事，而于此事无所取著；虽能示现声、

xiāng wèi chù fǎ chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
香、味、触、法处所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiànyǎn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现眼

jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn ěr
界所作事，而于此事无所取著；虽能示现耳、

bí shé shēn yì jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
鼻、舌、身、意界所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn sè
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现色

jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiànshēng
界所作事，而于此事无所取著；虽能示现声、

xiāng wèi chù fǎ jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
香、味、触、法界所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiànyǎn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现眼

shí jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn ěr
识界所作事，而于此事无所取著；虽能示现耳、

bí shé shēn yì shí jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
鼻、舌、身、意识界所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiànyǎn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现眼
chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn ěr
触所作事，而于此事无所取著；虽能示现耳、

bí shé shēn yì chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
鼻、舌、身、意触所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiànyǎn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
触为缘所生诸受所作事，而于此事无所取著；

suī néng shì xiàn ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
虽能示现耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn dì
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现地
jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn shuǐ
界所作事，而于此事无所取著；虽能示现水、

huǒ fēng kōng shí jiè suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
火、风、空、识界所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn wú
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现无
míng suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn xíng
明所作事，而于此事无所取著；虽能示现行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
老死愁叹苦忧恼所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn bù
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现布
shī bō luó mì duō suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng
施波罗蜜多所作事，而于此事无所取著；虽能

shì xiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō suǒ
示现净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多所
zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn nèi
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现内
kōngsuǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn wàikōng
空所作事，而于此事无所取著；虽能示现外空、
nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng suǒ zuò shì ér
空、无性空、自性空、无性自性空所作事，而
yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn zhēn
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现真
rú suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn fǎ jiè
如所作事，而于此事无所取著；虽能示现法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè suǒ zuò
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界所作
shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn kǔ
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现苦
shèng dì suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn jí
圣谛所作事，而于此事无所取著；虽能示现集、
miè dào shèng dì suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
灭、道圣谛所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn sì
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现四
jìng lù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn sì
静虑所作事，而于此事无所取著；虽能示现四
wú liàng sì wú sè dìng suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
无量、四无色定所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn bā
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现八

jiě tuō suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn bā
解脱所作事，而于此事无所取著；虽能示现八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú
胜处、九次第定、十遍处所作事，而于此事无
suǒ qǔ zhuó
所取著。

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn sì
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现四
niàn zhù suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn sì
念住所作事，而于此事无所取著；虽能示现四
zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
道支所作事，而于此事无所取著。

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn kōng
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现空
jiě tuō mén suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn
解脱门所作事，而于此事无所取著；虽能示现
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
无相、无愿解脱门所作事，而于此事无所取著。

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn wǔ
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现五
yǎn suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn liù shén
眼所作事，而于此事无所取著；虽能示现六神
tōng suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
通所作事，而于此事无所取著。

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn fó
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现佛
shí lì suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn sì
十力所作事，而于此事无所取著；虽能示现四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
十八佛不共法所作事，而于此事无所取著。

shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn wú
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现无
wàng shī fǎ suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn
忘失法所作事，而于此事无所取著；虽能示现

héngzhù shěxìngsuǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
恒住舍性所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn yī
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现一

qiè zhì suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàndào
切智所作事，而于此事无所取著；虽能示现道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
相智、一切相智所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn yī
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现一

qiè tuó luó ní mén suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng
切陀罗尼门所作事，而于此事无所取著；虽能

shì xiàn yī qiè sān mó dì mén suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
示现一切三摩地门所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn yù
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现预

liú guǒ suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó suī néng shì xiàn yī
流果所作事，而于此事无所取著；虽能示现一

lái bù huán ā luó hàn guǒ suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
来、不还、阿罗汉果所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn dú
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现独

jué pú tí suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
觉菩提所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn yī
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现一

qiè pú sà mó hē sà xíng suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
切菩萨摩诃萨行所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō suī néng shì xiàn zhū
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽能示现诸

fó wú shàng zhèng děng pú tí suǒ zuò shì ér yú cǐ shì wú suǒ qǔ zhuó
佛无上正等菩提所作事，而于此事无所取著。

shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō yǐn dǎo pú sà mó
“善现，甚深般若波罗蜜多，引导菩萨摩

hē sà lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí yú qí zhōng jiān dìng bù tuì
诃萨令趣无上正等菩提，于其中间定不退

zhuǎn
转。

shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō suī lìng pú sà mó
“善现，甚深般若波罗蜜多，虽令菩萨摩

hē sà yuǎn lí shēngwén dú juéděng dì qīn jìn wú shàngzhèngděng
诃萨远离声闻、独觉等地，亲近无上正等

pú tí ér yú zhū fǎ wú qǐ wú miè yǐ fǎ zhù xìng wéi dìng liàng gù
菩提，而于诸法无起无灭，以法住性为定量故。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn ruò shènsēn bō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若甚深般

rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ wú qǐ wú miè yún hé pú sà mó hē
若波罗蜜多，于一切法无起无灭，云何菩萨摩诃

sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīng xiū bù shī bō luó mì duō
萨行深般若波罗蜜多时，应修布施波罗蜜多？

yún hé pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīng xiū jìng
云何菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，应修净

jiè bō luó mì duō yún hé pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
戒波罗蜜多？云何菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí yīng xiū ān rěn bō luó mì duō yún hé pú sà mó hē sà xíng
多时，应修安忍波罗蜜多？云何菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō shí yīng xiū jīng jìn bō luó mì duō yún hé
深般若波罗蜜多时，应修精进波罗蜜多？云何

pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīng xiū jìng lǜ bō
菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，应修静虑波

luó mì duō yún hé pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
罗蜜多？云何菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，

yīng xiū bō rě bō luó mì duō
应修般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
佛言：“善现，菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí yīngyuán yī qiè zhì zhì wèi zhū yǒu qíng ér xiū bù shī bō luó mì
多时，应缘一切智智为诸有情而修布施波罗蜜

duō pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīngyuán yī
多。菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，应缘一

qiè zhì zhì wèi zhū yǒu qíng ér xiū jìng jiè bō luó mì duō pú sà mó hē
切智智为诸有情而修净戒波罗蜜多。菩萨摩诃

sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīngyuán yī qiè zhì zhì wèi zhū yǒu
萨行深般若波罗蜜多时，应缘一切智智为诸有

qíng ér xiū ān rěn bō luó mì duō pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
情而修安忍波罗蜜多。菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duō shí yīngyuán yī qiè zhì zhì wèizhūyǒuqíng ér xiū jīng jìn bō
罗蜜多时，应缘一切智智为诸有情而修精进波

luó mì duō pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīng
罗蜜多。菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，应

yuán yī qiè zhì zhì wèizhūyǒuqíng ér xiū jìng lǜ bō luó mì duō pú sà
缘一切智智为诸有情而修静虑波罗蜜多。菩萨

mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yīngyuán yī qiè zhì zhì wèi
摩诃萨行深般若波罗蜜多时，应缘一切智智为

zhūyǒuqíng ér xiū bō rě bō luó mì duō
诸有情而修般若波罗蜜多。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chí cǐ shàngēn yǔ zhūyǒu
“善现，是菩萨摩诃萨持此善根，与诸有

qíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú huí xiàng shí
情平等共有回向无上正等菩提，于回向时

yuǎn lí sān xīn wèishéi huí xiàng yòng hé huí xiàng huí xiàng hé chù
远离三心，谓谁回向？用何回向？回向何处？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chí cǐ shàngēn rú shì huí xiàngsuǒ qiú
善现，是菩萨摩诃萨持此善根，如是回向所求

wú shàngzhèngděng pú tí zé xiū liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán
无上正等菩提，则修六种波罗蜜多速得圆

mǎn yì xiū pú sà cí bēi xǐ shě sù dé yuánmǎn yóu cǐ
满，亦修菩萨慈、悲、喜、舍速得圆满，由此

jí dé yī qiè zhì zhì nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò cháng bù yuǎn lí
疾得一切智智，乃至安坐妙菩提座，常不远离

rú shì liù zhǒng bō luó mì duō
如是六种波罗蜜多。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù lí liù zhǒng bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨不离六种波罗蜜多，

zé bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē
则不远离一切智智。是故，善现，若菩萨摩诃

sà yù dé sù zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí dāng qín jīng jìn
萨欲得速证所求无上正等菩提，当勤精进

xiū xué liù zhǒng bō luó mì duō dāng qín jīng jìn xiū xíng liù zhǒng bō luó
修学六种波罗蜜多！当勤精进修学修行六种波罗

mì duō
蜜多！

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà cháng qín jīng jìn xiū xué xiū xíng
“善现，若菩萨摩诃萨常勤精进修学修行

rú shì liù zhǒng bō luó mì duō yī qiè shàngēn sù dé yuánmǎn jí
如是六种波罗蜜多，一切善根速得圆满，疾
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shì gù shànxiàn zhū pú sà mó hē
证无上正等菩提。是故，善现，诸菩萨摩诃
sà yīng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě
萨应与六种波罗蜜多常共相应，不相舍
lí。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨
mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng
摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相
shě lí”
舍离？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān sè fēi xiāng
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨如实观色非相
yīng fēi bù xiāng yìng rú shí guān shòu xiǎng xíng shí fēi xiāng yìng
应非不相应，如实观受、想、行、识非相应
fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō
非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多
cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě lí
常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān yǎn chù fēi xiāng yìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观眼处非相应
fēi bù xiāng yìng rú shí guān ěr bí shé shēn yì chù fēi xiāng
非不相应，如实观耳、鼻、舌、身、意处非相
yīng fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜
duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě lí
多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān sè chù fēi xiāng yìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观色处非相应
fēi bù xiāng yìng rú shí guān shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēi
非不相应，如实观声、香、味、触、法处非
xiāng yìng fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗

⁶ 大正藏：勿；永樂北藏及龍藏：不

mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānyǎn jiè fēi xiāngyìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观眼界非相应

fēi bù xiāngyìng rú shí guān ěr bí shé shēn yì jiè fēi xiāng
非不相应，如实观耳、鼻、舌、身、意界非相

yìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜

duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān sè jiè fēi xiāngyìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观色界非相应

fēi bù xiāngyìng rú shí guānshēng xiāng wèi chù fǎ jiè fēi
非不相应，如实观声、香、味、触、法界非

xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗

mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānyǎn shí jiè fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观眼识界非相

yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān ěr bí shé shēn yì shí jiè
应非不相应，如实观耳、鼻、舌、身、意识界

fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō
非相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波

luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānyǎnchù fēi xiāngyìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观眼触非相应

fēi bù xiāngyìng rú shí guān ěr bí shé shēn yì chù fēi xiāng
非不相应，如实观耳、鼻、舌、身、意触非相

yìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜

duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānyǎnchùwéiyuánsuǒ
“善现，若菩萨摩诃萨如实观眼触为缘所

shēngzhūshòu fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān ěr bí shé
生诸受非相应非不相应，如实观耳、鼻、舌、

shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì
身、意触为缘所生诸受非相应非不相应，是
pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng
菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，
bù xiāngshě lí
不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān dì jiè fēi xiāngyìng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观地界非相应
fēi bù xiāngyìng rú shí guānshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fēi xiāng
非不相应，如实观水、火、风、空、识界非相
yìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜
duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān wú míng fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观无明非相
yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guānxíng shí míng sè liù chù chù
应非不相应，如实观行、识、名色、六处、触、
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo fēi xiāngyìng
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼非相应
fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō
非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多
chánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān bù shī bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如实观布施波罗蜜
duō fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guānjìng jiè ān rěn jīng jìn
多非相应非不相应，如实观净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà
静虑、般若波罗蜜多非相应非不相应，是菩萨
mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāng
摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相
shě lí
舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān nèi kōng fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观内空非相
yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guānwàikōng nèi wàikōng kōngkōng
应非不相应，如实观外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi xiāng yìng fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó
性空、无性自性空非相应非不相应，是菩萨摩
hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě
诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍
lí
离。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān zhēn rú fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观真如非相
yìng fēi bù xiāng yìng rú shí guān fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
应非不相应，如实观法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè fēi xiāng yìng fēi bù xiāng yìng shì pú
际、虚空界、不思議界非相应非不相应，是菩
sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù
萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不
xiāng shě lí
相舍离。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān kǔ shèng dì fēi
“善现，若菩萨摩诃萨如实观苦圣谛非
xiāng yìng fēi bù xiāng yìng rú shí guān jí miè dào shèng dì fēi xiāng
相应非不相应，如实观集、灭、道圣谛非相
yìng fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜
duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě lí
多常共相应，不相舍离。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān sì jìng lǜ fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观四静虑非相
yìng fēi bù xiāng yìng rú shí guān sì wú liàng sì wú sè dìng fēi xiāng yìng
应非不相应，如实观四无量、四无色定非相应
fēi bù xiāng yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō
非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多

chánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
常 共 相 应 ， 不 相 舍 离 。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān bā jiě tuō fēi xiāng
“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 如 实 观 八 解 脱 非 相

yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
应 非 不 相 应 ， 如 实 观 八 胜 处 、 九 次 第 定 、 十 遍

chù fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng
处 非 相 应 非 不 相 应 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 能 与 六 种

bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
波 罗 蜜 多 常 共 相 应 ， 不 相 舍 离 。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān sì niàn zhù fēi
“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 如 实 观 四 念 住 非

xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān sì zhèngduàn sì shén zú wǔ
相 应 非 不 相 应 ， 如 实 观 四 正 断 、 四 神 足 、 五

gēn wǔ lì qī dèngjué zhī bā shèngdào zhī fēi xiāngyìng fēi bù xiāng
根 、 五 力 、 七 等 觉 支 、 八 圣 道 支 非 相 应 非 不 相

yìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòng
应 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 能 与 六 种 波 罗 蜜 多 常 共

xiāngyìng bù xiāngshě lí
相 应 ， 不 相 舍 离 。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānkōng jiě tuō mén
“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 如 实 观 空 解 脱 门

fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
非 相 应 非 不 相 应 ， 如 实 观 无 相 、 无 愿 解 脱 门

fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō
非 相 应 非 不 相 应 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 能 与 六 种 波

luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
罗 蜜 多 常 共 相 应 ， 不 相 舍 离 。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān wǔ yǎn fēi xiāngyìng
“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 如 实 观 五 眼 非 相 应

fēi bù xiāngyìng rú shí guān liù shéntōng fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng
非 不 相 应 ， 如 实 观 六 神 通 非 相 应 非 不 相 应 ，

shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng
是 菩 萨 摩 诃 萨 能 与 六 种 波 罗 蜜 多 常 共 相 应 ，

bù xiāngshě lí
不 相 舍 离 。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān fó shí lì fēi xiāng
“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 如 实 观 佛 十 力 非 相

yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
应非不相应，如实观四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi xiāngyìng
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法非相应
fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō
非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多
chánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān wú wàng shī fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实观无忘失法
fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guānhéngzhù shěxìng fēi xiāngyìng fēi
非相应非不相应，如实观恒住舍性非相应非
bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōcháng
不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常
gòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān yī qiè zhì fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观一切智非相
yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guāndàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi xiāng
应非不相应，如实观道相智、一切相智非相
yìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì
应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜
duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān yī qiè tuó luó ní
“善现，若菩萨摩诃萨如实观一切陀罗尼
mén fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān yī qiè sān mó dì mén fēi
门非相应非不相应，如实观一切三摩地门非
xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗
mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān yù liú guǒ fēi xiāng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观预流果非相
yìng fēi bù xiāngyìng rú shí guān yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fēi
应非不相应，如实观一来、不还、阿罗汉果非
xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗

mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān dú jué pú tí fēi
“善现，若菩萨摩诃萨如实观独觉菩提非

xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与六种波罗

mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guān yī qiè pú sà mó
“善现，若菩萨摩诃萨如实观一切菩萨摩

hē sà xíng fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng yǔ
诃萨行非相应非不相应，是菩萨摩诃萨能与

liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí guānzhū fó wú shàng
“善现，若菩萨摩诃萨如实观诸佛无上

zhèngděng pú tí fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng shì pú sà mó hē sà néng
正等菩提非相应非不相应，是菩萨摩诃萨能

yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：

wǒ bù yīngzhù sè yì bù yīngzhùshòu xiǎng xíng shí hé
‘我不应住色，亦不应住受、想、行、识。何

yǐ gù sè fēi néngzhù fēi suǒzhù shòu xiǎng xíng shí yì
以故？色非能住、非所住，受、想、行、识亦

fēi néngzhù fēi suǒzhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ
非能住、非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与

liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhùyǎnchù yì bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì chù hé yǐ
住眼处，亦不应住耳、鼻、舌、身、意处。何以

gù yǎnchù fēi néngzhù fēi suǒzhù ěr bí shé shēn yì
故？眼处非能住、非所住，耳、鼻、舌、身、意

chù yì fēi néngzhù fēi suǒzhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà
处亦非能住、非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨

néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù sè chù yì bù yīngzhùshēng xiāng wèi chù fǎ chù hé
住色处，亦不应住声、香、味、触、法处。何

yǐ gù sè chù fēi néngzhù fēi suǒ zhù shēng xiāng wèi chù
以故？色处非能住、非所住，声、香、味、触、

fǎ chù yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē
法处亦非能住、非所住故。’善现，是菩萨摩诃

sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

大般若波罗蜜多经卷第三百五十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí liù
大般若波罗蜜多经卷第三百五十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bú èr pǐn dì liù shí yī zhī liù
初分多问不二品第六十一之六

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà héng zuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù yǎn jiè yì bù yīng zhù ěr bí shé shēn yì jiè hé yǐ
住眼界，亦不应住耳、鼻、舌、身、意界。何以

gù yǎn jiè fēi néng zhù fēi suǒ zhù ěr bí shé shēn yì jiè
故？眼界非能住非所住，耳、鼻、舌、身、意界

yì fēi néng zhù fēi suǒ zhù gù shàn xiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ
亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与

liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà héng zuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù sè jiè yì bù yīng zhù shēng xiāng wèi chù fǎ jiè hé
住色界，亦不应住声、香、味、触、法界。何

yǐ gù sè jiè fēi néng zhù fēi suǒ zhù shēng xiāng wèi chù
以故？色界非能住非所住，声、香、味、触、

fǎ jiè yì fēi néng zhù fēi suǒ zhù gù shàn xiàn shì pú sà mó hē sà
法界亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨

néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāng yìng bù xiāng shě lí
能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà héng zuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù yǎn shí jiè yì bù yīng zhù ěr bí shé shēn yì shí jiè
住眼识界，亦不应住耳、鼻、舌、身、意识界。

hé yǐ gù yǎn shí jiè fēi néng zhù fēi suǒ zhù ěr bí shé shēn
何以故？眼识界非能住非所住，耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè yì fēi néng zhù fēi suǒ zhù gù shàn xiàn shì pú sà mó hē
意识界亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃

sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhùyǎnchù yì bù yīngzhù ěr bí shé shēn yì chù hé yǐ
住眼触，亦不应住耳、鼻、舌、身、意触。何以

gù yǎnchù fēi néngzhù fēi suǒzhù ěr bí shé shēn yì chù
故？眼触非能住非所住，耳、鼻、舌、身、意触

yì fēi néngzhù fēi suǒzhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ
亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与

liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhùyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù yīngzhù ěr bí shé
住眼触为缘所生诸受，亦不应住耳、鼻、舌、

shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ gù yǎnchùwéiyuán
身、意触为缘所生诸受。何以故？眼触为缘

suǒshēngzhūshòu fēi néngzhù fēi suǒzhù ěr bí shé shēn yì
所生诸受非能住非所住，耳、鼻、舌、身、意

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fēi néngzhù fēi suǒzhù gù shànxiàn
触为缘所生诸受亦非能住非所住故。’善现，

shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng
是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，

bù xiāngshě lí
不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù dì jiè yì bù yīngzhù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè hé yǐ
住地界，亦不应住水、火、风、空、识界。何以

gù dì jiè fēi néngzhù fēi suǒzhù shuǐ huǒ fēng kōng shí
故？地界非能住非所住，水、火、风、空、识

jiè yì fēi néngzhù fēi suǒzhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng
界亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能

yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù wú míng yì bù yīngzhù xíng shí míng sè liù chù chù shòu
住无明，亦不应住行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo hé yǐ gù
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼。何以故？

wú míng fēi néngzhù fēi suǒ zhù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yì
无明非能住非所住，行乃至老死愁叹苦忧恼亦
fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù
非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六
zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù bù shī bō luó mì duō yì bù yīngzhù jìng jiè ān rěn jīng jìn
住布施波罗蜜多，亦不应住净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù bù shī bō luó mì duō fēi
静虑、般若波罗蜜多。何以故？布施波罗蜜多非
néngzhù fēi suǒ zhù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì fēi néngzhù
能住非所住，净戒乃至般若波罗蜜多亦非能住
fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō
非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六种波
luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù nèi kōng yì bù yīngzhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
住内空，亦不应住外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng hé yǐ gù nèi kōng fēi néngzhù fēi suǒ zhù wàikōng nǎi
自性空。何以故？内空非能住非所住，外空乃
zhì wú xìng zì xìngkōng yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú
至无性自性空亦非能住非所住故。’善现，是菩
sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù
萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不

xiāngshě lí
相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhùzhēn rú yì bù yīngzhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú
住真如，亦不应住法界、法性、不虚妄性、不
biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè hé yǐ gù zhēn rú fēi néngzhù fēi suǒ
虚空界、不思議界。何以故？真如非能住非所
zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shàn
住，法界乃至不思議界亦非能住非所住故。’善
xiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō cháng gòng
现，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共
xiāngyìng bù xiāngshě lí
相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù kǔ shèng dì yì bù yīngzhù jí miè dào shèng dì hé yǐ gù
住苦圣谛，亦不应住集、灭、道圣谛。何以故？
kǔ shèng dì fēi néngzhù fēi suǒ zhù jí miè dào shèng dì yì fēi néng
苦圣谛非能住非所住，集、灭、道圣谛亦非能
zhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng
住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六种
bō luó mì duō cháng gòng xiāngyìng bù xiāngshě lí
波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù sì jìng lǜ yì bù yīngzhù sì wú liàng sì wú sè dìng hé yǐ gù
住四静虑，亦不应住四无量、四无色定。何以故？
sì jìng lǜ fēi néngzhù fēi suǒ zhù sì wú liàng sì wú sè dìng yì fēi
四静虑非能住非所住，四无量、四无色定亦非
néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù
能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六
zhǒng bō luó mì duō cháng gòng xiāngyìng bù xiāngshě lí
种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù bā jiě tuō yì bù yīngzhù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
住八解脱，亦不应住八胜处、九次第定、十遍
chù hé yǐ gù bā jiě tuō fēi néngzhù fēi suǒ zhù bā shèngchù
处。何以故？八解脱非能住非所住，八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn
九次第定、十遍处亦非能住非所住故。’善现，
shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng
是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，
bù xiāngshě lí
不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù sì niànzhù yì bù yīngzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
住四念住，亦不应住四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī hé yǐ gù sì niànzhù
五力、七等觉支、八圣道支。何以故？四念住
fēi néngzhù fēi suǒ zhù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yì fēi
非能住非所住，四正断乃至八圣道支亦非
néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù
能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六
zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù kōng jiě tuōmén yì bù yīngzhù wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén hé
住空解脱门，亦不应住无相、无愿解脱门。何
yǐ gù kōng jiě tuōmén fēi néngzhù fēi suǒ zhù wú xiàng wú yuàn jiě
以故？空解脱门非能住非所住，无相、无愿解
tuōmén yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà
脱门亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨
néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù wǔ yǎn yì bù yīngzhù liù shéntōng hé yǐ gù wǔ yǎn fēi néng
住五眼，亦不应住六神通。何以故？五眼非能
zhù fēi suǒ zhù liù shéntōng yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn
住非所住，六神通亦非能住非所住故。’善现，

shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng
是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，
bù xiāngshě lí
不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù fó shí lì yì bù yīngzhù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
住佛十力，亦不应住四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù fó
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法。何以故？佛
shí lì fēi néngzhù fēi suǒ zhù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
十力非能住非所住，四无所畏乃至十八佛不共
fǎ yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng
法亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能
yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù wú wàng shī fǎ yì bù yīngzhù héngzhù shě xìng hé yǐ gù wú
住无忘失法，亦不应住恒住舍性。何以故？无
wàng shī fǎ fēi néngzhù fēi suǒ zhù héngzhù shě xìng yì fēi néngzhù fēi
忘失法非能住非所住，恒住舍性亦非能住非
suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó
所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六种波罗
mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应
zhù yī qiè zhì yì bù yīngzhù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì hé yǐ
住一切智，亦不应住道相智、一切相智。何以
gù yī qiè zhì fēi néngzhù fēi suǒ zhù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
故？一切智非能住非所住，道相智、一切相智
yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ
亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与
liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù yī qiè tuó luó ní mén yì bù yīngzhù yī qiè sān mó dì mén hé yǐ
住一切陀罗尼门，亦不应住一切三摩地门。何以

gù yī qiè tuó luó ní mén fēi néngzhù fēi suǒ zhù yī qiè sān mó dì
故？一切陀罗尼门非能住非所住，一切三摩地

mén yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà
门亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨

néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù yù liú guǒ yì bù yīngzhù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ hé
住预流果，亦不应住一来、不还、阿罗汉果。何

yǐ gù yù liú guǒ fēi néngzhù fēi suǒ zhù yī lái bù huán ā
以故？预流果非能住非所住，一来、不还、阿

luó hàn guǒ yì fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē
罗汉果亦非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃

sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù dú jué pú tí hé yǐ gù dú jué pú tí fēi néngzhù fēi suǒ zhù
住独觉菩提。何以故？独觉菩提非能住非所住

gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duō
故。’善现，是菩萨摩诃萨能与六种波罗蜜多

chánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng hé yǐ gù yī qiè pú sà mó hē sà
住一切菩萨摩诃萨行。何以故？一切菩萨摩诃萨

xíng fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà néng yǔ
行非能住非所住故。’善现，是菩萨摩诃萨能与

liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě lí
六种波罗蜜多常共相应，不相舍离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà héngzuò shì niàn wǒ bù yīng
“善现，若菩萨摩诃萨恒作是念：‘我不应

zhù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù zhū fó wú shàng
住诸佛无上正等菩提。何以故？诸佛无上

zhèngděng pú tí fēi néngzhù fēi suǒ zhù gù shànxiàn shì pú sà mó
正等菩提非能住非所住故。’善现，是菩萨摩
hē sà néng yǔ liù zhǒng bō luó mì duōchánggòngxiāngyìng bù xiāngshě
诃萨能与六种波罗蜜多常共相应，不相舍
lí
离。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng yǐ rú shì wú zhùfāngbiàn
“善现，若菩萨摩诃萨能以如是无住方便，

xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà sù zhèng wú shàng
修行六种波罗蜜多，是菩萨摩诃萨速证无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

shànxiàn pì rú yǒurén yù shí ān mò luó guǒ huò bàn nà suō
“善现，譬如有人欲食庵没罗菓⁷或半娜⁸娑

guǒ xiān qǔ qí zǐ yú liángměi dì ér zhòng zhí zhī suí shí gài guàn
菓⁹，先取其子于良美地而种植之，随时溉灌，

shǒu hù yíng lǐ jiàn cì shēngzhǎng yá jīng zhī yè shí jié hé hé biàn
守护营理，渐次生长芽¹⁰茎枝叶，时节和合便

yǒuhuāguǒ guǒchéngshú yǐ qǔ ér shí zhī rú shì shànxiàn pú
有华果，果成熟已取而食之。如是，善现，菩

sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú tí xiānxué liù zhǒng bō luó
萨摩诃萨欲得无上正等菩提，先学六种波罗

mì duō fù yú yǒuqíng huò yǐ bù shī huò yǐ ài yǔ huò yǐ lì xíng
蜜多，复于有情或以布施、或以爱语、或以利行、

huò yǐ tóng shì ér shèshòu zhī jì shèshòu yǐ jiào lìng ān zhù bù shī
或以同事而摄受之。既摄受已，教令安住布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jì ān
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，既安

zhù yǐ jiě tuō yī qiè shēnglǎo bìng sǐ zhèng dé chángzhù bì jìng ān lè
住已解脱一切生老病死，证得常住毕竟安乐。

pú sà rú shì dāng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún
菩萨如是当得无上正等菩提，转妙法轮，

dù wú liàngzhòng
度无量众。

⁷ 大正藏：果；永樂北藏及龍藏：菓

⁸ 大正藏：那；永樂北藏及龍藏：娜

⁹ 大正藏：果；永樂北藏及龍藏：菓

¹⁰ 大正藏：牙；永樂北藏及龍藏：芽

shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù yú zhū fǎ bú jiè
“是故，善现，若菩萨摩诃萨欲于诸法不藉
tā yuán ér zì wù jiě yù néng chéng shú yī qiè yǒu qíng yù yú fó tǔ
他缘而自悟解，欲能成熟一切有情，欲于佛土
néng shàn yán jìng yù jí ān zuò miào pú tí zuò yù néng xiáng fú yī qiè
能善严净，欲疾安坐妙菩提座，欲能降伏一切
mó jūn yù sù zhèng dé yī qiè zhì zhì yù zhuàn fǎ lún tuō yǒu qíng lèi
魔军，欲速证得一切智智，欲转法轮脱有情类
shēng lǎo bìng sǐ dāng xué liù zhǒng bō luó mì duō yǐ sì shè shì fāng
生老病死，当学六种波罗蜜多，以四摄事方
biàn shè shòu zhū yǒu qíng lèi pú sà rú shì qín xiū xué shí yīng yú bō rě
便摄受诸有情类。菩萨如是勤修学时，应于般若
bō luó mì duō cháng qín xiū xué
波罗蜜多常勤修学。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn fó shuō pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！佛说菩萨
mó hē sà yīng yú bō rě bō luó mì duō cháng qín xué yé
摩诃萨应于般若波罗蜜多常勤学耶？”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì wǒ shuō pú sà mó hē
佛言：“善现，如是！如是！我说菩萨摩诃
sà yīng yú bō rě bō luó mì duō cháng qín xiū xué shànxiàn ruò pú sà
萨应于般若波罗蜜多常勤学。善现，若菩萨
mó hē sà yù yú zhū fǎ dé dà zì zài dāng xué bō rě bō luó mì duō
摩诃萨欲于诸法得大自在，当学般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō néng lìng pú sà
何以故？善现，甚深般若波罗蜜多能令菩萨
yú yī qiè fǎ dé zì zài gù
于一切法得自在故。”

fù cì shànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，是诸
shàn fǎ shēng zhǎng fāng biàn suǒ qù xiàng mén pì rú dà hǎi shì zhū bǎo
善法生长方便所趣向门，譬如大海是诸宝
wù shēng zhǎng fāng biàn jí yī qiè shuǐ suǒ qù xiàng mén rú shì shànxiàn
物生长方便及一切水所趣向门。如是，善现，
shènshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū shàn fǎ shēng zhǎng fāng biàn suǒ qù
甚深般若波罗蜜多是诸善法生长方便所趣
xiàng mén shì gù shànxiàn qiú shēng wén chéng bǔ tè jiā luó qiú
向门。是故，善现，求声闻乘补特伽罗、求

dú jué shèng bǔ tè qié luó qiú pú sà shèng bǔ tè qié luó jiē dāng yú
独觉乘补特伽罗、求菩萨乘补特伽罗，皆当于
cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duōcháng qín xiū xué
此甚深般若波罗蜜多常勤修学。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨于此般若波罗蜜多

qín xiū xué shí yīng qín xiū xué bù shī bō luó mì duō yīng qín xiū xué jìng
勤修学时，应勤修学布施波罗蜜多，应勤修学净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yīng qín ān
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；应勤安

zhù nèi kōng yīng qín ān zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
住内空，应勤安住外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng yīng qín ān zhù zhēn rú yīng qín ān zhù fǎ jiè fǎ xìng
自性空；应勤安住真如，应勤安住法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yīng qín ān zhù
定、法住、实际、虚空界、不思議界；应勤安住

kǔ shèng dì yīng qín ān zhù jí miè dào shèng dì yīng qín xiū xué
苦圣谛，应勤安住集、灭、道圣谛；应勤修学

sì jìng lù yīng qín xiū xué sì wú liàng sì wú sè dìng yīng qín xiū xué
四静虑，应勤修学四无量、四无色定；应勤修学

bā jiě tuō yīng qín xiū xué bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
八解脱，应勤修学八胜处、九次第定、十遍处；

yīng qín xiū xué sì niàn zhù yīng qín xiū xué sì zhèng duàn sì shén zú
应勤修学四念住，应勤修学四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yīng qín xiū xué
五根、五力、七等觉支、八圣道支；应勤修学

kōng jiě tuō mén yīng qín xiū xué wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yīng qín
空解脱门，应勤修学无相、无愿解脱门；应勤

xiū xué wǔ yǎn yīng qín xiū xué liù shén tōng yīng qín xiū xué fó shí lì
修学五眼，应勤修学六神通；应勤修学佛十力，

yīng qín xiū xué sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
应勤修学四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yīng qín xiū xué wú wàng shī fǎ
喜、大舍、十八佛不共法；应勤修学无忘失法，
yīng qín xiū xué héng zhù shě xìng yīng qín xiū xué yī qiè tuó luó ní mén
应勤修学恒住舍性；应勤修学一切陀罗尼门，
yīng qín xiū xué yī qiè sān mó dì mén yīng qín xiū xué yī qiè zhì yīng qín
应勤修学一切三摩地门；应勤修学一切智，应勤
xiū xué dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
修学道相智、一切相智。

shàn xiàn rú shàn shè rén jiǎ zhòu jiān gù zhí hǎo gōng jiàn bú
“善现，如善射人甲冑坚固，执好弓箭不
jù yuàn dí pú sà mó hē sà yì fù rú shì shè shòu bō rě bō luó mì
惧怨敌。菩萨摩诃萨亦复如是，摄受般若波罗蜜
duō shè shòu jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
多，摄受静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜
duō shè shòu nèi kōng shè shòu wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
多；摄受内空，摄受外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shè shòu zhēn rú shè shòu fǎ jiè fǎ
性空、无性自性空；摄受真如，摄受法界、法
xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shè shòu kǔ
法定、法住、实际、虚空界、不思議界；摄受苦
shèng dì shè shòu jí miè dào shèng dì shè shòu sì jìng lǜ
圣谛，摄受集、灭、道圣谛；摄受四静虑，
shè shòu sì wú liàng sì wú sè dìng shè shòu bā jiě tuō shè shòu bā
摄受四无量、四无色定；摄受八解脱，摄受八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shè shòu sì niàn zhù shè shòu
胜处、九次第定、十遍处；摄受四念住，摄受
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèngdào zhī shèshòukōng jiě tuōmén shèshòu wú xiàng wú yuàn jiě
圣道支；摄受空解脱门，摄受无相、无愿解
tuōmén shèshòu wǔ yǎn shèshòu liù shéntōng shèshòu fó shí lì
脱门；摄受五眼，摄受六神通；摄受佛十力，
shèshòu sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
摄受四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shèshòu wú wàng shī fǎ shèshòu héng
大舍、十八佛不共法；摄受无忘失法，摄受恒
zhù shě xìng shèshòu yī qiè tuó luó ní mén shèshòu yī qiè sān mó dì
住舍性；摄受一切陀罗尼门，摄受一切三摩地
mén shèshòu yī qiè zhì shèshòu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shè
门；摄受一切智，摄受道相智、一切相智。摄
shòu rú shì zhū gōng dé shí jiē yǐ bō rě bō luó mì duō ér wéi fāng biàn
受如是诸功德时，皆以般若波罗蜜多而为方便，
yóu cǐ yīn yuán yī qiè mó jūn wài dào tā lùn jiē bù néng fú shì gù
由此因缘，一切魔军外道他论皆不能伏。是故，
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
善现，若菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，
dāng qín xiū xué shēn bō rě bō luó mì duō
当勤修学甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜
duō shí biàn wéi guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
多时，便为过去未来现在诸佛护念。”

shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩
hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō shí biàn wéi guò qù wèi lái xiàn
诃萨如是行般若波罗蜜多时，便为过去未来现
zài zhū fó hù niàn
在诸佛护念？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波
luó mì duō shí néng xíng bù shī bō luó mì duō néng xíng jìng jiè ān
罗蜜多时，能行布施波罗蜜多，能行净戒、安
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō gù wéi guò qù wèi lái
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多故，为过去未来
xiàn zài zhū fó hù niàn
现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜
duō shí néng xíng nèi kōng néng xíng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
多时，能行内空，能行外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng gù wéi guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù
性空、无性自性空故，为过去未来现在诸佛护
niàn
念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜
duō shí néng xíng zhēn rú néng xíng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
多时，能行真如，能行法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè gù wéi guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó
际、虚空界、不思議界故，为过去未来现在诸佛
hù niàn
护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜
duō shí néng xíng kǔ shèng dì néng xíng jí miè dào shèng dì gù
多时，能行苦圣谛，能行集、灭、道圣谛故，
wéi guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜
duō shí néng xíng sì jìng lǜ néng xíng sì wú liàng sì wú sè dìng gù
多时，能行四静虑，能行四无量、四无色定故，
wéi guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng bā jiě tuō néngxíng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
多时，能行八解脱，能行八胜处、九次第定、
shí biànchù gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
十遍处故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng sì niànzhù néngxíng sì zhèngduàn sì shén zú
多时，能行四念住，能行四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī gù wéiguò qù
五根、五力、七等觉支、八圣道支故，为过去
wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíngkōng jiě tuōmén néngxíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
多时，能行空解脱门，能行无相、无愿解脱
mén gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
门故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng wǔ yǎn néngxíng liù shéntōng gù wéiguò qù wèi lái
多时，能行五眼，能行六神通故，为过去未来
xiàn zài zhū fó hù niàn
现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng fó shí lì néngxíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
多时，能行佛十力，能行四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù wéi
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法故，为
guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng wú wàng shī fǎ néngxíng héngzhù shěxìng gù wéiguò
多时，能行无忘失法，能行恒住舍性故，为过
qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng yī qiè tuó luó ní mén néngxíng yī qiè sān mó dì mén
多时，能行一切陀罗尼门，能行一切三摩地门

gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì
“善现，若菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜

duō shí néngxíng yī qiè zhì néngxíngdàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù
多时，能行一切智，能行道相智、一切相智故，

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
为过去未来现在诸佛护念。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shì pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！是菩萨摩诃萨

yún hé xíng bù shī bō luó mì duō shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū
云何行布施波罗蜜多时，便为过去未来现在诸

fó hù niàn yún hé xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
佛护念？云何行净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
波罗蜜多时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng nèikōng shí biànwéi
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行内空时，便为

guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíngwàikōng nèiwàikōng
过去未来现在诸佛护念？云何行外空、内外空、

kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn
空、自性空、无性自性空时，便为过去未来现

zài zhū fó hù niàn
在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíngzhēn rú shí biànwéi
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行真如时，便为

guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng fǎ jiè fǎ xìng bù
过去未来现在诸佛护念？云何行法界、法性、不

xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shí biànwéiguò qù wèi
法住、实际、虚空界、不思議界时，便为过去未
lái xiàn zài zhū fó hù niàn
来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng kǔ shèng dì shí
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行苦圣谛时，

biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng jí miè dào
便为过去未来现在诸佛护念？云何行集、灭、道
shèng dì shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
圣谛时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng sì jìng lǜ shí biàn
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行四静虑时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng sì wú liàng sì
为过去未来现在诸佛护念？云何行四无量、四
wú sè dìng shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
无色定时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng bā jiě tuō shí biàn
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行八解脱时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng bā shèng chù jiǔ
为过去未来现在诸佛护念？云何行八胜处、九
cì dì dìng shí shí biàn chù shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù
次第定、十遍处时，便为过去未来现在诸佛护
niàn
念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng sì niàn zhù shí biàn
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行四念住时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng sì zhèng duàn
为过去未来现在诸佛护念？云何行四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支时，
biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng kōng jiě tuō mén shí
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行空解脱门时，

biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng wú xiàng wú
便为过去未来现在诸佛护念？云何行无相、无

yuàn jiě tuō mén shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
愿解脱门时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng wǔ yǎn shí biànwéi
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行五眼时，便为

guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng liù shéntōng shí biàn
过去未来现在诸佛护念？云何行六神通时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng fó shí lì shí biàn
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行佛十力时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng sì wú suǒ wèi
为过去未来现在诸佛护念？云何行四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
共法时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng wú wàng shī fǎ shí
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行无忘失法时，

biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng héng zhù shě
便为过去未来现在诸佛护念？云何行恒住舍

xìng shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
性时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng yī qiè tuó luó ní
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行一切陀罗尼

mén shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng yī
门时，便为过去未来现在诸佛护念？云何行一

qiè sān mó dì mén shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
切三摩地门时，便为过去未来现在诸佛护念？

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé xíng yī qiè zhì shí biàn
“世尊！是菩萨摩诃萨云何行一切智时，便

wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn yún hé xíng dào xiàng zhì yī
为过去未来现在诸佛护念？云何行道相智、一

qiè xiàng zhì shí biànwéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
切相智时，便为过去未来现在诸佛护念？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng bù shī bō luó mì
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨行布施波罗蜜

duō shí guān bù shī bō luó mì duō bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn
多时，观布施波罗蜜多不可得故，为过去未来现

zài zhū fó hù niàn xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
在诸佛护念；行净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō shí guān jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù kě dé
波罗蜜多时，观净戒乃至般若波罗蜜多不可得
gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
故，为过去未来现在诸佛护念。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng nèi kōng shí guān nèi kōng
“善现，是菩萨摩诃萨行内空时，观内空

bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng wài kōng
不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shí guān wài kōng
空、无性空、自性空、无性自性空时，观外空
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū
乃至无性自性空不可得故，为过去未来现在诸
fó hù niàn
佛护念。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng zhēn rú shí guān zhēn rú
“善现，是菩萨摩诃萨行真如时，观真如

bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng fǎ jiè
不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shí
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界时，
guān fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn
观法界乃至不思議界不可得故，为过去未来现
zài zhū fó hù niàn
在诸佛护念。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng kǔ shèng dì shí guān kǔ
“善现，是菩萨摩诃萨行苦圣谛时，观苦

shèng dì bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng
圣谛不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行

jí miè dào shèng dì shí guān jí miè dào shèng dì bù kě dé
集、灭、道圣谛时，观集、灭、道圣谛不可得
gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng sì jìng lù shí guān sì
“善现，是菩萨摩诃萨行四静虑时，观四
jìng lù bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng sì
静虑不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行四
wú liàng sì wú sè dìng shí guān sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě
无量、四无色定时，观四无量、四无色定不可
dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
得故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng bā jiě tuō shí guān bā
“善现，是菩萨摩诃萨行八解脱时，观八
jiě tuō bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng bā
解脱不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù shí guān bā shèngchù jiǔ
胜处、九次第定、十遍处时，观八胜处、九
cì dì dìng shí biànchù bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó
次第定、十遍处不可得故，为过去未来现在诸佛
hù niàn
护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng sì niànzhù shí guān sì
“善现，是菩萨摩诃萨行四念住时，观四
niànzhù bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng sì
念住不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī shí guān sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī bù kě dé gù
道支时，观四正断乃至八圣道支不可得故，
wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng kōng jiě tuō mén shí guān
“善现，是菩萨摩诃萨行空解脱门时，观
kōng jiě tuō mén bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
空解脱门不可得故，为过去未来现在诸佛护念；
xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shí guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō
行无相、无愿解脱门时，观无相、无愿解脱

mén bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
门不可得故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng wǔ yǎn shí guān wǔ yǎn
“善现，是菩萨摩诃萨行五眼时，观五眼

bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng liù shén
不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行六神

tōng shí guān liù shéntōng bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū
通时，观六神通不可得故，为过去未来现在诸
fó hù niàn
佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng fó shí lì shí guān fó
“善现，是菩萨摩诃萨行佛十力时，观佛

shí lì bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíng sì
十力不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ shí guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
十八佛不共法时，观四无所畏乃至十八佛不共

fǎ bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
法不可得故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng wú wàng shī fǎ shí guān
“善现，是菩萨摩诃萨行无忘失法时，观

wú wàng shī fǎ bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
无忘失法不可得故，为过去未来现在诸佛护念；

xínghéngzhù shě xìng shí guānhéngzhù shě xìng bù kě dé gù wéiguò qù
行恒住舍性时，观恒住舍性不可得故，为过去

wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng yī qiè tuó luó ní mén shí
“善现，是菩萨摩诃萨行一切陀罗尼门时，

guān yī qiè tuó luó ní mén bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū
观一切陀罗尼门不可得故，为过去未来现在诸

fó hù niàn xíng yī qiè sān mó dì mén shí guān yī qiè sān mó dì mén
佛护念；行一切三摩地门时，观一切三摩地门

bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
不可得故，为过去未来现在诸佛护念。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng yī qiè zhì shí guān yī
“善现，是菩萨摩诃萨行一切智时，观一

qiè zhì bù kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn xíngdào
切智不可得故，为过去未来现在诸佛护念；行道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shí guāndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù
相智、一切相智时，观道相智、一切相智不

kě dé gù wéiguò qù wèi lái xiàn zài zhū fó hù niàn
可得故，为过去未来现在诸佛护念。

fù cì shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú sè bù kě
“复次，善现，过去未来现在诸佛如色不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú shòu xiǎng xíng shí
得故，护念是菩萨摩訶萨；如受、想、行、识

bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
不可得故，护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yǎn chù bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如眼处不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú ěr bí shé shēn yì
故，护念是菩萨摩訶萨；如耳、鼻、舌、身、意

chù bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
处不可得故，护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú sè chù bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如色处不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú shēng xiāng wèi chù
故，护念是菩萨摩訶萨；如声、香、味、触、

fǎ chù bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
法处不可得故，护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yǎn jiè bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如眼界不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú ěr bí shé shēn yì
故，护念是菩萨摩訶萨；如耳、鼻、舌、身、意

jiè bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
界不可得故，护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú sè jiè bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如色界不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú shēng xiāng wèi chù
故，护念是菩萨摩訶萨；如声、香、味、触、

fǎ jiè bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
法界不可得故，护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yǎn shí jiè bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如眼识界不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú ěr bí shé shēn
得故，护念是菩萨摩诃萨；如耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
意识界不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yǎnchù bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如眼触不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú ěr bí shé shēn yì
故，护念是菩萨摩诃萨；如耳、鼻、舌、身、意
chù bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
触不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yǎnchù wéiyuánsuǒ
“善现，过去未来现在诸佛如眼触为缘所

shēngzhūshòu bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú ěr
生诸受不可得故，护念是菩萨摩诃萨；如耳、
bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒ shēngzhūshòu bù kě dé gù hù
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受不可得故，护
niàn shì pú sà mó hē sà
念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú dì jiè bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如地界不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú shuǐ huǒ fēng kōng shí
故，护念是菩萨摩诃萨；如水、火、风、空、识
jiè bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
界不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú wú míng bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如无明不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú xíng shí míng sè liù chù
故，护念是菩萨摩诃萨；如行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bù
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼不
kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú bù shī bō luó mì
“善现，过去未来现在诸佛如布施波罗蜜

duō bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú jìng jiè ān rěn
多不可得故，护念是菩萨摩诃萨；如净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù kě dé gù hù niàn shì pú
精进、静虑、般若波罗蜜多不可得故，护念是菩

sà mó hē sà
萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú nèi kōng bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如内空不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú wài kōng nèi wài kōng kōng
故，护念是菩萨摩诃萨；如外空、内外空、空

kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟

kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相

kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó
自性空、无性自性空不可得故，护念是菩萨摩

hē sà
诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú zhēn rú bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如真如不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
故，护念是菩萨摩诃萨；如法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù kě dé gù hù niàn shì pú sà
实际、虚空界、不思議界不可得故，护念是菩萨

mó hē sà
摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú kǔ shèng dì bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如苦圣谛不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú jí miè dào shèng dì
得故，护念是菩萨摩诃萨；如集、灭、道圣谛

bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú sì jìng lǜ bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如四静虑不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú sì wú liàng sì wú sè dìng
得故，护念是菩萨摩诃萨；如四无量、四无色定

bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú bā jiě tuō bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如八解脱不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú bā shèngchù jiǔ cì dì
得故，护念是菩萨摩诃萨；如八胜处、九次第

dìng shí biànchù bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
定、十遍处不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú sì niànzhù bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如四念住不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú sì zhèngduàn sì shén zú
得故，护念是菩萨摩诃萨；如四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī bù kě dé gù
五根、五力、七等觉支、八圣道支不可得故，

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú kōng jiě tuō mén bù
“善现，过去未来现在诸佛如空解脱门不

kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú wú xiàng wú yuàn jiě
可得故，护念是菩萨摩诃萨；如无相、无愿解

tuō mén bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
脱门不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú wǔ yǎn bù kě dé
“善现，过去未来现在诸佛如五眼不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú liù shéntōng bù kě dé gù hù
故，护念是菩萨摩诃萨；如六神通不可得故，护

niàn shì pú sà mó hē sà
念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú fó shí lì bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如佛十力不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú sì wú suǒ wèi sì wú ài
得故，护念是菩萨摩诃萨；如四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不

kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú wú wàng shī fǎ bù
“善现，过去未来现在诸佛如无忘失法不

kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú héngzhù shěxìng bù kě dé
可得故，护念是菩萨摩诃萨；如恒住舍性不可得

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yī qiè zhì bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如一切智不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú dào xiàng zhì yī qiè xiàng
得故，护念是菩萨摩诃萨；如道相智、一切相

zhì bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
智不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yī qiè tuó luó ní
“善现，过去未来现在诸佛如一切陀罗尼

mén bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú yī qiè sān mó dì
门不可得故，护念是菩萨摩诃萨；如一切三摩地

mén bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
门不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yù liú guǒ bù kě
“善现，过去未来现在诸佛如预流果不可

dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà rú yī lái bù huán ā luó
得故，护念是菩萨摩诃萨；如一来、不还、阿罗

hànguǒ bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
汉果不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú dú jué pú tí bù
“善现，过去未来现在诸佛如独觉菩提不

kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú yī qiè pú sà mó
“善现，过去未来现在诸佛如一切菩萨摩

hē sà xíng bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
诃萨行不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó rú zhū fó wú shàng
“善现，过去未来现在诸佛如诸佛无上

zhèngděng pú tí bù kě dé gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
正等菩提不可得故，护念是菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ sè
“复次，善现，过去未来现在诸佛，不以色

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ shòu xiǎng xíng shí gù
故护念是菩萨摩诃萨，不以受、想、行、识故

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yǎnchù gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以眼处故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ ěr bí shé shēn yì chù gù
念是菩萨摩訶萨，不以耳、鼻、舌、身、意处故

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ sè chù gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以色处故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù
念是菩萨摩訶萨，不以声、香、味、触、法处

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yǎn jiè gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以眼界故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ ěr bí shé shēn yì jiè gù
念是菩萨摩訶萨，不以耳、鼻、舌、身、意界故

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ sè jiè gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以色界故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè
念是菩萨摩訶萨，不以声、香、味、触、法界

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yǎn shí jiè gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以眼识界故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ ěr bí shé shēn yì shí
护念是菩萨摩訶萨，不以耳、鼻、舌、身、意识

jiè gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
界故护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yǎnchù gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以眼触故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ ěr bí shé shēn yì chù gù
念是菩萨摩訶萨，不以耳、鼻、舌、身、意触故

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩訶萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yǎnchù wéi
“善现，过去未来现在诸佛，不以眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòu gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ ěr bí
缘所生诸受故护念是菩萨摩诃萨，不以耳、鼻、
shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu gù hù niàn shì pú sà mó hē
舌、身、意触为缘所生诸受故护念是菩萨摩诃
sà
萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ dì jiè gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以地界故护
niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè gù
念是菩萨摩诃萨，不以水、火、风、空、识界故
hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ wú míng gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以无明故
hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ xíng shí míng sè liù chù
护念是菩萨摩诃萨，不以行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo gù
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼故
hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ bù shī bō luó
“善现，过去未来现在诸佛，不以布施波罗
mì duō gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ jìng jiè ān rěn jīng
蜜多故护念是菩萨摩诃萨，不以净戒、安忍、精
jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
进、静虑、般若波罗蜜多故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ nèi kōng gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以内空故
hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
护念是菩萨摩诃萨，不以外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
性空、无性自性空故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ zhēn rú gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以真如故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
护念是菩萨摩诃萨，不以法界、法性、不虚妄性、

bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实

ji xū kōng jiè bù sī yì jiè gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
际、虚空界、不思議界故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ kǔ shèng dì
“善现，过去未来现在诸佛，不以苦圣谛

gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ jí miè dào shèng dì gù
故护念是菩萨摩诃萨，不以集、灭、道圣谛故

hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ sì jìng lǜ gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以四静虑故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ sì wú liàng sì wú sè dìng gù hù
护念是菩萨摩诃萨，不以四无量、四无色定故护

niàn shì pú sà mó hē sà
念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ bā jiě tuō gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以八解脱故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
护念是菩萨摩诃萨，不以八胜处、九次第定、

shí biàn chù gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
十遍处故护念是菩萨摩诃萨。

大般若波罗蜜多经卷第三百五十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí qī
大般若波罗蜜多经卷第三百五十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bù èr pǐn dì liù shí yī zhī qī
初分多问不二品第六十一之七

shàn xiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ sì niàn zhù gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以四念住故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ sì zhèng duàn sì shén zú wǔ
护念是菩萨摩诃萨，不以四正断、四神足、五

gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī gù hù niàn shì pú sà
根、五力、七等觉支、八圣道支故护念是菩萨

mó hē sà
摩诃萨。

shàn xiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ kōng jiě tuō
“善现，过去未来现在诸佛，不以空解脱

mén gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō
门故护念是菩萨摩诃萨，不以无相、无愿解脱

mén gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
门故护念是菩萨摩诃萨。

shàn xiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ wǔ yǎn gù hù
“善现，过去未来现在诸佛，不以五眼故护

niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ liù shéntōng gù hù niàn shì pú sà mó
念是菩萨摩诃萨，不以六神通故护念是菩萨摩

hē sà
诃萨。

shàn xiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ fó shí lì gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以佛十力故

hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
护念是菩萨摩诃萨，不以四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù hù niàn
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法故护念

shì pú sà mó hē sà
是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ wú wàng shī
“善现，过去未来现在诸佛，不以无忘失
fǎ gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ héngzhù shěxìng gù hù niàn
法故护念是菩萨摩诃萨，不以恒住舍性故护念
shì pú sà mó hē sà
是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yī qiè zhì gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以一切智故
hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù
护念是菩萨摩诃萨，不以道相智、一切相智故
hù niàn shì pú sà mó hē sà
护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yī qiè tuó luó
“善现，过去未来现在诸佛，不以一切陀罗
ní mén gù hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ yī qiè sān mó dì mén
尼门故护念是菩萨摩诃萨，不以一切三摩地门
gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yù liú guǒ gù
“善现，过去未来现在诸佛，不以预流果故
hù niàn shì pú sà mó hē sà bù yǐ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
护念是菩萨摩诃萨，不以一来、不还、阿罗汉果
gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ dú jué pú tí
“善现，过去未来现在诸佛，不以独觉菩提
gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ yī qiè pú sà
“善现，过去未来现在诸佛，不以一切菩萨
mó hē sà xíng gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
摩诃萨行故护念是菩萨摩诃萨。

shànxiàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó bù yǐ zhū fó wú
“善现，过去未来现在诸佛，不以诸佛无
shàng zhèng děng pú tí gù hù niàn shì pú sà mó hē sà
上正等菩提故护念是菩萨摩诃萨。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩

hē sà suī duōchùxué ér wú suǒxué
诃萨虽多处学而无所学。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō zhū
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。诸

pú sà mó hē sà suī duōchùxué ér wú suǒxué hé yǐ gù shànxiàn
菩萨摩诃萨虽多处学而无所学。何以故？善现，

shí wú yǒu fǎ kě lìng pú sà mó hē sà yú zhōngxué gù
实无有法可令菩萨摩诃萨于中学故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú lái wèizhū pú sà
具寿善现复白佛言：“世尊！如来为诸菩萨

mó hē sà huò lüè huòguǎngxuānshuō liù zhǒng bō luó mì duōxiāngyìng zhī
摩诃萨或略或广宣说六种波罗蜜多相应之

fǎ ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí yú cǐ
法，若菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，于此

liù zhǒng bō luó mì duōxiāngyìng fǎ jiào ruò lüè ruò guǎng jiē yīngtīngwén
六种波罗蜜多相应法教，若略若广皆应听闻、

shòu chí dú sòng lìng qí tōng lì jì tōng lì yǐ rú lǐ sī wéi
受持、读诵、令其通利，既通利已如理思惟，

jì sī wéi yǐ shěnzhèngguānchá zhèngguānchá shí xīn xīn suǒ fǎ yú
既思惟已审正观察，正观察时心、心所法于

suǒyuánxiàng jiē bú fù zhuǎn
所缘相皆不复转。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō fù
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。复

cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yú zhū rú lái suǒshuō liù zhǒng bō
次，善现，诸菩萨摩诃萨于诸如来所说六种波

luó mì duōxiāngyìng fǎ jiào ruò lüè ruò guǎng qín xiū xué shí yīng yú zhū
罗蜜多相应法教，若略若广勤修学时，应于诸

fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨于一切法如实了知略广之相？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè zhēn
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色真

rú xiàng rú shí liǎo zhī shòu xiǎng xíng shí zhēn rú xiàng shì pú
如相，如实了知受、想、行、识真如相，是菩

sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchùzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼处真如
xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意处真如相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè chùzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色处真如
xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法处真如相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn jiè zhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼界真如
xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、眼界真如相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè jiè zhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色界真如
xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法界真如相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn shí jiè zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼识界真
rú xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú
如相，如实了知耳、鼻、舌、身、意识界真如
xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之
xiàng
相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchùzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼触真如
xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意触真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchùwéiyuán
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知眼触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn
所生诸受真如相，如如实了知耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú
意触为缘所生诸受真如相，是菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dì jiè zhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知地界真如

xiàng rú shí liǎo zhī shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú xiàng
相，如如实了知水、火、风、空、识界真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú míngzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知无明真如

xiàng rú shí liǎo zhī xíng shí míng sè liù chù chù shòu
相，如如实了知行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhēn rú xiàng shì
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼真如相，是

pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bù shī bō luó
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知布施波罗

mì duōzhēn rú xiàng rú shí liǎo zhī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
蜜多真如相，如如实了知净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duōzhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī
虑、般若波罗蜜多真如相，是菩萨摩诃萨于一

qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī nèikōngzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知内空真如

xiàng rú shí liǎo zhī wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
相，如如实了知外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōngzhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo
自性空真如相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了
zhī lüè guǎng zhī xiàng
知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhēn rú zhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知真如真如
xiàng rú shí liǎo zhī fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
相，如实了知法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè zhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè
空界、不思議界真如相，是菩萨摩诃萨于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kǔ shèng dì zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知苦圣谛真
rú xiàng rú shí liǎo zhī jí miè dào shèng dì zhēn rú xiàng shì
如相，如实了知集、灭、道圣谛真如相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì jìng lüè zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知四静虑真
rú xiàng rú shí liǎo zhī sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú xiàng shì
如相，如实了知四无量、四无色定真如相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bā jiě tuō zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知八解脱真
rú xiàng rú shí liǎo zhī bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhēn
如相，如实了知八胜处、九次第定、十遍处真
rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
如相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之
xiàng
相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì niànzhùzhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知四念住真

rú xiàng rú shí liǎo zhī sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
如相，如如实了知四正断、四神足、五根、五力、

qī děngjué zhī bā shèngdào zhī zhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà
七等觉支、八圣道支真如相，是菩萨摩诃萨

yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kōng jiě tuō mén
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知空解脱门

zhēn rú xiàng rú shí liǎo zhī wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménzhēn rú xiàng
真如相，如如实了知无相、无愿解脱门真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wǔ yǎnzhēn rú
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知五眼真如

xiàng rú shí liǎo zhī liù shéntōngzhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú
相，如如实了知六神通真如相，是菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī fó shí lì zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知佛十力真

rú xiàng rú shí liǎo zhī sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
如相，如如实了知四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú xiàng shì pú
悲、大喜、大舍、十八佛不共法真如相，是菩

sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú wàng shī fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知无忘失法

zhēn rú xiàng rú shí liǎo zhī héngzhù shěxìngzhēn rú xiàng shì pú sà mó
真如相，如如实了知恒住舍性真如相，是菩萨摩

hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè zhì zhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知一切智真

rú xiàng rú shí liǎo zhī dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú xiàng
如相，如如实了知道相智、一切相智真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè tuó luó
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知一切陀罗

ní ménzhēn rú xiàng rú shí liǎo zhī yī qiè sān mó dì ménzhēn rú xiàng
尼门真如相，如如实了知一切三摩地门真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yù liú guǒzhēn
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知预流果真

rú xiàng rú shí liǎo zhī yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú xiàng
如相，如如实了知一来、不还、阿罗汉果真如相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dú jué pú tí
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知独觉菩提

zhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
真如相，是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略

guǎng zhī xiàng
广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè pú sà
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知一切菩萨

mó hē sà xíngzhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí
摩诃萨行真如相，是菩萨摩诃萨于一切法如如实

liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhū fó wú shàng
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知诸佛无上

zhèngděng pú tí zhēn rú xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú
正等菩提真如相，是菩萨摩诃萨于一切法如

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé sè zhēn
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何色真

rú xiàng yún hé shòu xiǎng xíng shí zhēn rú xiàng zhū pú sà mó
如相，云何受、想、行、识真如相，诸菩萨摩

hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如如实了知而于中学，于一切法如如实了知略

guǎng zhī xiàng
广之相？”

fó yán shànxiàn sè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
佛言：“善现，色真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng sè zhēn rú xiàng shòu xiǎng xíng shí zhēn
而可施設，是名色真如相；受、想、行、识真
rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míngshòu xiǎng
如无生无灭，亦无住异而可施設，是名受、想、
xíng shí zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng
行、识真如相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中
xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎnchùzhēn rú xiàng yún hé ěr bí
“世尊！云何眼处真如相，云何耳、鼻、
shé shēn yì chùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
舌、身、意处真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎnchùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，眼处真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míngyǎnchùzhēn rú xiàng ěr bí shé shēn
可施設，是名眼处真如相；耳、鼻、舌、身、
yì chùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
意处真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
耳、鼻、舌、身、意处真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé sè chùzhēn rú xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色处真如相，云何声、香、
wèi chù fǎ chùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
味、触、法处真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sè chùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，色处真如无生无灭，亦无住异而

kě shī shè shì míng sè chùzhēn rú xiàng shēng xiāng wèi chù
可施設，是名色处真如相；声、香、味、触、
fǎ chùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
法处真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
声、香、味、触、法处真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé yǎn jiè zhēn rú xiàng yún hé ěr bǐ
“世尊！云何眼界真如相，云何耳、鼻、
shé shēn yì jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
舌、身、意界真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎn jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，眼界真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míngyǎn jiè zhēn rú xiàng ěr bǐ shé shēn
可施設，是名眼界真如相；耳、鼻、舌、身、
yì jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
意界真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
ěr bǐ shé shēn yì jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
耳、鼻、舌、身、意界真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé sè jiè zhēn rú xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色界真如相，云何声、香、
wèi chù fǎ jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
味、触、法界真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sè jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，色界真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng sè jiè zhēn rú xiàng shēng xiāng wèi chù
可施設，是名色界真如相；声、香、味、触、

fǎ jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
法界真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
声、香、味、触、法界真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé yǎn shí jiè zhēn rú xiàng yún hé ěr bí
“世尊！云何眼识界真如相，云何耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo
舌、身、意识界真如相，诸菩萨摩诃萨如实了
zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
知而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎn shí jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，眼识界真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míngyǎn shí jiè zhēn rú xiàng ěr bí shé
而可施設，是名眼识界真如相；耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè
身、意识界真如无生无灭，亦无住异而可施設，
shì míng ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà
是名耳、鼻、舌、身、意识界真如相。诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相。”

shì zūn yún hé yǎn chù zhēn rú xiàng yún hé ěr bí
“世尊！云何眼触真如相，云何耳、鼻、
shé shēn yì chù zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
舌、身、意触真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎn chù zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，眼触真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míngyǎn chù zhēn rú xiàng ěr bí shé shēn
可施設，是名眼触真如相；耳、鼻、舌、身、
yì chù zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
意触真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名

ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
耳、鼻、舌、身、意触真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú xiàng
“世尊！云何眼触为缘所生诸受真如相，
yún hé ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú
云何耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受真如
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú wú shēng
“善现，眼触为缘所生诸受真如无生
wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míngyǎnchùwéiyuánsuǒshēng
无灭，亦无住异而可施設，是名眼触为缘所生
zhūshòuzhēn rú xiàng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
诸受真如相；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhūshòuzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
诸受真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú xiàng
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受真如相。
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé dì jiè zhēn rú xiàng yún hé shuǐ huǒ
“世尊！云何地界真如相，云何水、火、
fēng kōng shí jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
风、空、识界真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn dì jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，地界真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng dì jiè zhēn rú xiàng shuǐ huǒ fēng kōng
可施設，是名地界真如相；水、火、风、空、

shí jiè zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
识界真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
水、火、风、空、识界真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如實了知當于中學，于一切法如實了知略廣
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé wú míng zhēn rú xiàng yún hé xíng shí
“世尊！云何无明真如相，云何行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōu nǎo zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
愁叹苦忧恼真如相，诸菩萨摩诃萨如實了知而
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中學，于一切法如實了知略廣之相？”

shàn xiàn wú míng zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，无明真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng wú míng zhēn rú xiàng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
可施設，是名无明真如相；行乃至老死愁叹苦
yōu nǎo zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
忧恼真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē
行乃至老死愁叹苦忧¹¹恼真如相。诸菩萨摩诃
sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
萨如實了知當于中學，于一切法如實了知略
guǎng zhī xiàng
廣之相。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō zhēn rú xiàng yún hé
“世尊！云何布施波罗蜜多真如相，云何
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zhēn rú xiàng
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如實了知而于中學，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
實了知略廣之相？”

¹¹ 大正藏：忧；永乐北藏：忧；龙藏：爱；校勘：忧

shànxiàn bù shī bō luó mì duōzhēn rú wú shēng wú miè yì
“善现，布施波罗蜜多真如无生无灭，亦
wú zhù yì ér kě shī shè shì míng bù shī bō luó mì duōzhēn rú xiàng
无住异而可施設，是名布施波罗蜜多真如相；
jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù
净戒乃至般若波罗蜜多真如无生无灭，亦无住
yì ér kě shī shè shì míng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú
异而可施設，是名净戒乃至般若波罗蜜多真如
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè
相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé nèi kōngzhēn rú xiàng yún hé wàikōng nèi
“世尊！云何内空真如相，云何外空、内
wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú xiàng zhū pú sà
无性空、自性空、无性自性空真如相，诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相？”

shànxiàn nèi kōngzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，内空真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng nèi kōngzhēn rú xiàng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
可施設，是名内空真如相；外空乃至无性自性
kōngzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng wài
空真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú
空乃至无性自性空真如相。诸菩萨摩诃萨如
shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
实了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé zhēn rú zhēn rú xiàng yún hé fǎ jiè fǎ
“世尊！云何真如真如相，云何法界、法
xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zhēn rú xiàng
法定、法住、实际、虚空界、不思議界真如相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shàn xiàn zhēn rú zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，真如真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng zhēn rú zhēn rú xiàng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
可施設，是名真如真如相；法界乃至不思議界
zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng fǎ jiè
真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名法界
nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
乃至不思議界真如相。诸菩萨摩诃萨如如实了知
dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
当于中学，于一切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì zhēn rú xiàng yún hé jí miè
“世尊！云何苦圣谛真如相，云何集、灭、
dào shèng dì zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
道圣谛真如相，诸菩萨摩诃萨如如实了知而于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如如实了知略广之相？”

shàn xiàn kǔ shèng dì zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù
“善现，苦圣谛真如无生无灭，亦无住
yì ér kě shī shè shì míng kǔ shèng dì zhēn rú xiàng jí miè dào
异而可施設，是名苦圣谛真如相；集、灭、道
shèng dì zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
圣谛真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
jí miè dào shèng dì zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo
集、灭、道圣谛真如相。诸菩萨摩诃萨如如实了
zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
知当于中学，于一切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sì jìng lüè zhēn rú xiàng yún hé sì wú liàng
“世尊！云何四静虑真如相，云何四无量、

sì wú sè dìngzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
四无色定真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sì jìng lǜ zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，四静虑真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng sì jìng lǜ zhēn rú xiàng sì wú liàng sì wú
而可施設，是名四静虑真如相；四无量、四无
sè dìngzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
色定真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名
sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
四无量、四无色定真如相。诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé bā jiě tuōzhēn rú xiàng yún hé bā shèngchù
“世尊！云何八解脱真如相，云何八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
九次第定、十遍处真如相，诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知而于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相？”

shànxiàn bā jiě tuōzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，八解脱真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng bā jiě tuōzhēn rú xiàng bā shèngchù jiǔ cì
而可施設，是名八解脱真如相；八胜处、九次
dì dìng shí biànchùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī
第定、十遍处真如无生无灭，亦无住异而可施
shè shì míng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú xiàng
设，是名八胜处、九次第定、十遍处真如相。
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sì niànzhùzhēn rú xiàng yún hé sì zhèng
“世尊！云何四念住真如相，云何四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué
支真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sì niànzhùzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，四念住真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng sì niànzhùzhēn rú xiàng sì zhèngduàn nǎi zhì
而可施設，是名四念住真如相；四正断乃至
bā shèngdào zhī zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè
八圣道支真如无生无灭，亦无住异而可施設，
shì míng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú xiàng zhū pú sà
是名四正断乃至八圣道支真如相。诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén zhēn rú xiàng yún hé wú xiàng
“世尊！云何空解脱门真如相，云何无相、
wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
无愿解脱门真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn kōng jiě tuō mén zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù
“善现，空解脱门真如无生无灭，亦无住
yì ér kě shī shè shì míng kōng jiě tuō mén zhēn rú xiàng wú xiàng
异而可施設，是名空解脱门真如相；无相、
wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī
无愿解脱门真如无生无灭，亦无住异而可施
shè shì míng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú xiàng zhū pú sà
设，是名无相、无愿解脱门真如相。诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相。”

shì zūn yún hé wǔ yǎnzhēn rú xiàng yún hé liù shéntōngzhēn
“世尊！云何五眼真如相，云何六神通真

rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī
如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一
qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wǔ yǎnzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér
“善现，五眼真如无生无灭，亦无住异而
kě shī shè shì míng wǔ yǎnzhēn rú xiàng liù shéntōngzhēn rú wú shēng
可施設，是名五眼真如相；六神通真如无生
wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng liù shéntōngzhēn rú xiàng
无灭，亦无住异而可施設，是名六神通真如相。
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé fó shí lì zhēn rú xiàng yún hé sì wú suǒ
“世尊！云何佛十力真如相，云何四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
佛不共法真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn fó shí lì zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，佛十力真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng fó shí lì zhēn rú xiàng sì wú suǒ wèi nǎi zhì
而可施設，是名佛十力真如相；四无所畏乃至
shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī
十八佛不共法真如无生无灭，亦无住异而可施
shè shì míng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú xiàng
设，是名四无所畏乃至十八佛不共法真如相。
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ zhēn rú xiàng yún hé héngzhù
“世尊！云何无忘失法真如相，云何恒住
shěxìngzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng
舍性真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中

xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú wàng shī fǎ zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù
“善现，无忘失法真如无生无灭，亦无住

yì ér kě shī shè shì míng wú wàng shī fǎ zhēn rú xiàng héngzhù shě
异而可施設，是名无忘失法真如相；恒住舍

xìngzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng héng
性真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名恒

zhù shě xìngzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
住舍性真如相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì zhēn rú xiàng yún hé dào xiàng zhì
“世尊！云何一切智真如相，云何道相智、

yī qiè xiàng zhì zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
一切相智真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yī qiè zhì zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，一切智真如无生无灭，亦无住异

ér kě shī shè shì míng yī qiè zhì zhēn rú xiàng dào xiàng zhì yī qiè
而可施設，是名一切智真如相；道相智、一切

xiàng zhì zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng
相智真如无生无灭，亦无住异而可施設，是名

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
道相智、一切相智真如相。诸菩萨摩诃萨如实

liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之

xiàng
相。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén zhēn rú xiàng yún hé
“世尊！云何一切陀罗尼门真如相，云何

yī qiè sān mó dì mén zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
一切三摩地门真如相，诸菩萨摩诃萨如实了知

ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén zhēn rú wú shēng wú miè yì
“善现，一切陀罗尼门真如无生无灭，亦

wú zhù yì ér kě shī shè shì míng yī qiè tuó luó ní ménzhēn rú xiàng
无住异而可施設，是名一切陀罗尼门真如相；
yī qiè sān mó dì ménzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī
一切三摩地门真如无生无灭，亦无住异而可施
shè shì míng yī qiè sān mó dì ménzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà
设，是名一切三摩地门真如相。诸菩萨摩诃萨
rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé yù liú guǒzhēn rú xiàng yún hé yī lái
“世尊！云何预流果真如相，云何一来、
bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo
不还、阿罗汉果真如相，诸菩萨摩诃萨如实了
zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
知而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yù liú guǒzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì
“善现，预流果真如无生无灭，亦无住异
ér kě shī shè shì míng yù liú guǒzhēn rú xiàng yī lái bù huán
而可施設，是名预流果真如相；一来、不还、
ā luó hàn guǒzhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè
阿罗汉果真如无生无灭，亦无住异而可施設，
shì míng yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú xiàng zhū pú sà mó
是名一来、不还、阿罗汉果真如相。诸菩萨摩
hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如实了知当于中学，于一切法如实了知略
guǎng zhī xiàng
广之相。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí zhēn rú xiàng zhū pú sà mó
“世尊！云何独觉菩提真如相，诸菩萨摩
hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如实了知而于中学，于一切法如实了知略
guǎng zhī xiàng
广之相？”

shànxiàn dú jué pú tí zhēn rú wú shēng wú miè yì wú zhù
“善现，独觉菩提真如无生无灭，亦无住
yì ér kě shī shè shì míng dú jué pú tí zhēn rú xiàng zhū pú sà mó
异而可施設，是名独觉菩提真如相。诸菩萨摩

hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如如实了知当于中学，于一切法如如实了知略
guǎng zhī xiàng
广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú xiàng
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行真如相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú wú shēng wú miè
“善现，一切菩萨摩诃萨行真如无生无灭，
yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míng yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn
亦无住异而可施設，是名一切菩萨摩诃萨行真
rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī
如相。诸菩萨摩诃萨如如实了知当于中学，于一
qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú xiàng
“世尊！云何诸佛无上正等菩提真如相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú wú shēng
“善现，诸佛无上正等菩提真如无生
wú miè yì wú zhù yì ér kě shī shè shì míngzhū fó wú shàngzhèng
无灭，亦无住异而可施設，是名诸佛无上正
děng pú tí zhēn rú xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
等菩提真如相。诸菩萨摩诃萨如如实了知当于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如如实了知略广之相。”

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè shí
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如如实了知色实
jì xiàng rú shí liǎo zhī shòu xiǎng xíng shí shí jì xiàng shì pú
际相，如如实了知受、想、行、识实际相，是菩
sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。”

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼处实际

xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chù shí jì xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意处实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè chù shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色处实际

xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ chù shí jì xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法处实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn jiè shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼界实际

xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì jiè shí jì xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意界实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè jiè shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色界实际

xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ jiè shí jì xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法界实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn shí jiè shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼识界实

jì xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè shí jì xiàng
际相，如实了知耳、鼻、舌、身、意识界实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼触实际

xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chù shí jì xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意触实际相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù wéiyuán
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼触为缘

suǒshēngzhūshòu shí jì xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn
所生诸受实际相，如实了知耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú
意触为缘所生诸受实际相，是菩萨摩诃萨于
yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dì jiè shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知地界实际
xiàng rú shí liǎo zhī shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shí jì xiàng
相，如实了知水、火、风、空、识界实际相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú míng shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知无明实际
xiàng rú shí liǎo zhī xíng shí míng sè liù chù chù shòu
相，如实了知行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo shí jì xiàng shì
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼实际相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bù shī bō luó
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知布施波罗
mì duō shí jì xiàng rú shí liǎo zhī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
蜜多实际相，如实了知净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ
般若波罗蜜多实际相，是菩萨摩诃萨于一切法
rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī nèi kōng shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知内空实际
xiàng rú shí liǎo zhī wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
相，如实了知外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo
自性空实际相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了

zhī lüè guǎng zhī xiàng
知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhēn rú shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知真如实际

xiàng rú shí liǎo zhī fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
相，如实了知法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè
空界、不思議界实际相，是菩萨摩诃萨于一切

fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kǔ shèng dì shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知苦圣谛实

jì xiàng rú shí liǎo zhī jí miè dào shèng dì shí jì xiàng shì pú
际相，如实了知集、灭、道圣谛实际相，是菩

sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì jìng lüè shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知四静虑实

jì xiàng rú shí liǎo zhī sì wú liàng sì wú sè dìng shí jì xiàng shì
际相，如实了知四无量、四无色定实际相，是

pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bā jiě tuō shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知八解脱实

jì xiàng rú shí liǎo zhī bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shí
际相，如实了知八胜处、九次第定、十遍处实

jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
际相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之

xiàng
相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì niàn zhù shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知四念住实

jì xiàng rú shí liǎo zhī sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
际相，如实了知四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú
七等觉支、八圣道支实际相，是菩萨摩诃萨于
yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kōng jiě tuō mén
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知空解脱门

shí jì xiàng rú shí liǎo zhī wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shí jì xiàng
实际相，如实了知无相、无愿解脱门实际相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wǔ yǎn shí jì
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知五眼实际

xiàng rú shí liǎo zhī liù shéntōng shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú
相，如实了知六神通实际相，是菩萨摩诃萨于
yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī fó shí lì shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知佛十力实

jì xiàng rú shí liǎo zhī sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
际相，如实了知四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shí jì xiàng shì pú
悲、大喜、大舍、十八佛不共法实际相，是菩
sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú wàng shī fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知无忘失法

shí jì xiàng rú shí liǎo zhī héngzhù shěxìng shí jì xiàng shì pú sà mó
实际相，如实了知恒住舍性实际相，是菩萨摩
hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè zhì shí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切智实

jì xiàng rú shí liǎo zhī dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shí jì xiàng shì
际相，如实了知道相智、一切相智实际相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè tuó luó
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切陀罗

ní mén shí jì xiàng rú shí liǎo zhī yī qiè sān mó dì mén shí jì xiàng
尼门实际相，如如实了知一切三摩地门实际相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yù liú guǒ shí
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知预流果实

jì xiàng rú shí liǎo zhī yī lái bù huán ā luó hàn guǒ shí jì xiàng
际相，如如实了知一来、不还、阿罗汉果实际相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dú jué pú tí
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知独觉菩提

shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
实际相，是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广
zhī xiàng
之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè pú sà
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知一切菩萨

mó hē sà xíng shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí
摩诃萨行实际相，是菩萨摩诃萨于一切法如如实
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhū fó wú shàng
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知诸佛无上

zhèngděng pú tí shí jì xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú
正等菩提实际相，是菩萨摩诃萨于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé sè shí
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何色实

jì xiàng yún hé shòu xiǎng xíng shí shí jì xiàng zhū pú sà mó
际相，云何受、想、行、识实际相，诸菩萨摩
hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如如实了知而于中学，于一切法如如实了知略

guǎng zhī xiàng
广之相？”

fó yán shànxiàn wú sè jì shì míng sè shí jì xiàng wú shòu
佛言：“善现，无色际是名色实际相，无受、

xiǎng xíng shí jì shì míngshòu xiǎng xíng shí shí jì xiàng zhū
想、行、识际是名受、想、行、识实际相，诸
pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí
菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如实
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎnchù shí jì xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼处实际相，云何耳、鼻、舌、
shēn yì chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意处实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú yǎnchù jì shì míngyǎnchù shí jì xiàng wú ěr
“善现，无眼处际是名眼处实际相，无耳、
bí shé shēn yì chù jì shì míng ěr bí shé shēn yì
鼻、舌、身、意处际是名耳、鼻、舌、身、意
chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
处实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sè chù shí jì xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色处实际相，云何声、香、
wèi chù fǎ chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
味、触、法处实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú sè chù jì shì míng sè chù shí jì xiàng wú shēng
“善现，无色处际是名色处实际相，无声、
xiāng wèi chù fǎ chù jì shì míngshēng xiāng wèi chù fǎ
香、味、触、法处际是名声、香、味、触、法
chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
处实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎn jiè shí jì xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼界实际相，云何耳、鼻、舌、
shēn yì jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意界实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú yǎn jiè jì shì míngyǎn jiè shí jì xiàng wú ěr
“善现，无眼界际是名眼界实际相，无耳、
bí shé shēn yì jiè jì shì míng ěr bí shé shēn yì
鼻、舌、身、意识际是名耳、鼻、舌、身、意
jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé sè jiè shí jì xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色界实际相，云何声、香、
wèi chù fǎ jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
味、触、法界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú sè jiè jì shì míng sè jiè shí jì xiàng wú shēng
“善现，无色界际是名色界实际相，无声、
xiāng wèi chù fǎ jiè jì shì míngshēng xiāng wèi chù fǎ
香、味、触、法界际是名声、香、味、触、法
jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎn shí jiè shí jì xiàng yún hé ěr bí
“世尊！云何眼识界实际相，云何耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
舌、身、意识界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú yǎn shí jiè jì shì míngyǎn shí jiè shí jì xiàng
“善现，无眼识界际是名眼识界实际相，
wú ěr bí shé shēn yì shí jiè jì shì míng ěr bí shé
无耳、鼻、舌、身、意识际是名耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng
身、意识界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知当
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎnchù shí jì xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼触实际相，云何耳、鼻、舌、

shēn yì chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意触实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú yǎnchù jì shì míngyǎnchù shí jì xiàng wú ěr
“善现，无眼触际是名眼触实际相，无耳、

bí shé shēn yì chù jì shì míng ěr bí shé shēn yì
鼻、舌、身、意触际是名耳、鼻、舌、身、意

chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
触实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，

yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu shí jì xiàng
“世尊！云何眼触为缘所生诸受实际相，

yún hé ěr bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu shí jì
云何耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受实际

xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切

fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì shì míngyǎn
“善现，无眼触为缘所生诸受际是名眼

chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu shí jì xiàng wú ěr bí shé shēn
触为缘所生诸受实际相，无耳、鼻、舌、身、

yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì shì míng ěr bí shé shēn yì
意触为缘所生诸受际是名耳、鼻、舌、身、意

chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
触为缘所生诸受实际相，诸菩萨摩诃萨如实

liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之

xiàng
相。”

shì zūn yún hé dì jiè shí jì xiàng yún hé shuǐ huǒ fēng
“世尊！云何地界实际相，云何水、火、风、

kōng shí jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
空、识界实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú dì jiè jì shì míng dì jiè shí jì xiàng wú shuǐ
“善现，无地界际是名地界实际相，无水、
huǒ fēng kōng shí jiè jì shì míngshuǐ huǒ fēng kōng shí
火、风、空、识界际是名水、火、风、空、识
jiè shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
界实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé wú míng shí jì xiàng yún hé xíng shí
“世尊！云何无明实际相，云何行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóutàn kǔ yōunǎo shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
愁叹苦忧恼实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú wú míng jì shì míng wú míng shí jì xiàng wú xíng
“善现，无无明际是名无明实际相，无行
nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo jì shì míngxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn
乃至老死愁叹苦忧恼际是名行乃至老死愁叹
kǔ yōunǎo shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
苦忧恼实际相，诸菩萨摩訶萨如实地了知当于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实地了知略广之相。”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí bā 大般若波罗蜜多经卷第三百五十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bú èr pǐn dì liù shí yī zhī bā 初分多问不二品第六十一之八

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō shí jì xiàng yún hé jìng
“世尊！云何布施波罗蜜多实际相，云何净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shí jì xiàng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多实际相，

zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shàn xiàn wú bù shī bō luó mì duō jì shì míng bù shī bō luó
“善现，无布施波罗蜜多际是名布施波罗

mì duō shí jì xiàng wú jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō jì shì míng
蜜多实际相，无净戒乃至般若波罗蜜多际是名

jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà
净戒乃至般若波罗蜜多实际相，诸菩萨摩诃萨

rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
如实了知当于中学，于一切法如实了知略广

zhī xiàng
之相。”

shì zūn yún hé nèi kōng shí jì xiàng yún hé wài kōng nèi
“世尊！云何内空实际相，云何外空、内

wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shí jì xiàng zhū pú sà
无性空、自性空、无性自性空实际相，诸菩萨

mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实地了知而于中学，于一切法如实地了知
lūè guǎng zhī xiàng
略广之相？”

shànxiàn wú nèikōng jì shì míng nèikōng shí jì xiàng wú wài
“善现，无内空际是名内空实际相，无外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng jì shì míng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
空乃至无性自性空际是名外空乃至无性自性
kōng shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
空实际相，诸菩萨摩诃萨如实地了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lūè guǎng zhī xiàng
于一切法如实地了知略广之相。

shì zūn yún hé zhēn rú shí jì xiàng yún hé fǎ jiè fǎ
“世尊！云何真如实际相，云何法界、法
xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shí jì xiàng
法定、法住、实际、虚空界、不思議界实际相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实地了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lūè guǎng zhī xiàng
实地了知略广之相？”

shànxiàn wú zhēn rú jì shì míng zhēn rú shí jì xiàng wú fǎ
“善现，无真如际是名真如实际相，无法
jiè nǎi zhì bù sī yì jiè jì shì míng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè shí jì
界乃至不思議界际是名法界乃至不思議界实际
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实地了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lūè guǎng zhī xiàng
法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì shí jì xiàng yún hé jí miè
“世尊！云何苦圣谛实际相，云何集、灭、
dào shèng dì shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
道圣谛实际相，诸菩萨摩诃萨如实地了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lūè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wú kǔ shèng dì jì shì míng kǔ shèng dì shí jì xiàng
“善现，无苦圣谛际是名苦圣谛实际相，

wú jí miè dào shèng dì jì shì míng jí miè dào shèng dì shí jì
无集、灭、道圣谛际是名集、灭、道圣谛实际
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sì jìng lù shí jì xiàng yún hé sì wú liàng
“世尊！云何四静虑实际相，云何四无量、

sì wú sè dìng shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
四无色定实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn wú sì jìng lù jì shì míng sì jìng lù shí jì xiàng
“善现，无四静虑际是名四静虑实际相，

wú sì wú liàng sì wú sè dìng jì shì míng sì wú liàng sì wú sè dìng
无四无量、四无色定际是名四无量、四无色定
shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú
实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于
yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shì zūn yún hé bā jiě tuō shí jì xiàng yún hé bā shèng chù
“世尊！云何八解脱实际相，云何八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
九次第定、十遍处实际相，诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知而于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相？”

shàn xiàn wú bā jiě tuō jì shì míng bā jiě tuō shí jì xiàng
“善现，无八解脱际是名八解脱实际相，

wú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jì shì míng bā shèng chù
无八胜处、九次第定、十遍处际是名八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
九次第定、十遍处实际相，诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé sì niànzhù shí jì xiàng yún hé sì zhèngduàn
“世尊！云何四念住实际相，云何四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī shí
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支实

jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī
际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一

qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如实了知略广之相？

shànxiàn wú sì niànzhù jì shì míng sì niànzhù shí jì xiàng
“善现，无四念住际是名四念住实际相，

wú sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī jì shì míng sì zhèngduàn nǎi
无四正断乃至八圣道支际是名四正断乃

zhì bā shèngdào zhī shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
至八圣道支实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知

dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
当于中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén shí jì xiàng yún hé wú xiàng
“世尊！云何空解脱门实际相，云何无相、

wú yuàn jiě tuō mén shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
无愿解脱门实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而

yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú kōng jiě tuō mén jì shì míng kōng jiě tuō mén shí
“善现，无空解脱门际是名空解脱门实

jì xiàng wú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jì shì míng wú xiàng wú
际相，无无相、无愿解脱门际是名无相、无

yuàn jiě tuō mén shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng
愿解脱门实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当

yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn shí jì xiàng yún hé liù shéntōng shí
“世尊！云何五眼实际相，云何六神通实

jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī
际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一

qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú wǔ yǎn jì shì míng wǔ yǎn shí jì xiàng wú liù
“善现，无五眼际是名五眼实际相，无六

shéntōng jì shì míng liù shéntōng shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú
神通际是名六神通实际相，诸菩萨摩诃萨如
shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
实了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé fó shí lì shí jì xiàng yún hé sì wú suǒ wèi
“世尊！云何佛十力实际相，云何四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng
共法实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中
xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú fó shí lì jì shì míng fó shí lì shí jì xiàng
“善现，无佛十力际是名佛十力实际相，
wú sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jì shì míng sì wú suǒ wèi
无四无所畏乃至十八佛不共法际是名四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
乃至十八佛不共法实际相，诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng¹² yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当¹²于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ shí jì xiàng yún hé héngzhù
“世尊！云何无忘失法实际相，云何恒住
shěxìng shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué
舍性实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn wú wú wàng shī fǎ jì shì míng wú wàng shī fǎ shí
“善现，无无忘失法际是名无忘失法实
jì xiàng wú héngzhù shěxìng jì shì míng héngzhù shěxìng shí jì xiàng
际相，无恒住舍性际是名恒住舍性实际相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如

¹² 大正藏：而；永乐北藏及龙藏：当

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì shí jì xiàng yún hé dào xiàng zhì
“世尊！云何一切智实际相，云何道相智、
yī qiè xiàng zhì shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
一切相智实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn wú yī qiè zhì jì shì míng yī qiè zhì shí jì xiàng
“善现，无一切智际是名一切智实际相，
wú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jì shì míng dào xiàng zhì yī qiè xiàng
无道相智、一切相智际是名道相智、一切相
zhì shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué
智实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén shí jì xiàng yún hé yī
“世尊！云何一切陀罗尼门实际相，云何一
qiè sān mó dì mén shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
切三摩地门实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn wú yī qiè tuó luó ní mén jì shì míng yī qiè tuó luó
“善现，无一切陀罗尼门际是名一切陀罗
ní mén shí jì xiàng wú yī qiè sān mó dì mén jì shì míng yī qiè sān mó
尼门实际相，无一切三摩地门际是名一切三摩
dì mén shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng
地门实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中
xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yù liú guǒ shí jì xiàng yún hé yī lái bù
“世尊！云何预流果实际相，云何一来、不
huán ā luó hàn guǒ shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
还、阿罗汉果实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn wú yù liú guǒ jì shì míng yù liú guǒ shí jì xiàng
“善现，无预流果际是名预流果实际相，

wú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ jì shì míng yī lái bù huán
无一来、不还、阿罗汉果际是名一来、不还、
ā luó hàn guǒ shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
阿罗汉果实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí shí jì xiàng zhū pú sà mó hē
“世尊！云何独觉菩提实际相，诸菩萨摩诃
sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
萨如实了知而于中学，于一切法如实了知略
guǎng zhī xiàng
广之相？”

shàn xiàn wú dú jué pú tí jì shì míng dú jué pú tí shí jì
“善现，无独觉菩提际是名独觉菩提实际
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng shí jì xiàng zhū
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行实际相，诸
pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí
菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如实
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相？”

shàn xiàn wú yī qiè pú sà mó hē sà xíng jì shì míng yī qiè
“善现，无一切菩萨摩诃萨行际是名一切
pú sà mó hē sà xíng shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
菩萨摩诃萨行实际相，诸菩萨摩诃萨如实了知
dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
当于中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shí jì xiàng
“世尊！云何诸佛无上正等菩提实际相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shàn xiàn wú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí jì shì míng zhū
“善现，无诸佛无上正等菩提际是名诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí shí jì xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
佛无上正等菩提实际相，诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知当于中学，于一切法如实了知略广之相。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè fǎ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如实了知色法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī shòu xiǎng xíng shí fǎ jiè xiàng shì pú
界相，如实了知受、想、行、识法界相，是菩
sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼处法界
xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chù fǎ jiè xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意处法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè chù fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色处法界
xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ jiè xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法处法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn jiè fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼界法界
xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì jiè fǎ jiè xiàng
相，如实了知耳、鼻、舌、身、意界法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sè jiè fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知色界法界
xiàng rú shí liǎo zhī shēng xiāng wèi chù fǎ jiè fǎ jiè xiàng
相，如实了知声、香、味、触、法界法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎn shí jiè fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知眼识界法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ jiè xiàng
界相，如实了知耳、鼻、舌、身、意识界法界相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知眼触法界

xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn yì chù fǎ jiè xiàng
相，如如实了知耳、鼻、舌、身、意触法界相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yǎnchù wéiyuán
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知眼触为缘

suǒshēngzhūshòu fǎ jiè xiàng rú shí liǎo zhī ěr bí shé shēn
所生诸受法界相，如如实了知耳、鼻、舌、身、

yì chù wéiyuán suǒshēngzhūshòu fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú
意触为缘所生诸受法界相，是菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dì jiè fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知地界法界

xiàng rú shí liǎo zhī shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ jiè xiàng
相，如如实了知水、火、风、空、识界法界相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú míng fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知无明法界

xiàng rú shí liǎo zhī xíng shí míng sè liù chù chù shòu
相，如如实了知行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ jiè xiàng shì
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼法界相，是

pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bù shī bō luó
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知布施波罗

mì duō fǎ jiè xiàng rú shí liǎo zhī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
蜜多法界相，如如实了知净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ
般若波罗蜜多法界相，是菩萨摩诃萨于一切法

rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī nèi kōng fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知内空法界
xiàng rú shí liǎo zhī wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
相，如如实了知外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo
自性空法界相，是菩萨摩诃萨于一切法如如实了
zhī lüè guǎng zhī xiàng
知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhēn rú fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知真如法界
xiàng rú shí liǎo zhī fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
相，如如实了知法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè
空界、不思議界法界相，是菩萨摩诃萨于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kǔ shèng dì fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知苦圣谛法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī jí miè dào shèng dì fǎ jiè xiàng shì pú
界相，如如实了知集、灭、道圣谛法界相，是菩
sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì jìng lüè fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知四静虑法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ jiè xiàng shì
界相，如如实了知四无量、四无色定法界相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī bā jiě tuō fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如如实了知八解脱法

jiè xiàng rú shí liǎo zhī bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fǎ
界相，如实了知八胜处、九次第定、十遍处法

jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
界相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之

xiàng
相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī sì niànzhù fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知四念住法

jiè xiàng rú shí liǎo zhī sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
界相，如实了知四正断、四神足、五根、五力、

qī děngjué zhī bā shèngdào zhī fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú
七等觉支、八圣道支法界相，是菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī kōng jiě tuō mén
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知空解脱门

fǎ jiè xiàng rú shí liǎo zhī wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fǎ jiè xiàng
法界相，如实了知无相、无愿解脱门法界相，

shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wǔ yǎn fǎ jiè
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知五眼法界

xiàng rú shí liǎo zhī liù shéntōng fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú
相，如实了知六神通法界相，是菩萨摩诃萨于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī fó shí lì fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知佛十力法

jiè xiàng rú shí liǎo zhī sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
界相，如实了知四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fǎ jiè xiàng shì pú
悲、大喜、大舍、十八佛不共法法界相，是菩

sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī wú wàng shī fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知无忘失法

fǎ jiè xiàng rú shí liǎo zhī héngzhù shěxìng fǎ jiè xiàng shì pú sà mó
法界相，如实了知恒住舍性法界相，是菩萨摩

hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè zhì fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切智法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ jiè xiàng shì
界相，如实了知道相智、一切相智法界相，是
pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè tuó luó
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切陀罗
ní mén fǎ jiè xiàng rú shí liǎo zhī yī qiè sān mó dì mén fǎ jiè xiàng
尼门法界相，如实了知一切三摩地门法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yù liú guǒ fǎ
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知预流果法
jiè xiàng rú shí liǎo zhī yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fǎ jiè xiàng
界相，如实了知一来、不还、阿罗汉果法界相，
shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dú jué pú tí
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知独觉菩提
fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng
法界相，是菩萨摩诃萨于一切法如实了知略广
zhī xiàng
之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè pú sà
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切菩萨
mó hē sà xíng fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú shí
摩诃萨行法界相，是菩萨摩诃萨于一切法如实
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī zhū fó wú shàng
“善现，若菩萨摩诃萨如实了知诸佛无上
zhèng děng pú tí fǎ jiè xiàng shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ rú
正等菩提法界相，是菩萨摩诃萨于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé sè fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何色法
jiè xiàng yún hé shòu xiǎng xíng shí fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó
界相，云何受、想、行、识法界相，诸菩萨摩
hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
诃萨如如实了知而于中学，于一切法如如实了知略
guǎng zhī xiàng
广之相？”

fó yán shànxiàn sè jiè xū kōng jiè shì míng sè fǎ jiè cǐ
佛言：“善现，色界虚空界是名色法界，此
sè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sè fǎ jiè xiàng shòu
色法界无断无别而可施設，是名色法界相；受、
xiǎng xíng shí jiè xū kōng jiè shì míngshòu xiǎng xíng shí fǎ jiè
想、行、识界虚空界是名受、想、行、识法界，
cǐ shòu xiǎng xíng shí fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè
此受、想、行、识法界亦无断无别而可施設，
shì míngshòu xiǎng xíng shí fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú
是名受、想、行、识法界相。诸菩萨摩诃萨如
shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
实了知当于中学，于一切法如如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé yǎnchù fǎ jiè xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼处法界相，云何耳、鼻、舌、
shēn yì chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意处法界相，诸菩萨摩诃萨如如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎnchù jiè xū kōng jiè shì míngyǎnchù fǎ jiè cǐ
“善现，眼处界虚空界是名眼处法界，此
yǎnchù fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngyǎnchù fǎ jiè xiàng
眼处法界无断无别而可施設，是名眼处法界相；
ěr bí shé shēn yì chù jiè xū kōng jiè shì míng ěr bí
耳、鼻、舌、身、意处界虚空界是名耳、鼻、
shé shēn yì chù fǎ jiè cǐ ěr bí shé shēn yì chù fǎ
舌、身、意处法界，此耳、鼻、舌、身、意处法
jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng ěr bí shé shēn
界亦无断无别而可施設，是名耳、鼻、舌、身、

yì chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng
意处法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中
xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sè chù fǎ jiè xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色处法界相，云何声、香、
wèi chù fǎ chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
味、触、法处法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sè chù jiè xū kōng jiè shì míng sè chù fǎ jiè cǐ
“善现，色处界虚空界是名色处法界，此
sè chù fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sè chù fǎ jiè xiàng
色处法界无断无别而可施設，是名色处法界相；
shēng xiāng wèi chù fǎ chù jiè xū kōng jiè shì míngshēng xiāng
声、香、味、触、法处界虚空界是名声、香、
wèi chù fǎ chù fǎ jiè cǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù
味、触、法处法界，此声、香、味、触、法处
fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngshēng xiāng wèi
法界亦无断无别而可施設，是名声、香、味、
chù fǎ chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
触、法处法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎn jiè fǎ jiè xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼界法界相，云何耳、鼻、舌、
shēn yì jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意界法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎn jiè fǎ jiè¹³ xū kōng jiè shì míngyǎn jiè fǎ jiè
“善现，眼界法界¹³虚空界是名眼界法界，
cǐ yǎn jiè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngyǎn jiè fǎ jiè
此眼界法界无断无别而可施設，是名眼界法界
xiàng ěr bí shé shēn yì jiè fǎ jiè¹⁴ xū kōng jiè shì míng
相；耳、鼻、舌、身、意界法界¹⁴虚空界是名

¹³ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

¹⁴ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

ěr bí shé shēn yì jiè fǎ jiè cǐ ěr bí shé shēn
耳、鼻、舌、身、**意界法界**，此耳、鼻、舌、身、
yì jiè fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng ěr bí
意界法界亦无断无别而可施設，是名耳、鼻、
shé shēn yì jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng
舌、身、**意界法界相**。诸菩萨摩诃萨如实了知当
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sè jiè fǎ jiè xiàng yún hé shēng xiāng
“世尊！云何色界法界相，云何声、香、
wèi chù fǎ jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
味、触、**法界法界相**，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn sè jiè fǎ jiè¹⁵ xū kōng jiè shì míng sè jiè fǎ jiè
“善现，色界**法界**¹⁵虚空界是名色界法界，
cǐ sè jiè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sè jiè fǎ jiè
此色界法界无断无别而可施設，是名色界法界
xiàng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè fǎ jiè¹⁶ xū kōng jiè shì míng
相；声、香、味、触、**法界法界**¹⁶虚空界是名
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè fǎ jiè cǐ shēng xiāng wèi
声、香、味、触、**法界法界**，此声、香、味、
chù fǎ jiè fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngshēng
触、**法界法界**亦无断无别而可施設，是名声、
xiāng wèi chù fǎ jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
香、味、触、**法界法界相**。诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé yǎn shí jiè fǎ jiè xiàng yún hé ěr bí
“世尊！云何眼识界法界相，云何耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
舌、身、**意识界法界相**，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

¹⁵ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

¹⁶ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

shànxiàn yǎn shí jiè fǎ jiè¹⁷ xū kōng jiè shì míngyǎn shí jiè
“善现，眼识界法界¹⁷虚空界是名眼识界

fǎ jiè cǐ yǎn shí jiè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng
法界，此眼识界法界无断无别而可施設，是名

yǎn shí jiè fǎ jiè xiàng ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ jiè¹⁸
眼识界法界相；耳、鼻、舌、身、意识界法界¹⁸

xū kōng jiè shì míng ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ jiè cǐ
虚空界是名耳、鼻、舌、身、意识界法界，此

ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě
耳、鼻、舌、身、意识界法界亦无断无别而可

shī shè shì míng ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ jiè xiàng
施設，是名耳、鼻、舌、身、意识界法界相。

zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yǎnchù fǎ jiè xiàng yún hé ěr bí shé
“世尊！云何眼触法界相，云何耳、鼻、舌、

shēn yì chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
身、意触法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎnchù jiè xū kōng jiè shì míngyǎnchù fǎ jiè cǐ
“善现，眼触界虚空界是名眼触法界，此

yǎnchù fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngyǎnchù fǎ jiè xiàng
眼触法界无断无别而可施設，是名眼触法界相；

ěr bí shé shēn yì chù jiè xū kōng jiè shì míng ěr bí
耳、鼻、舌、身、意触界虚空界是名耳、鼻、

shé shēn yì chù fǎ jiè cǐ ěr bí shé shēn yì chù fǎ
舌、身、意触法界，此耳、鼻、舌、身、意触法

jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng ěr bí shé shēn
界亦无断无别而可施設，是名耳、鼻、舌、身、

yì chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng
意触法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中

xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实了知略广之相。”

¹⁷ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

¹⁸ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

shì zūn yún hé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè xiàng
“世尊！云何眼触为缘所生诸受法界相，
yún hé ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè
云何耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受法界
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè
相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相？”

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jiè xū kōng jiè shì
“善现，眼触为缘所生诸受界虚空界是
míngyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè cǐ yǎnchùwéiyuánsuǒ
名眼触为缘所生诸受法界，此眼触为缘所
shēngzhūshòu fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngyǎnchùwéi
生诸受法界无断无别而可施設，是名眼触为
yuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè xiàng ěr bí shé shēn yì chù
缘所生诸受法界相；耳、鼻、舌、身、意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu jiè xū kōng jiè shì míng ěr bí shé shēn
为缘所生诸受界虚空界是名耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè cǐ ěr bí shé shēn
意触为缘所生诸受法界，此耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè
意触为缘所生诸受法界亦无断无别而可施設，
shì míng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ jiè
是名耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受法界
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè
相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé dì jiè fǎ jiè xiàng yún hé shuǐ huǒ fēng
“世尊！云何地界法界相，云何水、火、风、
kōng shí jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
空、识界法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn dì jiè fǎ jiè xū kōng jiè shì míng dì jiè fǎ jiè
“善现，地界法界¹⁹虚空界是名地界法界，

¹⁹ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

cǐ dì jiè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng dì jiè fǎ jiè
此地界法界无断无别而可施設，是名地界法界
xiàng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ jiè xū kōng jiè shì míng
相；水、火、风、空、识界法界²⁰虚空界是名
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ jiè cǐ shuǐ huǒ fēng
水、火、风、空、识界法界，此水、火、风、
kōng shí jiè fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng shuǐ
空、识界法界亦无断无别而可施設，是名水、
huǒ fēng kōng shí jiè fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
火、风、空、识界法界相。诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé wú míng fǎ jiè xiàng yún hé xíng shí
“世尊！云何无明法界相，云何行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
愁叹苦忧恼法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn wú míng jiè xū kōng jiè shì míng wú míng fǎ jiè cǐ
“善现，无明界虚空界是名无明法界，此
wú míng fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng wú míng fǎ jiè
无明法界无断无别而可施設，是名无明法界
xiàng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo jiè xū kōng jiè shì míng xíng
相；行乃至老死愁叹苦忧恼界虚空界是名行
nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ jiè cǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
乃至老死愁叹苦忧恼法界，此行乃至老死愁叹
kǔ yōunǎo fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng xíng nǎi zhì
苦忧恼法界亦无断无别而可施設，是名行乃至
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo
老死愁叹苦忧恼法界相。诸菩萨摩诃萨如实了
zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
知当于中学，于一切法如实了知略广之相。”

²⁰ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō fǎ jiè xiàng yún hé jìng
“世尊！云何布施波罗蜜多法界相，云何净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō fǎ jiè xiàng
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多法界相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shànxiàn bù shī bō luó mì duō jiè xū kōng jiè shì míng bù shī
“善现，布施波罗蜜多界虚空界是名布施

bō luó mì duō fǎ jiè cǐ bù shī bō luó mì duō fǎ jiè wú duàn wú bié
波罗蜜多法界，此布施波罗蜜多法界无断无别
ér kě shī shè shì míng bù shī bō luó mì duō fǎ jiè xiàng jìng jiè nǎi
而可施設，是名布施波罗蜜多法界相；净戒乃
zhì bō rě bō luó mì duō jiè xū kōng jiè shì míng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō
至般若波罗蜜多界虚空界是名净戒乃至般若波
luó mì duō fǎ jiè cǐ jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō fǎ jiè yì
罗蜜多法界，此净戒乃至般若波罗蜜多法界亦
wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
无断无别而可施設，是名净戒乃至般若波罗蜜
duō fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué
多法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé nèi kōng fǎ jiè xiàng yún hé wàikōng nèi
“世尊！云何内空法界相，云何外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng fǎ jiè xiàng zhū pú sà
无性空、自性空、无性自性空法界相，诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相？”

shànxiàn nèikōng jiè xū kōng jiè shì míng nèikōng fǎ jiè cǐ
“善现，内空界虚空界是名内空法界，此

nèikōng fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng nèikōng fǎ jiè
内空法界无断无别而可施設，是名内空法界

xiàng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng jiè xū kōng jiè shì míng wàikōng
相；外空乃至无性自性空界虚空界是名外空

nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fǎ jiè cǐ wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
乃至无性自性空法界，此外空乃至无性自性空

fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng wàikōng nǎi zhì wú xìng
法界亦无断无别而可施設，是名外空乃至无性

zì xìng kōng fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú
自性空法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于

zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé zhēn rú fǎ jiè xiàng yún hé fǎ jiè fǎ
“世尊！云何真如法界相，云何法界、法

xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè fǎ jiè xiàng
法定、法住、实际、虚空界、不思議界法界相，

zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实了知而于中学，于一切法如

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？”

shànxiàn zhēn rú jiè xū kōng jiè shì míng zhēn rú fǎ jiè cǐ
“善现，真如界虚空界是名真如法界，此

zhēn rú fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng zhēn rú fǎ jiè
真如法界无断无别而可施設，是名真如法界

xiàng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ jiè xū kōng jiè shì míng fǎ jiè
相；法界乃至不思議界法界²¹虚空界是名法界

nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ jiè cǐ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ jiè yì
乃至不思議界法界，此法界乃至不思議界法界亦

wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ
无断无别而可施設，是名法界乃至不思議界法

jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī
界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，于一

²¹ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：法界

qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì fǎ jiè xiàng yún hé jí miè
“世尊！云何苦圣谛法界相，云何集、灭、
dào shèng dì fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
道圣谛法界相，诸菩萨摩诃萨如如实了知而于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如如实了知略广之相？”

shàn xiàn kǔ shèng dì jiè xū kōng jiè shì míng kǔ shèng dì fǎ
“善现，苦圣谛界虚空界是名苦圣谛法
jiè cǐ kǔ shèng dì fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng kǔ
界，此苦圣谛法界无断无别而可施設，是名苦
shèng dì fǎ jiè xiàng jí miè dào shèng dì jiè xū kōng jiè shì míng
圣谛法界相；集、灭、道圣谛界虚空界是名
jí miè dào shèng dì fǎ jiè cǐ jí miè dào shèng dì fǎ jiè
集、灭、道圣谛法界，此集、灭、道圣谛法界
yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng jí miè dào shèng dì fǎ
亦无断无别而可施設，是名集、灭、道圣谛法
jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī
界相。诸菩萨摩诃萨如如实了知当于中学，于一
qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé sì jìng lüè fǎ jiè xiàng yún hé sì wú liàng
“世尊！云何四静虑法界相，云何四无量、
sì wú sè dìng fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
四无色定法界相，诸菩萨摩诃萨如如实了知而于
zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如如实了知略广之相？”

shàn xiàn sì jìng lüè jiè xū kōng jiè shì míng sì jìng lüè fǎ jiè
“善现，四静虑界虚空界是名四静虑法界，
cǐ sì jìng lüè fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sì jìng lüè
此四静虑法界无断无别而可施設，是名四静虑
fǎ jiè xiàng sì wú liàng sì wú sè dìng jiè xū kōng jiè shì míng sì wú
法界相；四无量、四无色定界虚空界是名四无
liàng sì wú sè dìng fǎ jiè cǐ sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ jiè
量、四无色定法界，此四无量、四无色定法界
yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sì wú liàng sì wú sè dìng
亦无断无别而可施設，是名四无量、四无色定

fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú
法界相。诸菩萨摩诃萨如实地了知当于中学，于
yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō fǎ jiè xiàng yún hé bā shèng chù
“世尊！云何八解脱法界相，云何八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
九次第定、十遍处法界相，诸菩萨摩诃萨如实地

liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知而于中学，于一切法如实地了知略广之

xiàng
相？”

shàn xiàn bā jiě tuō jiè xū kōng jiè shì míng bā jiě tuō fǎ jiè
“善现，八解脱界虚空界是名八解脱法界，

cǐ bā jiě tuō fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng bā jiě tuō
此八解脱法界无断无别而可施設，是名八解脱

fǎ jiè xiàng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jiè xū kōng jiè
法界相；八胜处、九次第定、十遍处界虚空界

shì míng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fǎ jiè cǐ bā shèng
是名八胜处、九次第定、十遍处法界，此八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī
处、九次第定、十遍处法界亦无断无别而可施

shè shì míng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fǎ jiè xiàng
设，是名八胜处、九次第定、十遍处法界相。

zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如实地了知当于中学，于一切法如

shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé sì niàn zhù fǎ jiè xiàng yún hé sì zhèng duàn
“世尊！云何四念住法界相，云何四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fǎ
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支法

jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī
界相，诸菩萨摩诃萨如实地了知而于中学，于一

qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如实地了知略广之相？”

shàn xiàn sì niàn zhù jiè xū kōng jiè shì míng sì niàn zhù fǎ
“善现，四念住界虚空界是名四念住法

jiè cǐ sì niànzhù fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng sì
界，此四念住法界无断无别而可施設，是名四
niànzhù fǎ jiè xiàng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī jiè xū kōng
念住法界相；四正断乃至八圣道支界虚空
jiè shì míng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī fǎ jiè cǐ sì zhèng
界是名四正断乃至八圣道支法界，此四正
duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè
断乃至八圣道支法界亦无断无别而可施設，
shì míng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī fǎ jiè xiàng zhū pú sà
是名四正断乃至八圣道支法界相。诸菩萨
mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī
摩诃萨如实了知当于中学，于一切法如实了知
lüè guǎng zhī xiàng
略广之相。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén fǎ jiè xiàng yún hé wú xiàng
“世尊！云何空解脱门法界相，云何无相、
wú yuàn jiě tuō mén fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
无愿解脱门法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shànxiàn kōng jiě tuō mén jiè xū kōng jiè shì míngkōng jiě tuō
“善现，空解脱门界虚空界是名空解脱
mén fǎ jiè cǐ kōng jiě tuō mén fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè
门法界，此空解脱门法界无断无别而可施設，
shì míngkōng jiě tuō mén fǎ jiè xiàng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jiè
是名空解脱门法界相；无相、无愿解脱门界
xū kōng jiè shì míng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fǎ jiè cǐ wú xiàng
虚空界是名无相、无愿解脱门法界，此无相、
wú yuàn jiě tuō mén fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng
无愿解脱门法界亦无断无别而可施設，是名
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí
无相、无愿解脱门法界相。诸菩萨摩诃萨如实
liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī
了知当于中学，于一切法如实了知略广之
xiàng
相。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn fǎ jiè xiàng yún hé liù shéntōng fǎ
“世尊！云何五眼法界相，云何六神通法

jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī
界相，诸菩萨摩诃萨如实地了知而于中学，于一
qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn wǔ yǎn jiè xū kōng jiè shì míng wǔ yǎn fǎ jiè cǐ
“善现，五眼界虚空界是名五眼法界，此
wǔ yǎn fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng wǔ yǎn fǎ jiè xiàng
五眼法界无断无别而可施設，是名五眼法界相；
liù shéntōng jiè xū kōng jiè shì míng liù shéntōng fǎ jiè cǐ liù shéntōng
六神通界虚空界是名六神通法界，此六神通
fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng liù shéntōng fǎ jiè
法界亦无断无别而可施設，是名六神通法界
xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè
相。诸菩萨摩诃萨如实地了知当于中学，于一切
fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé fó shí lì fǎ jiè xiàng yún hé sì wú suǒ wèi
“世尊！云何佛十力法界相，云何四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng
共法法界相，诸菩萨摩诃萨如实地了知而于中
xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
学，于一切法如实地了知略广之相？”

shànxiàn fó shí lì jiè xū kōng jiè shì míng fó shí lì fǎ jiè
“善现，佛十力界虚空界是名佛十力法界，
cǐ fó shí lì fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng fó shí lì
此佛十力法界无断无别而可施設，是名佛十力
fǎ jiè xiàng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fǎ jiè xū
法界相；四无所畏乃至十八佛不共法法²²界虚
kōng jiè shì míng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fǎ jiè cǐ
空界是名四无所畏乃至十八佛不共法法界，此
sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fǎ jiè yì wú duàn wú bié
四无所畏乃至十八佛不共法法界亦无断无别
ér kě shī shè shì míng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fǎ
而可施設，是名四无所畏乃至十八佛不共法法

²² 大正藏：法；永乐北藏及龙藏：法法

jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī
界相。诸菩萨摩诃萨如²³实了知当于中学，于一
qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
切法如²³实了知略广之相。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ fǎ jiè xiàng yún hé héngzhù
“世尊！云何无忘失法法界相，云何恒住

shěxìng fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué
舍性法界相，诸菩萨摩诃萨如²³实了知而于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如²³实了知略广之相？”

shànxiàn wú wàng shī fǎ fǎ jiè xū kōng jiè shì míng wú
“善现，无忘失法法²³界虚空界是名无

wàng shī fǎ fǎ jiè cǐ wú wàng shī fǎ fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě
忘失法法界，此无忘失法法界无断无别而可
shī shè shì míng wú wàng shī fǎ fǎ jiè xiàng héngzhù shěxìng jiè xū
施設，是名无忘失法法界相；恒住舍性界虚

kōng jiè shì míng héngzhù shěxìng fǎ jiè cǐ héngzhù shěxìng fǎ jiè yì
空界是名恒住舍性法界，此恒住舍性法界亦
wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng héngzhù shěxìng fǎ jiè xiàng zhū
无断无别而可施設，是名恒住舍性法界相。诸

pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí
菩萨摩诃萨如²³实了知当于中学，于一切法如²³实
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì fǎ jiè xiàng yún hé dào xiàng zhì
“世尊！云何一切智法界相，云何道相智、

yī qiè xiàng zhì fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú
一切相智法界相，诸菩萨摩诃萨如²³实了知而于
zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
中学，于一切法如²³实了知略广之相？”

shànxiàn yī qiè zhì jiè xū kōng jiè shì míng yī qiè zhì fǎ jiè
“善现，一切智界虚空界是名一切智法界，

cǐ yī qiè zhì fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng yī qiè zhì
此一切智法界无断无别而可施設，是名一切智
fǎ jiè xiàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiè xū kōng jiè shì míng dào
法界相；道相智、一切相智界虚空界是名道

²³ 大正藏：法；永乐北藏及龙藏：法法

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ jiè cǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ
相智、一切相智法界，此道相智、一切相智法
jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng dào xiàng zhì yī qiè xiàng
界亦无断无别而可施設，是名道相智、一切相
zhì fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué
智法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当于中学，
yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén fǎ jiè xiàng yún hé yī
“世尊！云何一切陀罗尼门法界相，云何一
qiè sān mó dì mén fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér
切三摩地门法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知而
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn yī qiè tuó luó ní mén jiè xū kōng jiè shì míng yī qiè
“善现，一切陀罗尼门界虚空界是名一切
tuó luó ní mén fǎ jiè cǐ yī qiè tuó luó ní mén fǎ jiè wú duàn wú bié
陀罗尼门法界，此一切陀罗尼门法界无断无别
ér kě shī shè shì míng yī qiè tuó luó ní mén fǎ jiè xiàng yī qiè sān
而可施設，是名一切陀罗尼门法界相；一切三
mó dì mén jiè xū kōng jiè shì míng yī qiè sān mó dì mén fǎ jiè cǐ yī
摩地门界虚空界是名一切三摩地门法界，此一
qiè sān mó dì mén fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng yī
切三摩地门法界亦无断无别而可施設，是名一
qiè sān mó dì mén fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng
切三摩地门法界相。诸菩萨摩诃萨如实了知当
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé yù liú guǒ fǎ jiè xiàng yún hé yī lái bù
“世尊！云何预流果法界相，云何一来、不
huán ā luó hàn guǒ fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
还、阿罗汉果法界相，诸菩萨摩诃萨如实了知
ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
而于中学，于一切法如实了知略广之相？”

shàn xiàn yù liú guǒ jiè xū kōng jiè shì míng yù liú guǒ fǎ jiè
“善现，预流果界虚空界是名预流果法界，
cǐ yù liú guǒ fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng yù liú guǒ
此预流果法界无断无别而可施設，是名预流果

fǎ jiè xiàng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ jiè xū kōng jiè shì míng
法界相；一来、不还、阿罗汉果界虚空界是名
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fǎ jiè cǐ yī lái bù huán
一来、不还、阿罗汉果法界，此一来、不还、
ā luó hàn guǒ fǎ jiè yì wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng yī lái
阿罗汉果法界亦无断无别而可施設，是名一来、
bù huán ā luó hàn guǒ fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo
不还、阿罗汉果法界相。诸菩萨摩訶萨如实地了
zhī dāng yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
知当于中学，于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē
“世尊！云何独觉菩提法界相，诸菩萨摩訶
sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè
萨如实地了知而于中学，于一切法如实地了知略
guǎng zhī xiàng
广之相？”

shàn xiàn dú jué pú tí jiè xū kōng jiè shì míng dú jué pú tí
“善现，独觉菩提界虚空界是名独觉菩提
fǎ jiè cǐ dú jué pú tí fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì
法界，此独觉菩提法界无断无别而可施設，是
míng dú jué pú tí fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng
名独觉菩提法界相；诸菩萨摩訶萨如实地了知当
yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
于中学，于一切法如实地了知略广之相。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng fǎ jiè xiàng zhū
“世尊！云何一切菩萨摩訶萨行法界相，诸
pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōng xué yú yī qiè fǎ rú shí
菩萨摩訶萨如实地了知而于中学，于一切法如实地
liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
了知略广之相？”

shàn xiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng jiè xū kōng jiè shì míng
“善现，一切菩萨摩訶萨行界虚空界是名
yī qiè pú sà mó hē sà xíng fǎ jiè cǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng fǎ
一切菩萨摩訶萨行法界，此一切菩萨摩訶萨行法
jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míng yī qiè pú sà mó hē sà xíng
界无断无别而可施設，是名一切菩萨摩訶萨行
fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī dāng yú zhōng xué yú
法界相。诸菩萨摩訶萨如实地了知当于中学，于

yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
一切法如如实了知略广之相。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí fǎ jiè xiàng
“世尊！云何诸佛无上正等菩提法界相，
zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī ér yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú
诸菩萨摩诃萨如如实了知而于中学，于一切法如
shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
实了知略广之相？

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jiè xū kōng jiè shì
“善现，诸佛无上正等菩提界虚空界是
míngzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí fǎ jiè cǐ zhū fó wú shàngzhèng
名诸佛无上正等菩提法界，此诸佛无上正
děng pú tí fǎ jiè wú duàn wú bié ér kě shī shè shì míngzhū fó wú
等菩提法界无断无别而可施設，是名诸佛无
shàngzhèngděng pú tí fǎ jiè xiàng zhū pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī
上正等菩提法界相。诸菩萨摩诃萨如如实了知
dāng yú zhōngxué yú yī qiè fǎ rú shí liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
当于中学，于一切法如如实了知略广之相。”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi wǔ shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第三百五十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bú èr pǐn dì liù shí yī zhī jiǔ
初分多问不二品第六十一之九

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃
sà fù yún hé yīng zhī yī qiè fǎ lüè guǎng xiàng
萨复云何应知一切法略广相？”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī yī qiè
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨如实了知一切
fǎ bù hé bú sàn shì pú sà mó hē sà rú shì dāng zhī yī qiè fǎ lüè
法不合不散，是菩萨摩诃萨如是当知一切法略
guǎng xiàng
广相。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn hé děng yī qiè fǎ bù
具寿善现复白佛言：“世尊！何等一切法不
hé bú sàn
合不散？”

fó yán shàn xiàn sè bù hé bú sàn shòu xiǎng xíng
佛言：“善现，色不合不散，受、想、行、
shí yì bù hé bú sàn yǎn chù bù hé bú sàn ěr bí shé shēn
识亦不合不散；眼处不合不散，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì bù hé bú sàn sè chù bù hé bú sàn shēng xiāng wèi
意处亦不合不散；色处不合不散，声、香、味、
chù fǎ chù yì bù hé bú sàn yǎn jiè bù hé bú sàn ěr bí
触、法处亦不合不散；眼界不合不散，耳、鼻、
shé shēn yì jiè yì bù hé bú sàn sè jiè bù hé bú sàn shēng
舌、身、意识界亦不合不散；色界不合不散，声、
xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù hé bú sàn yǎn shí jiè bù hé bú sàn
香、味、触、法界亦不合不散；眼识界不合不散，
ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù hé bú sàn yǎn chù bù hé
耳、鼻、舌、身、意识界亦不合不散；眼触不合

bú sǎn ěr bí shé shēn yì chù yì bù hé bú sǎn yǎnchù
不散，耳、鼻、舌、身、意触亦不合不散；眼触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù hé bú sǎn ěr bí shé shēn yì
为缘所生诸受不合不散，耳、鼻、舌、身、意
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù hé bú sǎn dì jiè bù hé bú sǎn
触为缘所生诸受亦不合不散；地界不合不散，
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù hé bú sǎn wú míng bù hé
水、火、风、空、识界亦不合不散；无明不合
bú sǎn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
不散，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yì bù hé bú sǎn bù shī bō
有、生、老死愁叹苦忧恼亦不合不散；布施波
luó mì duō bù hé bú sǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
罗蜜多不合不散，净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō yì bù hé bú sǎn nèi kōng bù hé bú sǎn wàikōng
若波罗蜜多亦不合不散；内空不合不散，外空、
nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为空间、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù hé bú sǎn
空、无性空、自性空、无性自性空亦不合不散；
zhēn rú bù hé bú sǎn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn
真如不合不散，法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bù hé bú sǎn kǔ shèng dì bù hé bú
虚空界、不思議界亦不合不散；苦圣谛不合不
sǎn jí miè dào shèng dì yì bù hé bú sǎn sì jìng lǜ bù hé
散，集、灭、道圣谛亦不合不散；四静虑不合
bú sǎn sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù hé bú sǎn bā jiě tuō bù
不散，四无量、四无色定亦不合不散；八解脱不
hé bú sǎn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì bù hé bú
合不散，八胜处、九次第定、十遍处亦不合不
sǎn sì niàn zhù bù hé bú sǎn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
散；四念住不合不散，四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì bù hé bú sàn kōng jiě
五力、七等觉支、八圣道支亦不合不散；空解
tuō mén bù hé bú sàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù hé bú sàn
脱门不合不散，无相、无愿解脱门亦不合不散；
wǔ yǎn bù hé bú sàn liù shéntōng yì bù hé bú sàn fó shí lì bù hé
五眼不合不散，六神通亦不合不散；佛十力不合
bú sàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不散，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù hé bú sàn wú wàng shī fǎ bù
大舍、十八佛不共法亦不合不散；无忘失法不
hé bú sàn héng zhù shě xìng yì bù hé bú sàn yī qiè zhì bù hé bú sàn
合不散，恒住舍性亦不合不散；一切智不合不散，
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù hé bú sàn yī qiè tuó luó ní mén
道相智、一切相智亦不合不散；一切陀罗尼门
bù hé bú sàn yī qiè sān mó dì mén yì bù hé bú sàn yù liú guǒ bù
不合不散，一切三摩地门亦不合不散；预流果不
hé bú sàn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì bù hé bú sàn dú
合不散，一来、不还、阿罗汉果亦不合不散；独
jué pú tí bù hé bú sàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù hé bú sàn
觉菩提不合不散；一切菩萨摩诃萨行不合不散；
zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù hé bú sàn yǒu wéi jiè bù hé bú
诸佛无上正等菩提不合不散；有为界不合不
sàn wú wéi jiè yì bù hé bú sàn hé yǐ gù
散，无为界亦不合不散。何以故？

shàn xiàn rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng ruò wú zì xìng zé wú
“善现，如是诸法皆无自性，若无自性则无
suǒ yǒu ruò wú suǒ yǒu zé bù kě shuō yǒu hé yǒu sàn zhū pú sà mó hē
所有，若无所有则不可说有合有散。诸菩萨摩诃
sà yú yī qiè fǎ rú shì liǎo zhī zé néng liǎo zhī lüè guǎng zhī xiàng
萨于一切法如是了知，则能了知略广之相。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shì míng wéi lüè
时，具寿善现白佛言：“世尊！如是名为略
shè liù zhǒng bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà ruò yú zhōng xué néng
摄六种波罗蜜多，诸菩萨摩诃萨若于中学能
duō suǒ zuò shì zūn rú shì lüè shè bō luó mì duō chū xiū yè pú sà
多所作。世尊！如是略摄波罗蜜多，初修业菩萨
mó hē sà cháng yīng yú zhōng xué nǎi zhì zhù shí dì pú sà mó hē sà
摩诃萨常应于中学，乃至住十地菩萨摩诃萨

yì yīng yú zhōngxué shì zūn ruò pú sà mó hē sà xué cǐ lüè shè bō luó
亦应于中学。世尊！若菩萨摩诃萨学此略摄波罗
mì duō yú yī qiè fǎ zhī lüè guǎngxiàng
蜜多，于一切法知略广相。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō shàn
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。善

xiàn rú shì fǎ mén lì gēn pú sà mó hē sà néng rù zhōnggēn pú
现，如是法门，利根菩萨摩诃萨能入，中根菩

sà mó hē sà yì néng rù shànxiàn rú shì fǎ mén dìnggēn pú sà
萨摩诃萨亦能入。善现，如是法门，定根菩萨

mó hē sà néng rù bú dìnggēn pú sà mó hē sà yì néng rù shànxiàn
摩诃萨能入，不定根菩萨摩诃萨亦能入。善现，

rú shì fǎ mén wú zhàng wú ài ruò pú sà mó hē sà zhuān yú zhōngxué
如是法门无障碍，若菩萨摩诃萨专于中学，

wú bù néng rù shànxiàn rú shì fǎ mén fēi xiè dài zhě liè jīng
无不能入。善现，如是法门，非懈怠者、劣精

jìn zhě shī zhèngniànzhě sǎnlùn xīn zhě xí è huì zhě zhī suǒnéng
进者、失正念者、散乱心者、习恶慧者之所能

rù shànxiàn rú shì fǎ mén bú xiè dài zhě shèngjīng jìn zhě
入。善现，如是法门，不懈怠者、胜精进者、

zhù zhèngniànzhě shànshè xīn zhě xiū miào huì zhě fāngnéng qù rù
住正念者、善摄心者、修妙慧者方能趣入。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhù bú tuì zhuǎn dì yù zhù dì shí
善现，若菩萨摩诃萨欲住不退转地，欲住第十

dì yù zhù yī qiè zhì zhì dì dāng qín fāngbiàn rù cǐ fǎ mén
地，欲住一切智智地，当勤方便入此法门。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà rú cǐ bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨如此般若波罗蜜多

suǒshuō ér xué shì pú sà mó hē sà néng suí zhèng dé bù shī jìng jiè
所说而学，是菩萨摩诃萨能随证得布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì suí zhèng dé nèi
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦随证得内

kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，
yì suí zhèng dé zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
亦随证得真如、法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè yì suí zhèng dé kǔ jí miè dào
虚空界、不思議界，亦随证得苦、集、灭、道
shèng dì yì suí zhèng dé sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
圣谛，亦随证得四静虑、四无量、四无色定，
yì suí zhèng dé bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
亦随证得八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，
yì suí zhèng dé sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
亦随证得四念住、四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì suí zhèng dé kōng
五力、七等觉支、八圣道支，亦随证得空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì suí zhèng dé wǔ yǎn liù shén tōng
无相、无愿解脱门，亦随证得五眼、六神通，
yì suí zhèng dé fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
亦随证得佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì suí zhèng dé
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦随证得
wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì suí zhèng dé yī qiè zhì dào xiàng
无忘失法、恒住舍性，亦随证得一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì suí zhèng dé yī qiè tuó luó ní mén yī qiè
智、一切相智，亦随证得一切陀罗尼门、一切
sān mó dì mén
三摩地门。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shì yī cǐ shēn shēn bō
“善现，若菩萨摩诃萨如是²⁴依此甚深般
rě bō luó mì duō suǒ shuō ér xué shì pú sà mó hē sà rú shì rú shì
若波罗蜜多所说而学，是菩萨摩诃萨如是如是
zhuǎn jìn suǒ qiú yī qiè zhì zhì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú cǐ
转近所求一切智智。善现，若菩萨摩诃萨如此
bō rě bō luó mì duō suǒ shuō ér xué shì pú sà mó hē sà suǒ yǒu mó
般若波罗蜜多所说而学，是菩萨摩诃萨所有魔

²⁴ 大正藏：如；永乐北藏及龙藏：是

shì suí qǐ jí miè shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù jí miè
事随起即灭。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲疾灭
chú yī qiè yè zhàng yù zhèngshèshòufāngbiànshànqiǎo dāngxué bō rě
除一切业障，欲正摄受方便善巧，当学般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò shí pú sà mó hē sà xíng shì bō rě bō
“复次，善现，若时菩萨摩诃萨行是般若波
luó mì duō xiū shì bō rě bō luó mì duō xí shì bō rě bō luó mì duō
罗蜜多，修是般若波罗蜜多，习是般若波罗蜜多，
shì shí pú sà mó hē sà biàn wéi shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè
是时菩萨摩诃萨便为十方无量无数无边世界
yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué xiàn zài zhù chí shuō zhèng fǎ zhě
一切如来、应、正等觉现在住持说正法者，
jiē gòng hù niàn suǒ yǐ zhě hé guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó wú
皆共护念。所以者何？过去、未来、现在诸佛无
bù jiē cóng rú shì bō rě bō luó mì duō ér chūshēng gù shì gù shàn
不皆从如是般若波罗蜜多而出生故。是故，善
xiàn ruò pú sà mó hē sà néng xíng bō rě bō luó mì duō yīng zuò shì
现，若菩萨摩诃萨能行般若波罗蜜多，应作是
niàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó suǒ zhèng dé fǎ wǒ yì dāng dé
念：‘过去未来现在诸佛所证得法，我亦当得。’
rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yīng qín xiū xué rú shì bō rě bō
如是，善现，诸菩萨摩诃萨应勤修学如是般若波
luó mì duō ruò qín xiū xué rú shì bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó
罗蜜多，若勤修学如是般若波罗蜜多，是菩萨摩
hē sà jí zhèng wú shàng zhèngděng pú tí shì gù shànxiàn zhū pú
诃萨疾证无上正等菩提。是故，善现，诸菩
sà mó hē sà cháng yīng bù lí yī qiè zhì zhì xiāng yīng zuò yì xiū xíng bō
萨摩诃萨常应不离一切智智相应作意修行般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú cǐ bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨于此般若波罗
mì duō rú shí xiū xíng jīng tán zhǐ qǐng shì pú sà mó hē sà suǒ huò fú
蜜多如实修行，经弹指顷，是菩萨摩诃萨所获福
jù qí liàng shènduō jiǎ shǐ yǒu rén jiào huà sān qiān dà qiān shì jiè zhū
聚，其量甚多。假使有人教化三千大千世界诸

yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
有情类，皆令安住布施、净戒、安忍、精进、静
lǜ bō rě huò lìng ān zhù jiě tuō jí jiě tuō zhì jiàn huò lìng ān zhù
虑、般若，或令安住解脱及解脱智²⁵见，或令安住
yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ huò lìng ān zhù dú jué pú
预流、一来、不还、阿罗汉果，或令安住独觉菩
tí shì rén suī huò wú liàng fú jù ér yóu bù jí bǐ pú sà mó hē sà
提，是人虽获无量福聚，而犹不及彼菩萨摩诃萨
yú cǐ bō rě bō luó mì duō rú shí xiū xíng jīng tán zhǐ qǐng hé yǐ gù
于此般若波罗蜜多如实修行经弹指顷。何以故？
shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō néng shēng yī qiè bù shī jìng
善现，如是般若波罗蜜多，能生一切布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě néng shēng yī qiè jiě tuō
戒、安忍、精进、静虑、般若，能生一切解脱
jí jiě tuō zhì jiàn néng shēng yù liú yī lái bù huán ā luó
及解脱智²⁶见，能生预流、一来、不还、阿罗
hàn guǒ néng shēng dú jué pú tí néng shēng wú shàng zhèng děng pú tí
汉果，能生独觉菩提，能生无上正等菩提。
xiàn zài shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
现在十方无量无数无边世界一切如来、应、正
děng jué wú bù jiē yóu rú shì bō rě bō luó mì duō jīn dé chū xiàn yú
等觉，无不皆由如是般若波罗蜜多今得出现，于
guò qù shì yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué wú bù jiē yóu rú shì
过去世一切如来、应、正等觉，无不皆由如是
bō rě bō luó mì duō yǐ dé chū xiàn yú wèi lái shì yī qiè rú lái yīng
般若波罗蜜多已得出现，于未来世一切如来、应、
zhèng děng jué wú bù jiē yóu rú shì bō rě bō luó mì duō dāng dé chū
正等觉，无不皆由如是般若波罗蜜多当得出
xiàn
现。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng bù yuǎn lí yī
“复次，善现，若菩萨摩诃萨能不远离一

qiè zhì zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng bō rě bō luó mì duō jīng xū yú qǐng
切智智相应作意修行般若波罗蜜多，经须臾顷，
huò jīng bàn rì huò jīng yī rì huò jīng yī yuè huò jīng yī suì huò
或经半日，或经一日，或经一月，或经一岁，或

²⁵ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

²⁶ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

jīng bǎi suì huò jīng yī jié huò jīng bǎi jié nǎi zhì huò fù jīng wú shù
经百岁，或经一劫，或经百劫，乃至或复经无数
jié shì pú sà mó hē sà suǒ huò fú jù qí liàng shènduō shèngguò jiào
劫，是菩萨摩诃萨所获福聚其量甚多，胜过教
huà yú shí fāng miàn gè rú jìng qié shā dēng shì jiè zhū yǒu qíng lèi jīe lǐng
化于十方面各如殒伽沙等世界诸有情类，皆令
ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě huò
安住布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若，或
lǐng ān zhù jiě tuō jí jiě tuō zhì²⁷ jiàn huò lǐng ān zhù yù liú yī lái
令安住解脱及解脱智²⁷见，或令安住预流、一来、
bù huán ā luó hàn guǒ huò lǐng ān zhù dú jué pú tí suǒ huò fú jù
不还、阿罗汉果，或令安住独觉菩提所获福聚。

hé yǐ gù shàn xiàn yóu cǐ bō rě bō luó mì duō chū shēng guò qù
何以故？善现，由此般若波罗蜜多，出生过去
wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué wèi zhū yǒu qíng rú
未来现在一切如来、应、正等觉，为诸有情如
shí shī shè bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
实施设布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若，
wèi zhū yǒu qíng rú shí shī shè jiě tuō jí jiě tuō zhì²⁸ jiàn wèi zhū yǒu qíng
为诸有情如实施设解脱及解脱智²⁸见，为诸有情
rú shí shī shè yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wèi zhū yǒu
如实施设预流、一来、不还、阿罗汉果，为诸有
qíng rú shí shī shè dú jué pú tí wèi zhū yǒu qíng rú shí shī shè zhū fó
情如实施设独觉菩提，为诸有情如实施设诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí gù yǐ cǐ²⁹ fú jù shèng guò yú bǐ
无上正等菩提故，以此²⁹福聚胜过于彼。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà rú cǐ bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨如此般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù dāng zhī shì pú sà mó hē sà bú fù tuì zhuǎn
蜜多所说而住，当知是菩萨摩诃萨不复退转，
cháng wéi zhū fó zhī suǒ hù niàn chéng jiù zuì shèng fāng biàn shàn qiǎo
常为诸佛之所护念，成就最胜方便善巧，
yǐ céng qīn jìn gòng yǎng wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō fó yú zhū
已曾亲近供养无量百千俱胝那庾多佛，于诸

²⁷ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

²⁸ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

²⁹ 大正藏：此；永乐北藏及龙藏：以此

fó suǒ yǐ zhòng wú liàngshū shèngshàngēn
佛所已种无量殊胜善根。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà yǐ wéi wú liàngzhēnshàn zhī shí
“当知是菩萨摩诃萨已为无量真善知识

zhī suǒ shèshòu yǐ jiǔ xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
之所摄受，已久修习布施、净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō yǐ jiǔ ān zhù nèi kōng wàikōng nèi
静虑、般若波罗蜜多，已久安住内空、外空、内

wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yǐ jiǔ ān zhù zhēn rú
无性空、自性空、无性自性空，已久安住真如、

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè yǐ jiǔ ān zhù kǔ jí miè dào shèng dì yǐ jiǔ xiū xí
界，已久安住苦、集、灭、道圣谛，已久修习

sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yǐ jiǔ xiū xí bā jiě tuō
四静虑、四无量、四无色定，已久修习八解脱、

bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yǐ jiǔ xiū xí sì niàn zhù
八胜处、九次第定、十遍处，已久修习四念住、

sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèng dào zhī yǐ jiǔ xiū xí kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
圣道支，已久修习空、无相、无愿解脱门，

yǐ jiǔ xiū xí wǔ yǎn liù shén tōng yǐ jiǔ xiū xí fó shí lì sì wú
已久修习五眼、六神通，已久修习佛十力、四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ yǐ jiǔ xiū xí wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
八佛不共法，已久修习无忘失法、恒住舍性，

yǐ jiǔ xiū xí yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén yǐ jiǔ xiū
已久修习一切陀罗尼门、一切三摩地门，已久修

xí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
习一切智、道相智、一切相智。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà zhù tóng zǐ dì yī qiè suǒ yuàn
“当知是菩萨摩诃萨住童子地，一切所愿

wú bù mǎn zú cháng jiàn zhū fó céng wú zàn shě yú zhū shàn gēn héng
无不满足，常见诸佛曾无暂舍，于诸善根恒

bù shě lí cháng néng chéng shú yī qiè yǒu qíng yì cháng yán jìng suǒ yǒu
不舍离，常能成熟一切有情，亦常严净所有

fó tǔ cóng yī fó tǔ qù yī fó tǔ gōng jìng gòng yǎng zhū fó shì zūn
佛土，从一佛土趣一佛土，恭敬供养诸佛世尊，

fīng shòu xiū xíng wú shàng shèng fǎ
听受修行无上乘法。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà yǐ dé wú duàn wú jìn biàn cái
“当知是菩萨摩诃萨已得无断无尽辩才，

yǐ dé shū shèng tuó luó ní fǎ chéng jiù zuì shàng wēi miào sè shēn yǐ
已得殊胜陀罗尼法，成就最上微妙色身，已

dé zhū fó shòu yuán mǎn jì yú suí suǒ lè wèi dù yǒu qíng shòu zhū yǒu
得诸佛授圆满记，于随所乐为度有情，受诸有

shēn yǐ dé zì zài
身已得自在。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà shàn zhī suǒ yuán mén shàn zhī
“当知是菩萨摩诃萨善知所缘门，善知

xíng xiàng mén shàn zhī zì mén shàn zhī fēi zì mén shàn zhī yán
行相门；善知字门，善知非字门；善知言，

shàn zhī bù yán shàn zhī yī zēng yǔ shàn zhī èr zēng yǔ shàn zhī duō
善知不言；善知一增语，善知二增语，善知多

zēng yǔ shàn zhī nǚ zēng yǔ shàn zhī nán zēng yǔ shàn zhī fēi nǚ nán
增语；善知女增语，善知男增语，善知非女男

zēng yǔ shàn zhī guò qù zēng yǔ shàn zhī wèi lái zēng yǔ shàn zhī xiàn
增语；善知过去增语，善知未来增语，善知现

zài zēng yǔ shàn zhī zhū wén shàn zhī zhū yì
在增语；善知诸文，善知诸义。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà shàn zhī sè shàn zhī shòu shàn
“当知是菩萨摩诃萨善知色，善知受，善

zhī xiǎng shàn zhī xíng shàn zhī shí shàn zhī yùn shàn zhī jiè shàn
知想，善知行，善知识；善知蕴，善知界，善

zhī chù shàn zhī yuán qǐ shàn zhī yuán qǐ zhī shàn zhī shì jiān xìng
知处；善知缘起，善知缘起支；善知世间性，

shàn zhī niè pánxìng shàn zhī fǎ jiè xiàng shàn zhī xíngxiàng shàn zhī
善知涅槃性；善知法界相，善知行相，善知
fēi xíngxiàng shàn zhī yǒuwéixiàng shàn zhī wúwéixiàng shàn zhī yǒu
非行相；善知有为相，善知无为相，善知有
wéi wúwéixiàng shàn zhī xiàngxiàng shàn zhī fēixiàngxiàng shàn
为、无为相；善知相相，善知非相相；善
zhī yǒu shàn zhī fēiyǒu shàn zhī zìxìng shàn zhī tāxìng shàn zhī
知有，善知非有；善知自性，善知他性；善知
hé shàn zhī sǎn shàn zhī hé sǎn shàn zhī xiāngyìng shàn zhī bù
合，善知散，善知合、散；善知相应，善知不
xiāngyìng shàn zhī xiāngyìng bù xiāngyìng shàn zhī zhēnrú shàn zhī
相应，善知相应、不相应；善知真如，善知
bù xū wàngxìng shàn zhī bú biànyìxìng shàn zhī fǎxìng shàn zhī fǎ
不虚妄性，善知不变异性，善知法性，善知法
jiè shàn zhī fǎdìng shàn zhī fǎzhù shàn zhī yuánxìng shàn zhī fēi
界，善知法定，善知法住；善知缘性，善知非
yuánxìng shàn zhī zhūshèngdì shàn zhī jìnglǜ shàn zhī wúliàng
缘性；善知诸圣谛；善知静虑，善知无量，
shàn zhī wú sèdìng shàn zhī liù bōluómìduō shàn zhī sì niànzhù
善知无色定；善知六波罗蜜多；善知四念住，
shàn zhī sì zhèngduàn shàn zhī sì shénzú shàn zhī wǔgēn shàn zhī
善知四正断，善知四神足，善知五根，善知
wǔ lì shàn zhī qīděngjuézī shàn zhī bāshèngdào zhī shàn zhī
五力，善知七等觉支，善知八圣道支；善知
bā jiětuō shàn zhī bāshèngchù shàn zhī jiǔ cìdìdìng shàn zhī shí
八解脱，善知八胜处，善知九次第定，善知十
biànchù shàn zhī tuóluónímén shàn zhī sānmódìmén shàn zhī kōng
遍处；善知陀罗尼门，善知三摩地门；善知空
jiětuōmén shàn zhī wúxiàngjiětuōmén shàn zhī wúyuànjiětuōmén
解脱门，善知无相解脱门，善知无愿解脱门；
shàn zhī yī qièkōngfǎmén shàn zhī wǔyǎn shàn zhī liù shéntōng shàn
善知一切空法门；善知五眼，善知六神通；善
zhī fó shí lì shàn zhī sì wúsuǒwèi shàn zhī sì wú ài jiě shàn
知佛十力，善知四无所畏，善知四无碍解，善
zhī dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shàn zhī shí bā fó bú gòng fǎ
知大慈、大悲、大喜、大舍，善知十八佛不共法；
shàn zhī wú wàng shī fǎ shàn zhī héngzhù shěxìng shàn zhī yī qiè zhì
善知无忘失法，善知恒住舍性；善知一切智，

shàn zhī dào xiàng zhì shàn zhī yī qiè xiàng zhì shàn zhī yǒu wéi jiè shàn
善知道相智，善知一切相智；善知有为界，善
zhī wú wéi jiè shàn zhī jiè shàn zhī fēi jiè
知无为界；善知界，善知非界。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà shàn zhī sè zuò yì shàn zhī shòu
“当知是菩萨摩诃萨善知色作意，善知受、

xiǎng xíng shí zuò yì shàn zhī yǎn chù zuò yì shàn zhī ěr bí
想、行、识作意；善知眼处作意，善知耳、鼻、
shé shēn yì chù zuò yì shàn zhī sè chù zuò yì shàn zhī shēng
舌、身、意处作意；善知色处作意，善知声、
xiāng wèi chù fǎ chù zuò yì shàn zhī yǎn jiè zuò yì shàn zhī
香、味、触、法处作意；善知眼界作意，善知
ěr bí shé shēn yì jiè zuò yì shàn zhī sè jiè zuò yì shàn
耳、鼻、舌、身、意识界作意；善知色界作意，善
zhī shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zuò yì shàn zhī yǎn shí jiè zuò
知声、香、味、触、法界作意；善知眼识界作
yì shàn zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè zuò yì shàn zhī
意，善知耳、鼻、舌、身、意识界作意；善知
yǎn chù zuò yì shàn zhī ěr bí shé shēn yì chù zuò yì shàn
眼触作意，善知耳、鼻、舌、身、意触作意；善
zhī yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zuò yì shàn zhī ěr bí shé
知眼触为缘所生诸受作意，善知耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zuò yì shàn zhī dì jiè zuò yì
身、意触为缘所生诸受作意；善知地界作意，
shàn zhī shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zuò yì shàn zhī wú míng zuò
善知水、火、风、空、识界作意；善知无明作
yì shàn zhī xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
意，善知行、识、名色、六处、触、受、爱、
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zuò yì shàn zhī bù shī
取、有、生、老死愁叹苦忧恼作意；善知布施
bō luó mì duō zuò yì shàn zhī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
波罗蜜多作意，善知净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō zuò yì shàn zhī nèi kōng zuò yì shàn zhī wài kōng
般若波罗蜜多作意；善知内空作意，善知外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzuò yì shàn zhī
空、无性空、自性空、无性自性空作意；善知
zhēn rú zuò yì shàn zhī fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
真如作意，善知法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè zuò yì shàn zhī kǔ shèng dì zuò yì shàn
虚空界、不思議界作意；善知苦圣谛作意，善
zhī jí miè dào shèng dì zuò yì shàn zhī sì niàn zhù zuò yì shàn
知集、灭、道圣谛作意；善知四念住作意，善
zhī sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
知四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī zuò yì shàn zhī sì jìng lǜ zuò yì shàn zhī sì wú liàng
八圣道支作意；善知四静虑作意，善知四无量、
sì wú sè dìng zuò yì shàn zhī bā jiě tuō zuò yì shàn zhī bā shèng chù
四无色定作意；善知八解脱作意，善知八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zuò yì shàn zhī yī qiè tuó luó ní mén zuò
九次第定、十遍处作意；善知一切陀罗尼门作
yì shàn zhī yī qiè sān mó dì mén zuò yì shàn zhī kōng jiě tuō mén zuò
意，善知一切三摩地门作意；善知空解脱门作
yì shàn zhī wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zuò yì shàn zhī wǔ yǎn zuò
意，善知无相、无愿解脱门作意；善知五眼作
yì shàn zhī liù shén tōng zuò yì shàn zhī fó shí lì zuò yì shàn zhī
意，善知六神通作意；善知佛十力作意，善知
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ zuò yì shàn zhī wú wàng shī fǎ zuò yì shàn zhī
十八佛不共法作意；善知无忘失法作意，善知
héng zhù shě xìng zuò yì shàn zhī yī qiè zhì zuò yì shàn zhī dào xiàng zhì
恒住舍性作意；善知一切智作意，善知道相智、
yī qiè xiàng zhì zuò yì
一切相智作意。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà shàn zhī sè sè xiàngkōng shàn
“当知是菩萨摩诃萨善知色色相空，善
zhī shòu xiǎng xíng shí shòu xiǎng xíng shí xiàngkōng shàn
知受、想、行、识受、想、行、识相空；善

zhī yǎnchùyǎnchùxiàngkōng shàn zhī ěr bí shé shēn yì chù
知眼处眼处相空，善知耳、鼻、舌、身、意处
ěr bí shé shēn yì chùxiàngkōng shàn zhī sè chù sè chùxiàng
耳、鼻、舌、身、意处相空；善知色处色处相
kōng shàn zhī shēng xiāng wèi chù fǎ chùshēng xiāng wèi
空，善知声、香、味、触、法处声、香、味、
chù fǎ chùxiàngkōng shàn zhī yǎn jiè yǎn jiè xiàngkōng shàn zhī ěr
触、法处相空；善知眼界眼界相空，善知耳、
bí shé shēn yì jiè ěr bí shé shēn yì jiè xiàngkōng
鼻、舌、身、意界耳、鼻、舌、身、意界相空；
shàn zhī sè jiè sè jiè xiàngkōng shàn zhī shēng xiāng wèi chù
善知色界色界相空，善知声、香、味、触、
fǎ jiè shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiàngkōng shàn zhī yǎn shí
法界声、香、味、触、法界相空；善知眼识
jiè yǎn shí jiè xiàngkōng shàn zhī ěr bí shé shēn yì shí jiè
界眼识界相空，善知耳、鼻、舌、身、意识界
ěr bí shé shēn yì shí jiè xiàngkōng shàn zhī yǎnchùyǎnchù
耳、鼻、舌、身、意识界相空；善知眼触眼触
xiàngkōng shàn zhī ěr bí shé shēn yì chù ěr bí shé
相空，善知耳、鼻、舌、身、意触耳、鼻、舌、
shēn yì chùxiàngkōng shàn zhī yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyǎnchù
身、意触相空；善知眼触为缘所生诸受眼触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàngkōng shàn zhī ěr bí shé shēn
为缘所生诸受相空，善知耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuán
意触为缘所生诸受耳、鼻、舌、身、意触为缘
suǒshēngzhūshòuxiàngkōng shàn zhī dì jiè dì jiè xiàngkōng shàn zhī shuǐ
所生诸受相空；善知地界地界相空，善知水、
huǒ fēng kōng shí jiè shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiàngkōng
火、风、空、识界水、火、风、空、识界相空；
shàn zhī wú míng wú míngxiàngkōng shàn zhī xíng shí míng sè liù
善知无明无明相空，善知行、识、名色、六
chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧
nǎoxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoxiàngkōng shàn zhī bù shī bō
恼行乃至老死愁叹苦忧恼相空；善知布施波
luó mì duō bù shī bō luó mì duōxiàngkōng shàn zhī jìng jiè ān rěn
罗蜜多布施波罗蜜多相空，善知净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
精进、静虑、般若波罗蜜多净戒乃至般若波罗蜜
duō xiàng kōng shàn zhī nèi kōng nèi kōng xiàng kōng shàn zhī wài kōng
多相空；善知内空内空相空，善知外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wài kōng nǎi zhì wú
空、无性空、自性空、无性自性空外空乃至无
xìng zì xìng kōng xiàng kōng shàn zhī zhēn rú zhēn rú xiàng kōng shàn zhī fǎ
性自性空相空；善知真如真如相空，善知法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè xiàng kōng shàn zhī kǔ shèng dì kǔ shèng dì
法界乃至不思議界相空；善知苦圣谛苦圣谛
xiàng kōng shàn zhī jí miè dào shèng dì jí miè dào shèng dì
相空，善知集、灭、道圣谛集、灭、道圣谛
xiàng kōng shàn zhī sì niàn zhù sì niàn zhù xiàng kōng shàn zhī sì zhèng
相空；善知四念住四念住相空，善知四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xiàng kōng shàn zhī sì jìng lù
支四正断乃至八圣道支相空；善知四静虑
sì jìng lù xiàng kōng shàn zhī sì wú liàng sì wú sè dìng sì wú liàng
四静虑相空，善知四无量、四无色定四无量、
sì wú sè dìng xiàng kōng shàn zhī bā jiě tuō bā jiě tuō xiàng kōng shàn
四无色定相空；善知八解脱八解脱相空，善
zhī bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bā shèng chù jiǔ cì dì
知八胜处、九次第定、十遍处八胜处、九次第
dìng shí biàn chù xiàng kōng shàn zhī yī qiè tuó luó ní mén yī qiè tuó luó
定、十遍处相空；善知一切陀罗尼门一切陀罗
ní mén xiàng kōng shàn zhī yī qiè sān mó dì mén yī qiè sān mó dì mén
尼门相空，善知一切三摩地门一切三摩地门

xiàngkōng shàn zhī kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén xiàngkōng shàn zhī
相空；善知空解脱门空解脱门相空，善知
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiàngkōng
无相、无愿解脱门无相、无愿解脱门相空；
shàn zhī wǔ yǎn wǔ yǎn xiàngkōng shàn zhī liù shéntōng liù shéntōng xiàng
善知五眼五眼相空，善知六神通六神通相
kōng shàn zhī fó shí lì fó shí lì xiàngkōng shàn zhī sì wú suǒ wèi
空；善知佛十力佛十力相空，善知四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xiàngkōng shàn zhī
共法四无所畏乃至十八佛不共法相空；善知
wú wàng shī fǎ wú wàng shī fǎ xiàngkōng shàn zhī héng zhù shě xìng héng
无忘失法无忘失法相空，善知恒住舍性恒
zhù shě xìng xiàngkōng shàn zhī yī qiè zhì yī qiè zhì xiàngkōng shàn zhī
住舍性相空；善知一切智一切智相空，善知
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàngkōng
道相智、一切相智道相智、一切相智相空；
shàn zhī yù liú guǒ yù liú guǒ xiàngkōng shàn zhī yī lái bù huán ā
善知预流果预流果相空，善知一来、不还、阿
luó hàn guǒ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xiàngkōng shàn zhī dú jué
罗汉果一来、不还、阿罗汉果相空；善知独觉
pú tí dú jué pú tí xiàngkōng shàn zhī yī qiè pú sà mó hē sà xíng yī
菩提独觉菩提相空；善知一切菩萨摩诃萨行一
qiè pú sà mó hē sà xíng xiàngkōng shàn zhī zhū fó wú shàng zhèng děng
切菩萨摩诃萨行相空；善知诸佛无上正等
pú tí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xiàngkōng
菩提诸佛无上正等菩提相空。

dāng zhī shì pú sà mó hē sà shàn zhī zhǐ xī dào shàn zhī bù
“当知是菩萨摩诃萨善知止息道，善知不
zhǐ xī dào shàn zhī shēng shàn zhī miè shàn zhī zhù yì shàn
止息道；善知生，善知灭，善知住、异；善
zhī tān chēn chī shàn zhī wú tān wú chēn wú chī shàn zhī
知贪、瞋、痴，善知无贪、无瞋、无痴；善知
jiàn shàn zhī fēi jiàn shàn zhī xié jiàn shàn zhī fēi xié jiàn shàn zhī
见，善知非见；善知邪见，善知非邪见；善知
yī qiè jiàn chán suí mián jié fù shàn zhī yī qiè jiàn chán
一切见、缠、随眠、结缚，善知一切见、缠、

suí mián jié fù duàn shàn zhī míng shàn zhī sè shàn zhī míng sè
随眠、结缚断；善知名，善知色，善知名色；
shàn zhī yīn yuán shàn zhī děng wú jiàn yuán shàn zhī suǒ yuán yuán shàn
善知因缘，善知等无间缘，善知所缘缘，善
zhī zēngshàng yuán shàn zhī xíng shàn zhī jiě shàn zhī xiàng shàn zhī
知增上缘；善知行，善知解；善知相，善知
zhuàng shàn zhī kǔ shàn zhī jí shàn zhī miè shàn zhī dào shàn
状；善知苦，善知集，善知灭，善知道；善
zhī dì yù shàn zhī dì yù dào shàn zhī pángshēng shàn zhī pángshēng
知地狱，善知地狱道；善知傍生，善知傍生
dào shàn zhī guǐ jiè shàn zhī guǐ jiè dào shàn zhī rén shàn zhī rén
道；善知鬼界，善知鬼界道；善知人，善知人
dào shàn zhī tiān shàn zhī tiān dào shàn zhī yù liú shàn zhī yù liú
道；善知天，善知天道；善知预流，善知预流
guǒ shàn zhī yù liú dào shàn zhī yī lái shàn zhī yī lái guǒ shàn
果，善知预流道；善知一来，善知一来果，善
zhī yī lái dào shàn zhī bù huán shàn zhī bù huán guǒ shàn zhī bù huán
知一来道；善知不还，善知不还果，善知不还
dào shàn zhī ā luó hàn shàn zhī ā luó hàn guǒ shàn zhī ā luó hàn
道；善知阿罗汉，善知阿罗汉果，善知阿罗汉
dào shàn zhī dú jué shàn zhī dú jué pú tí shàn zhī dú jué dào
道；善知独觉，善知独觉菩提，善知独觉道；
shàn zhī pú sà mó hē sà shàn zhī pú sà mó hē sà xíng shàn zhī rú
善知菩萨摩訶萨，善知菩萨摩訶萨行；善知如
lái yīng zhèngděng jué shàn zhī wú shàng zhèngděng pú tí shàn
来、应、正等觉；善知无上正等菩提；善
zhī yī qiè zhì shàn zhī yī qiè zhì dào shàn zhī dào xiàng zhì shàn zhī
知一切智，善知一切智道；善知道相智，善知
dào xiàng zhì dào shàn zhī yī qiè xiàng zhì shàn zhī yī qiè xiàng zhì dào
道相智道；善知一切相智，善知一切相智道；
shàn zhī gēn shàn zhī gēn yuán mǎn shàn zhī gēn shèng liè shàn zhī huì
善知根、善知根圆满，善知根胜劣；善知慧，
shàn zhī jí huì shàn zhī lì huì shàn zhī lì huì shàn zhī sù huì
善知疾慧，善知力慧，善知利慧，善知速慧，
shàn zhī dá huì shàn zhī guǎng huì shàn zhī shēn huì shàn zhī dà huì
善知达慧，善知广慧，善知深慧，善知大慧，
shàn zhī wú děng huì shàn zhī zhēn shí huì shàn zhī zhēn bǎo huì shàn
善知无等慧，善知真实慧，善知珍宝慧；善

zhī guò qù shì shàn zhī wèi lái shì shàn zhī xiàn zài shì shàn zhī fāng
知过去世，善知未来世，善知现在世；善知方
biàn shàn zhī yì lè shàn zhī zēngshàng yì lè shàn zhī gù yǒuqíng
便；善知意乐，善知增上意乐；善知顾有情；
shàn zhī wén yì xiàng shàn zhī zhūshèng fǎ shàn zhī ān lì sānshèngfāng
善知文义相；善知诸圣法；善知安立三乘方
biàn
便。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō yǐn
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多，引
bō rě bō luó mì duō xiū bō rě bō luó mì duō huò rú shì děnggōng
般若波罗蜜多，修般若波罗蜜多，获如是等功
dé shèng lì
德胜利。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃
sà yún hé dāngxíng bō rě bō luó mì duō yún hé dāng yǐn bō rě bō
萨云何当行般若波罗蜜多？云何当引般若波
luó mì duō yún hé dāng xiū bō rě bō luó mì duō
罗蜜多？云何当修般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn pú sà mó hē sà guān sè jì jìng gù kě
佛言：“善现，菩萨摩诃萨观色寂静故，可
pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng
破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应
xíng bō rě bō luó mì duō guānshòu xiǎng xíng shí jì jìng gù
行般若波罗蜜多；观受、想、行、识寂静故，
kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng
可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà guānyǎnchù jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观眼处寂静故，可破
huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīngxíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行
bō rě bō luó mì duō guān ěr bí shé shēn yì chù jì jìng
般若波罗蜜多；观耳、鼻、舌、身、意处寂静
gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，

yīngxíng bō rě bō luó mì duō

应行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà guān sè chù jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观色处寂静故，可破

huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīngxíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行

bō rě bō luó mì duō guānshēng xiāng wèi chù fǎ chù jì jìng
般若波罗蜜多；观声、香、味、触、法处寂静

gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，

yīngxíng bō rě bō luó mì duō

应行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà guānyǎn jiè jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观眼界寂静故，可破

huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīngxíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行

bō rě bō luó mì duō guān ěr bí shé shēn yì jiè jì jìng
般若波罗蜜多；观耳、鼻、舌、身、意界寂静

gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，

yīngxíng bō rě bō luó mì duō

应行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà guān sè jiè jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观色界寂静故，可破

huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīngxíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行

bō rě bō luó mì duō guānshēng xiāng wèi chù fǎ jiè jì jìng
般若波罗蜜多；观声、香、味、触、法界寂静

gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，

yīngxíng bō rě bō luó mì duō

应行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà guānyǎn shí jiè jì jìng gù kě
“善现，菩萨摩诃萨观眼识界寂静故，可

pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng
破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应

xíng bō rě bō luó mì duō guān ěr bí shé shēn yì shí jiè
行般若波罗蜜多；观耳、鼻、舌、身、意识界

jì jìng gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān
寂静故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚
shí gù yīng xíng bō rě bō luó mì duō
实故，应行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà guān yǎn chù jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观眼触寂静故，可破
huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng xíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行
bō rě bō luó mì duō guān ěr bí shé shēn yì chù jì jìng
般若波罗蜜多；观耳、鼻、舌、身、意触寂静
gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，
yīng xíng bō rě bō luó mì duō
应行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà guān yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
“善现，菩萨摩诃萨观眼触为缘所生诸
shòu jì jìng gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù
受寂静故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，
bù jiān shí gù yīng xíng bō rě bō luó mì duō guān ěr bí shé
不坚实故，应行般若波罗蜜多；观耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jì jìng gù kě pò huài gù bú
身、意触为缘所生诸受寂静故，可破坏故，不
zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng xíng bō rě bō luó mì
自在故，体虚妄故，不坚实故，应行般若波罗蜜
duō
多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà guān dì jiè jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观地界寂静故，可破
huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng xíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行
bō rě bō luó mì duō guān shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè jì jìng
般若波罗蜜多；观水、火、风、空、识界寂静
gù kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù
故，可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，
yīng xíng bō rě bō luó mì duō
应行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà guān wú míng jì jìng gù kě pò
“善现，菩萨摩诃萨观无明寂静故，可破

huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng xíng
坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应行
bō rě bō luó mì duō guān xíng shí míng sè liù chù chù
般若波罗蜜多；观行、识、名色、六处、触、
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo jì jìng gù
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼寂静故，
kě pò huài gù bú zì zài gù tǐ xū wàng gù bù jiān shí gù yīng
可破坏故，不自在故，体虚妄故，不坚实故，应
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shàn xiàn rǔ wèn pú sà mó hē sà yún hé dāng yǐn bō rě bō
“善现，汝问菩萨摩诃萨云何当引般若波
luó mì duō zhě pú sà mó hē sà rú yǐn xū kōng kōng yīng yǐn bō rě
罗蜜多者，菩萨摩诃萨如引虚空空，应引般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shàn xiàn rǔ wèn pú sà mó hē sà yún hé dāng xiū bō rě bō
“善现，汝问菩萨摩诃萨云何当修般若波
luó mì duō zhě pú sà mó hē sà rú xiū xū kōng kōng yīng xiū bō rě
罗蜜多者，菩萨摩诃萨如修虚空空，应修般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà wéi
具寿善现复白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨为
jīng jǐ shí dāng xíng bō rě bō luó mì duō dāng yǐn bō rě bō luó mì duō
经几时当行般若波罗蜜多，当引般若波罗蜜多，
dāng xiū bō rě bō luó mì duō
当修般若波罗蜜多？”

fó yán shàn xiàn pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì ān
佛言：“善现，菩萨摩诃萨从初发心乃至安
zuò miào pú tí zuò yīng xíng bō rě bō luó mì duō yīng yǐn bō rě bō luó
坐妙菩提座，应行般若波罗蜜多，应引般若波
mì duō yīng xiū bō rě bō luó mì duō
罗蜜多，应修般若波罗蜜多。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà zhù
具寿善现复白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨住
hé děng xīn wú jiàn dāng xíng bō rě bō luó mì duō dāng yǐn bō rě bō
何等心无间，当行般若波罗蜜多，当引般若波

luó mì duō dāng xiū ān jī bō luó mì duō
罗蜜多，当修般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì ān
佛言：“善现，菩萨摩诃萨从初发心乃至安

zuò miào pú tí zuò bù róng fā qǐ zhū yú zuò yì wéicháng ān zhù yī
坐妙菩提座，不容发起诸余作意，唯常安住一

qiè zhì zhì xiāngyìng zuò yì yīng xíng bō rě bō luó mì duō yīng yǐn bō rě
切智智相应作意，应行般若波罗蜜多，应引般若

bō luó mì duō yīng xiū bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà yīng
波罗蜜多，应修般若波罗蜜多。是菩萨摩诃萨应

rú shì xíng bō rě bō luó mì duō yīng rú shì yǐn bō rě bō luó mì duō
如是行般若波罗蜜多，应如是引般若波罗蜜多，

yīng rú shì xiū bō rě bō luó mì duō nǎi zhì néng lìng xīn xīn suǒ fǎ yú
应如是修般若波罗蜜多，乃至能令心、心所法于

jìng bù zhuǎn
境不转。”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō yǐn bō
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多，引般

rě bō luó mì duō xiū bō rě bō luó mì duō dāng dé yī qiè zhì zhì
若波罗蜜多，修般若波罗蜜多，当得一切智智

fǒu
不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shì zūn pú sà mó hē sà bù xíng bō rě bō luó mì duō bù
“世尊！菩萨摩诃萨不行般若波罗蜜多，不

yǐn bō rě bō luó mì duō bù xiū bō rě bō luó mì duō dāng dé yī qiè
引般若波罗蜜多，不修般若波罗蜜多，当得一切

zhì zhì fǒu
智智不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shì zūn pú sà mó hē sà yì xíng yì bù xíng bō rě bō luó mì
“世尊！菩萨摩诃萨亦行亦不行般若波罗蜜

duō yì yǐn yì bù yǐn bō rě bō luó mì duō yì xiū yì bù xiū bō rě
多，亦引亦不引般若波罗蜜多，亦修亦不修般若

bō luó mì duō dāng dé yī qiè zhì zhì fǒu
波罗蜜多，当得一切智智不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shì zūn pú sà mó hē sà fēi xíng fēi bù xíng bō rě bō luó mì
“世尊！菩萨摩诃萨非行非不行般若波罗蜜
duō fēi yǐn fēi bù yǐn bō rě bō luó mì duō fēi xiū fēi bù xiū bō rě
多，非引非不引般若波罗蜜多，非修非不修般若
bō luó mì duō dāng dé yī qiè zhì zhì fǒu
波罗蜜多，当得一切智智不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shì zūn ruò ěr pú sà mó hē sà yún hé dāng dé yī qiè zhì
“世尊！若尔菩萨摩诃萨云何当得一切智
zhì
智？”

shànxiàn pú sà mó hē sà dāng dé yī qiè zhì zhì rú zhēn
“善现，菩萨摩诃萨当得一切智智如真
rú
如。”

shì zūn yún hé zhēn rú
“世尊！云何真如？”

shànxiàn rú shí jì
“善现，如实际。”

shì zūn yún hé shí jì
“世尊！云何实际？”

shànxiàn rú fǎ jiè
“善现，如法界。”

shì zūn yún hé fǎ jiè
“世尊！云何法界？”

shànxiàn rú wǒ jiè yǒuqíng jiè mìngzhě jiè shēngzhě
“善现，如我界、有情界、命者界、生者
jiè yǎngzhě jiè shì fū jiè bǔ tè qié luó jiè
界、养者界、士夫界、补特伽罗界。”

shì zūn yún hé wǒ jiè yǒuqíng jiè mìngzhě jiè shēng
“世尊！云何我界、有情界、命者界、生
zhě jiè yǎngzhě jiè shì fū jiè bǔ tè qié luó jiè
者界、养者界、士夫界、补特伽罗界？”

fó gào shànxiàn yú yì yún hé ruò wǒ ruò yǒuqíng ruò
佛告善现：“于意云何？若我、若有情、若

mìngzhě ruò shēngzhě ruò yǎngzhě ruò shì fū ruò bǔ tè qié luó
命者、若生者、若养者、若士夫、若补特伽罗
wéi kě dé fǒu
为可得不？”

shànxiàn bó yán fú yě shì zūn
善现白言：“不也！世尊！”

fó yán shànxiàn ruò wǒ ruò yǒuqíng ruò mìngzhě ruò
佛言：“善现，若我、若有情、若命者、若
shēngzhě ruò yǎngzhě ruò shì fū ruò bǔ tè qié luó jì bù kě dé
生者、若养者、若士夫、若补特伽罗既不可得，
wǒ dāng yún hé kě shī shè wǒ jiè yǒuqíng jiè mìngzhě jiè shēngzhě
我当云何可施設我界、有情界、命者界、生者
jiè yǎngzhě jiè shì fū jiè bǔ tè qié luó jiè rú shì shànxiàn
界、养者界、士夫界、补特伽罗界？如是，善现，
ruò pú sà mó hē sà bù shī shè bō rě bō luó mì duō yì bù shī shè yī
若菩萨摩诃萨不施設般若波罗蜜多，亦不施設一
qiè zhì zhì jí yī qiè fǎ shì pú sà mó hē sà dīngdāngzhèng dé yī qiè
切智智及一切法，是菩萨摩诃萨定当证得一切
zhì zhì
智智。”

shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn wéidàn bō rě
时，具寿善现复白佛言：“世尊！为但般若
bō luó mì duō bù kě shī shè wéi jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè
波罗蜜多不可施設，为静虑、精进、安忍、净戒、
bù shī bō luó mì duō yì bù kě shī shè yé
布施波罗蜜多亦不可施設耶？”

fó yán shànxiàn fēi dàn bō rě bō luó mì duō bù kě shī shè
佛言：“善现，非但般若波罗蜜多不可施設，
jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō yì bù kě
静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多亦不可
shī shè shànxiàn ruò shēngwén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà fǎ
施設。善现，若声闻法、若独觉法、若菩萨法、
ruò zhū fó fǎ ruò yǒuwéi fǎ ruò wú wéi fǎ rú shì děng yī qiè fǎ
若诸佛法、若有为法、若无为法，如是等一切法
jiē bù kě shī shè
皆不可施設。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ jiē bù
具寿善现复白佛言：“世尊！若一切法皆不

kě shī shè yún hé kě shī shè shì dì yù shì pángshēng shì guǐ jiè
可**施**设，云何可**施**设是**地**狱、是**傍**生、是**鬼**界、
shì rén shì tiān shì yù liú shì yī lái shì bù huán shì ā luó
是**人**、是**天**、是**预**流、是**一**来、是**不**还、是**阿**罗
hàn shì dú jué shì pú sà shì zhū fó shì yī qiè fǎ yé
汉、是**独**觉、是**菩**萨、是**诸**佛、是**一**切**法**耶？”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé yǒuqíng shī shè jí fǎ shī
佛言：“善**现**，于**意**云何？有**情**施**设**及**法**施
shè shí kě dé fǒu
设**实**可**得**不？”

shànxiàn bó yán fú yě shì zūn
善**现**白言：“不也！**世**尊！”

fó yán shànxiàn ruò yǒuqíng shī shè jí fǎ shī shè shí bù kě
佛言：“善**现**，若**有**情**施**设及**法**施**设**实不可
dé wǒ yún hé kě shī shè shì dì yù shì pángshēng shì guǐ jiè
得，我云何可**施**设是**地**狱、是**傍**生、是**鬼**界、
shì rén shì tiān shì yù liú shì yī lái shì bù huán shì ā luó
是**人**、是**天**、是**预**流、是**一**来、是**不**还、是**阿**罗
hàn shì dú jué shì pú sà shì zhū fó shì yī qiè fǎ rú shì
汉、是**独**觉、是**菩**萨、是**诸**佛、是**一**切**法**？如**是**，
shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng xué yī qiè
善**现**，**菩**萨**摩**诃**萨**行**般**若**波**罗**蜜**多**时**，应**学**一**切**
fǎ jiē bù kě shī shè
法皆不可**施**设。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō
具**寿**善**现**白佛言：“**世**尊！**菩**萨**摩**诃**萨**行**般**
rě bō luó mì duō shí qǐ bù yīng yú sè xué yì yīng yú shòu xiǎng
若**波**罗**蜜**多**时**，岂不**应**于**色**学，亦**应**于**受**、**想**、
xíng shí xué
行、**识**学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“**世**尊！**菩**萨**摩**诃**萨**行**般**若**波**罗**蜜**多**时**，岂
bù yīng yú yǎnchù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn yì chù xué
不**应**于**眼**处学，亦**应**于**耳**、**鼻**、**舌**、**身**、**意**处学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“**世**尊！**菩**萨**摩**诃**萨**行**般**若**波**罗**蜜**多**时**，岂
bù yīng yú sè chù xué yì yīng yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù
不**应**于**色**处学，亦**应**于**声**、**香**、**味**、**触**、**法**处

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yǎn jiè xué yì yīng yú ěr bí shé shēn yì jiè xué
不应于眼界学，亦应于耳、鼻、舌、身、意界学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú sè jiè xué yì yīng yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè
不应于色界学，亦应于声、香、味、触、法界

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yǎn shí jiè xué yì yīng yú ěr bí shé shēn yì shí
不应于眼识界学，亦应于耳、鼻、舌、身、意识

jiè xué
界学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yǎn chù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn yì chù xué
不应于眼触学，亦应于耳、鼻、舌、身、意触学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xué yì yīng yú ěr bí
不应于眼触为缘所生诸受学，亦应于耳、鼻、

shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xué
舌、身、意触为缘所生诸受学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú dì jiè xué yì yīng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xué
不应于地界学，亦应于水、火、风、空、识界学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú wú míng xué yì yīng yú xíng shí míng sè liù chù chù
不应于无明学，亦应于行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xué
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂
bù yīng yú bù shī bō luó mì duō xué yì yīng yú jìng jiè ān rěn jīng
不应于布施波罗蜜多学，亦应于净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō xué
进、静虑、般若波罗蜜多学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂
bù yīng yú nèi kōng xué yì yīng yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
不应于内空学，亦应于外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng xué
性空、无性自性空学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂
bù yīng yú zhēn rú xué yì yīng yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
不应于真如学，亦应于法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xué
际、虚空界、不思議界学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂
bù yīng yú kǔ shèng dì xué yì yīng yú jí miè dào shèng dì xué
不应于苦圣谛学，亦应于集、灭、道圣谛学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂
bù yīng yú sì niàn zhù xué yì yīng yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ
不应于四念住学，亦应于四正断、四神足、五
gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xué
根、五力、七等觉支、八圣道支学？”

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú sì jìng lǜ xué yì yīng yú sì wú liàng sì wú sè dìng xué
不应于四静虑学，亦应于四无量、四无色定学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú bā jiě tuō xué yì yīng yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
不应于八解脱学，亦应于八胜处、九次第定、

shí biàn chù xué
十遍处学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yī qiè sān mó dì mén xué yì yīng yú yī qiè tuó luó ní mén
不应于一切三摩地门学，亦应于一切陀罗尼门

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú kōng jiě tuō mén xué yì yīng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
不应于空解脱门学，亦应于无相、无愿解脱门

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时、岂

bù yīng yú wǔ yǎn xué yì yīng yú liù shén tōng xué
不应于五眼学，亦应于六神通学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú fó shí lì xué yì yīng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
不应于佛十力学，亦应于四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xué
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú wú wàng shī fǎ xué yì yīng yú héng zhù shě xìng xué
不应于无忘失法学，亦应于恒住舍性学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yī qiè zhì xué yì yīng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
不应于一切智学，亦应于道相智、一切相智

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yù liú guǒ xué yì yīng yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
不应于预流果学，亦应于一来、不还、阿罗汉果

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú dú jué pú tí xué
不应于独觉菩提学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng xué
不应于一切菩萨摩诃萨行学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí qǐ
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，岂

bù yīng yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xué
不应于诸佛无上正等菩提学？”

大般若波罗蜜多经卷第三百五十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi liù shí
大般若波罗蜜多经卷第三百六十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn duō wèn bù èr pǐn dì liù shí yī zhī shí
初分多问不二品第六十一之十

fó yán shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多

shí yīng yú sè xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú shòu xiǎng xíng
时，应于色学不增不减，亦应于受、想、行、

shí xué bù zēng bù jiǎn
识学不增不减。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn chù xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú ěr bí shé shēn yì
于眼处学不增不减，亦应于耳、鼻、舌、身、意

chù xué bù zēng bù jiǎn
处学不增不减。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú sè chù xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú shēng xiāng wèi chù
于色处学不增不减，亦应于声、香、味、触、

fǎ chù xué bù zēng bù jiǎn
法处学不增不减。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn jiè xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú ěr bí shé shēn yì
于眼界学不增不减，亦应于耳、鼻、舌、身、意

jiè xué bù zēng bù jiǎn
界学不增不减。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú sè jiè xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú shēng xiāng wèi chù
于色界学不增不减，亦应于声、香、味、触、

fǎ jiè xué bù zēng bù jiǎn
法界学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn shí jiè xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú ěr bí shé shēn
于眼识界学不增不减，亦应于耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè xué bù zēng bù jiǎn
意识界学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎnchùxué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú ěr bí shé shēn yì
于眼触学不增不减，亦应于耳、鼻、舌、身、意

chùxué bù zēng bù jiǎn
触学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú ěr
于眼触为缘所生诸受学不增不减，亦应于耳、

bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué bù zēng bù jiǎn
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú dì jiè xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú shuǐ huǒ fēng kōng
于地界学不增不减，亦应于水、火、风、空、

shí jiè xué bù zēng bù jiǎn
识界学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú wú míngxué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú xíng shí míng sè liù
于无明学不增不减，亦应于行、识、名色、六

chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧

nǎoxué bù zēng bù jiǎn
恼学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú bù shī bō luó mì duōxué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú jìng jiè ān rěn
于布施波罗蜜多学不增不减，亦应于净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō xué bù zēng bù jiǎn
精进、静虑、般若波罗蜜多学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú nèi kōng xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú wài kōng nèi wài kōng kōng
于内空学不增不减，亦应于外空、内外空、空
kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟
kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相
kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、
zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng xué bù zēng bù jiǎn
自性空、无性自性空学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú zhēn rú xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
于真如学不增不减，亦应于法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xué bù zēng bù jiǎn
实际、虚空界、不思議界学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú kǔ shèng dì xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú jí miè dào shèng dì
于苦圣谛学不增不减，亦应于集、灭、道圣谛
xué bù zēng bù jiǎn
学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú sì niàn zhù xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú sì zhèng duàn sì shén zú
于四念住学不增不减，亦应于四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xué bù zēng bù jiǎn
五根、五力、七等觉支、八圣道支学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú sì jìng lǜ xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú sì wú liàng sì wú sè dìng
于四静虑学不增不减，亦应于四无量、四无色定

xué bù zēng bù jiǎn
学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú bā jiě tuō xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú bā shèng chù jiǔ cì dì
于八解脱学不增不减，亦应于八胜处、九次第
dìng shí biàn chù xué bù zēng bù jiǎn
定、十遍处学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè sān mó dì mén xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú yī qiè tuó luó
于一切三摩地门学不增不减，亦应于一切陀罗
ní mén xué bù zēng bù jiǎn
尼门学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú kōng jiě tuō mén xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú wú xiàng wú yuàn jiě
于空解脱门学不增不减，亦应于无相、无愿解
tuō mén xué bù zēng bù jiǎn
脱门学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wǔ yǎn xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú liù shéntōng xué bù zēng bù jiǎn
于五眼学不增不减，亦应于六神通学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú fó shí lì xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài
于佛十力学不增不减，亦应于四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xué
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法学
bù zēng bù jiǎn
不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wú wàng shī fǎ xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú héng zhù shě xìng xué bù
于无忘失法学不增不减，亦应于恒住舍性学不
zēng bù jiǎn
增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè zhì xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng
于一切智学不增不减，亦应于道相智、一切相
zhì xué bù zēng bù jiǎn
智学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yù liú guǒ xué bù zēng bù jiǎn yì yīng yú yī lái bù huán ā
于预流果学不增不减，亦应于一来、不还、阿
luó hàn guǒ xué bù zēng bù jiǎn
罗汉果学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú dú jué pú tí xué bù zēng bù jiǎn
于独觉菩提学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng xué bù zēng bù jiǎn
于一切菩萨摩诃萨行学不增不减。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xué bù zēng bù jiǎn
于诸佛无上正等菩提学不增不减。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō
具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨行般
rě bō luó mì duō shí yún hé yīng yú sè xué bù zēng bù jiǎn yún hé
若波罗蜜多时，云何应于色学不增不减？云何
yīng yú shòu xiǎng xíng shí xué bù zēng bù jiǎn
应于受、想、行、识学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云
hé yīng yú yǎn chù xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼处学不增不减？云何应于耳、鼻、舌、
shēn yì chù xué bù zēng bù jiǎn
身、意处学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè chùxué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú shēng xiāng wèi
何应于色处学不增不减？云何应于声、香、味、
chù fǎ chùxué bù zēng bù jiǎn
触、法处学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn jiè xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼界学不增不减？云何应于耳、鼻、舌、
shēn yì jiè xué bù zēng bù jiǎn
身、意界学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè jiè xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú shēng xiāng wèi
何应于色界学不增不减？云何应于声、香、味、
chù fǎ jiè xué bù zēng bù jiǎn
触、法界学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn shí jiè xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼识界学不增不减？云何应于耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè xué bù zēng bù jiǎn
身、意识界学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎnchùxué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼触学不增不减？云何应于耳、鼻、舌、
shēn yì chùxué bù zēng bù jiǎn
身、意触学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué bù zēng bù jiǎn yún hé
何应于眼触为缘所生诸受学不增不减？云何
yīng yú ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxué bù
应于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受学不
zēng bù jiǎn
增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dì jiè xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú shuǐ huǒ fēng
何应于地界学不增不减？云何应于水、火、风、
kōng shí jiè xué bù zēng bù jiǎn
空、识界学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú míng xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú xíng shí míng
何应于无明学不增不减？云何应于行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁

tàn kǔ yōu nǎo xué bù zēng bù jiǎn
叹苦忧恼学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bù shī bō luó mì duō xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú jìng
何应于布施波罗蜜多学不增不减？云何应于净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō xué bù zēng bù
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多学不增不

jiǎn
减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú nèi kōng xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú wài kōng nèi wài
何应于内空学不增不减？云何应于外空、内外
kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng xué bù zēng bù jiǎn
性空、自性空、无性自性空学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhēn rú xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú fǎ jiè fǎ xìng
何应于真如学不增不减？云何应于法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xué bù zēng bù jiǎn
定、法住、实际、虚空界、不思議界学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kǔ shèng dì xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú jí miè
何应于苦圣谛学不增不减？云何应于集、灭、

dào shèng dì xué bù zēng bù jiǎn
道圣谛学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì niàn zhù xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú sì zhèng duàn
何应于四念住学不增不减？云何应于四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xué
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支学

bù zēng bù jiǎn
不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì jìng lǜ xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú sì wú liàng
何应于四静虑学不增不减？云何应于四无量、

sì wú sè dìng xué bù zēng bù jiǎn
四无色定学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bā jiě tuō xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú bā shèng chù
何应于八解脱学不增不减？云何应于八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xué bù zēng bù jiǎn
九次第定、十遍处学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè sān mó dì mén xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú yī
何应于一切三摩地门学不增不减？云何应于一

qiè tuó luó ní mén xué bù zēng bù jiǎn
切陀罗尼门学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kōng jiě tuō mén xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú wú xiàng
何应于空解脱门学不增不减？云何应于无相、

wú yuàn jiě tuō mén xué bù zēng bù jiǎn
无愿解脱门学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wǔ yǎn xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú liù shén tōng xué
何应于五眼学不增不减？云何应于六神通学
bù zēng bù jiǎn
不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú fó shí lì xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú sì wú suǒ wèi
何应于佛十力学不增不减？云何应于四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ xué bù zēng bù jiǎn
共法学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú wàng shī fǎ xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú héng zhù
何应于无忘失法学不增不减？云何应于恒住
shě xìng xué bù zēng bù jiǎn
舍性学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè zhì xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú dào xiàng zhì
何应于一切智学不增不减？云何应于道相智、
yī qiè xiàng zhì xué bù zēng bù jiǎn
一切相智学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yù liú guǒ xué bù zēng bù jiǎn yún hé yīng yú yī lái bù
何应于预流果学不增不减？云何应于一来、不
huán ā luó hàn guǒ xué bù zēng bù jiǎn
还、阿罗汉果学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dú jué pú tí xué bù zēng bù jiǎn
何应于独觉菩提学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng xué bù zēng bù jiǎn
何应于一切菩萨摩诃萨行学不增不减？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xué bù zēng bù jiǎn
何应于诸佛无上正等菩提学不增不减？”

fó yán shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多

shí yīng yú sè bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú shòu xiǎng xíng
时，应于色不生不灭故学，亦应于受、想、行、

shí bù shēng bú miè gù xué
识不生不灭故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn chù bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn
于眼处不生不灭故学，亦应于耳、鼻、舌、身、

yì chù bù shēng bú miè gù xué
意处不生不灭故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú sè chù bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú shēng xiāng wèi chù
于色处不生不灭故学，亦应于声、香、味、触、

fǎ chù bù shēng bú miè gù xué
法处不生不灭故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn jiè bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn
于眼界不生不灭故学，亦应于耳、鼻、舌、身、

yì jiè bù shēng bú miè gù xué
意界不生不灭故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú sè jiè bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú shēng xiāng wèi chù
于色界不生不灭故学，亦应于声、香、味、触、

fǎ jiè bù shēng bú miè gù xué
法界不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎn shí jiè bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn
于眼识界不生不灭故学，亦应于耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè bù shēng bú miè gù xué
意识界不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎnchù bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú ěr bí shé shēn
于眼触不生不灭故学，亦应于耳、鼻、舌、身、
yì chù bù shēng bú miè gù xué
意触不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú
于眼触为缘所生诸受不生不灭故学，亦应于
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受不生不
miè gù xué
灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú dì jiè bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú shuǐ huǒ fēng kōng
于地界不生不灭故学，亦应于水、火、风、空、
shí jiè bù shēng bú miè gù xué
识界不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wú míng bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú xíng shí míng sè
于无明不生不灭故学，亦应于行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo bù shēng bú miè gù xué
烦恼不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú bù shī bō luó mì duō bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú jìng jiè
于布施波罗蜜多不生不灭故学，亦应于净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō bù shēng bú miè gù xué
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú nèi kōng bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú wàikōng nèi wàikōng
于内空不生不灭故学，亦应于外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù shēng bú miè gù xué
空、自性空、无性自性空不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú zhēn rú bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú fǎ jiè fǎ xìng bù
于真如不生不灭故学，亦应于法界、法性、不
xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù shēng bú miè gù xué
法住、实际、虚空界、不思議界不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú kǔ shèng dì bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú jí miè dào shèng
于苦圣谛不生不灭故学，亦应于集、灭、道圣
dì bù shēng bú miè gù xué
谛不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú sì niàn zhù bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú sì zhèng duàn sì
于四念住不生不灭故学，亦应于四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù shēng
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不生
bú miè gù xué
不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú sì jìng lǜ bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú sì wú liàng sì wú
于四静虑不生不灭故学，亦应于四无量、四无
sè dìng bù shēng bú miè gù xué
色定不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú bā jiě tuō bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú bā shèng chù jiǔ cì
于八解脱不生不灭故学，亦应于八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù bù shēng bú miè gù xué
第定、十遍处不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú yī qiè sān mó dì mén bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú yī qiè tuó
于一切三摩地门不生不灭故学，亦应于一切陀
luó ní mén bù shēng bú miè gù xué
罗尼门不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú kōng jiě tuō mén bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú wú xiàng wú
于空解脱门不生不灭故学，亦应于无相、无
yuàn jiě tuō mén bù shēng bú miè gù xué
愿解脱门不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú wǔ yǎn bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú liù shéntōng bù shēng bú
于五眼不生不灭故学，亦应于六神通不生不
miè gù xué
灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú fó shí lì bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú sì wú suǒ wèi sì wú
于佛十力不生不灭故学，亦应于四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法
bù shēng bú miè gù xué
不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú wú wàng shī fǎ bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú héngzhù shě xìng
于无忘失法不生不灭故学，亦应于恒住舍性
bù shēng bú miè gù xué
不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè zhì bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú dào xiàng zhì yī qiè
于一切智不生不灭故学，亦应于道相智、一切
xiàng zhì bù shēng bú miè gù xué
相智不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yù liú guǒ bù shēng bú miè gù xué yì yīng yú yī lái bù huán
于预流果不生不灭故学，亦应于一来、不还、
ā luó hàn guǒ bù shēng bú miè gù xué
阿罗汉果不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú dú jué pú tí bù shēng bú miè gù xué
于独觉菩提不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù shēng bú miè gù xué
于一切菩萨摩诃萨行不生不灭故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应
yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù shēng bú miè gù xué
于诸佛无上正等菩提不生不灭故学。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō
具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨行般
rě bō luó mì duō shí yún hé yīng yú sè bù shēng bú miè gù xué yún
若波罗蜜多时，云何应于色不生不灭故学？云
hé yīng yú shòu xiǎng xíng shí bù shēng bú miè gù xué
何应于受、想、行、识不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云
hé yīng yú yǎn chù bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼处不生不灭故学？云何应于耳、鼻、舌、

shēn yì chù bù shēng bú miè gù xué
身、意处不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè chù bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú shēng xiāng
何应于色处不生不灭故学？云何应于声、香、

wèi chù fǎ chù bù shēng bú miè gù xué
味、触、法处不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn jiè bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼界不生不灭故学？云何应于耳、鼻、舌、

shēn yì jiè bù shēng bú miè gù xué
身、意识界不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè jiè bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú shēng xiāng
何应于色界不生不灭故学？云何应于声、香、

wèi chù fǎ jiè bù shēng bú miè gù xué
味、触、法界不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn shí jiè bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú ěr bí
何应于眼识界不生不灭故学？云何应于耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè bù shēng bú miè gù xué
舌、身、意识界不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn chù bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú ěr bí shé
何应于眼触不生不灭故学？云何应于耳、鼻、舌、

shēn yì chù bù shēng bú miè gù xué
身、意触不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù shēng bú miè gù xué
何应于眼触为缘所生诸受不生不灭故学？

yún hé yīng yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
云何应于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

bù shēng bú miè gù xué
不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dì jiè bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú shuǐ huǒ
何应于地界不生不灭故学？云何应于水、火、

fēng kōng shí jiè bù shēng bú miè gù xué
风、空、识界不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú míng bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú xíng shí
何应于无明不生不灭故学？云何应于行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo bù shēng bú miè gù xué
愁叹苦忧恼不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bù shī bō luó mì duō bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng
何应于布施波罗蜜多不生不灭故学？云何应

yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù shēng
于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不生

bú miè gù xué
不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú nèi kōng bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú wàikōng
何应于内空不生不灭故学？云何应于外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bù shēng bú miè gù
空、无性空、自性空、无性自性空不生不灭故

xué
学。

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhēn rú bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú fǎ jiè fǎ
何应于真如不生不灭故学？云何应于法界、法

xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù shēng bú
法定、法住、实际、虚空界、不思議界不生不

miè gù xué
灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kǔ shèng dì bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú jí
何应于苦圣谛不生不灭故学？云何应于集、

miè dào shèng dì bù shēng bú miè gù xué
灭、道圣谛不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì niàn zhù bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú sì zhèng
何应于四念住不生不灭故学？云何应于四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī bù shēng bú miè gù xué
支不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì jìng lǜ bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú sì wú
何应于四静虑不生不灭故学？云何应于四无

liàng sì wú sè dìng bù shēng bú miè gù xué
量、四无色定不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bā jiě tuō bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú bā shèng
何应于八解脱不生不灭故学？云何应于八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù shēng bú miè gù xué
处、九次第定、十遍处不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè sān mó dì mén bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng
何应于一切三摩地门不生不灭故学？云何应

yú yī qiè tuó luó ní mén bù shēng bú miè gù xué
于一切陀罗尼门不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kōng jiě tuō mén bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú wú
何应于空解脱门不生不灭故学？云何应于无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù shēng bú miè gù xué
相、无愿解脱门不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wǔ yǎn bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú liù shéntōng
何应于五眼不生不灭故学？云何应于六神通

bù shēng bú miè gù xué
不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú fó shí lì bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú sì wú suǒ
何应于佛十力不生不灭故学？云何应于四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ bù shēng bú miè gù xué
佛不共法不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú wàng shī fǎ bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú héng
何应于无忘失法不生不灭故学？云何应于恒

zhù shě xìng bù shēng bú miè gù xué
住舍性不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè zhì bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú dào xiàng
何应于一切智不生不灭故学？云何应于道相

zhì yī qiè xiàng zhì bù shēng bú miè gù xué
智、一切相智不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yù liú guǒ bù shēng bú miè gù xué yún hé yīng yú yī lái
何应于预流果不生不灭故学？云何应于一来、
bù huán ā luó hàn guǒ bù shēng bú miè gù xué
不还、阿罗汉果不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dú jué pú tí bù shēng bú miè gù xué
何应于独觉菩提不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù shēng bú miè gù xué
何应于一切菩萨摩訶萨行不生不灭故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù shēng bú miè gù xué
何应于诸佛无上正等菩提不生不灭故学？”

fó yán shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多

shí yīng yú sè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú shòu
时，应于色不起作诸行若有若无故学，应于受、

xiǎng xíng shí yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
想、行、识亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú ěr bí
于眼处不起作诸行若有若无故学，应于耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
舌、身、意处亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú sè chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú shēng xiāng
于色处不起作诸行若有若无故学，应于声、香、

wèi chù fǎ chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
味、触、法处亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yǎn jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú ěr bí
于眼界不起作诸行若有若无故学，应于耳、鼻、

shé shēn yì jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
舌、身、眼界亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú sè jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú shēng xiāng
于色界不起作诸行若有若无故学，应于声、香、

wèi chù fǎ jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
味、触、法界亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎn shí jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú ěr bí
于眼识界不起作诸行若有若无故学，应于耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
舌、身、意识界亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎn chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú ěr bí
于眼触不起作诸行若有若无故学，应于耳、鼻、

shé shēn yì chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
舌、身、意触亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
于眼触为缘所生诸受不起作诸行若有若无故

xué yīng yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
学，应于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú dì jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú shuǐ huǒ
于地界不起作诸行若有若无故学，应于水、火、

fēng kōng shí jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
风、空、识界亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wú míng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú xíng shí
于无明不起作诸行若有若无故学，应于行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
愁叹苦忧恼亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú bù shī bō luó mì duō bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú
于布施波罗蜜多不起作诸行若有若无故学，应于

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì bù qǐ
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦不起

zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú nèi kōng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú wài kōng nèi
于内空不起作诸行若有若无故学，应于外空、内

wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为

kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性

kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、

wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò
无性空、自性空、无性自性空亦不起作诸行若

yǒu ruò wú gù xué
有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú zhēn rú bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú fǎ jiè fǎ
于真如不起作诸行若有若无故学，应于法界、法

xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、

fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bù qǐ zuò
法定、法住、实际、虚空界、不思議界亦不起作

zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú kǔ shèng dì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú jí miè
于苦圣谛不起作诸行若有若无故学，应于集、灭、
dào shèng dì yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
道圣谛亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú sì niàn zhù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú sì zhèng
于四念住不起作诸行若有若无故学，应于四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
支亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú sì jìng lǜ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú sì wú
于四静虑不起作诸行若有若无故学，应于四无
liàng sì wú sè dìng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
量、四无色定亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú bā jiě tuō bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú bā shèng
于八解脱不起作诸行若有若无故学，应于八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
处、九次第定、十遍处亦不起作诸行若有若无故
xué
学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè sān mó dì mén bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng
于一切三摩地门不起作诸行若有若无故学，应
yú yī qiè tuó luó ní mén yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
于一切陀罗尼门亦不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú kōng jiě tuō mén bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú wú
于空解脱门不起作诸行若有若无故学，应于无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
相、无愿解脱门亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wǔ yǎn bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú liù shéntōng
于五眼不起作诸行若有若无故学，应于六神通
yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú fó shí lì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú sì wú suǒ
于佛十力不起作诸行若有若无故学，应于四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
佛不共法亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú wú wàng shī fǎ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú héng
于无忘失法不起作诸行若有若无故学，应于恒
zhù shě xìng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
住舍性亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yī qiè zhì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú dào xiàng
于一切智不起作诸行若有若无故学，应于道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
智、一切相智亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú yù liú guǒ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yīng yú yī lái
于预流果不起作诸行若有若无故学，应于一来、
bù huán ā luó hàn guǒ yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
不还、阿罗汉果亦不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应
yú dú jué pú tí bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
于独觉菩提不起作诸行若有若无故学。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，应

yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
于一切菩萨摩诃萨行不起作诸行若有若无故学。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，应

yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
于诸佛无上正等菩提不起作诸行若有若无故
xué”
学。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō
具寿善现白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨行般

rě bō luó mì duō shí yún hé yīng yú sè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
若波罗蜜多时，云何应于色不起作诸行若有若无

gù xué yún hé yīng yú shòu xiǎng xíng shí yì bù qǐ zuò zhū xíng
故学？云何应于受、想、行、识亦不起作诸行

ruò yǒu ruò wú gù xué
若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于眼处不起作诸行若有若无故学？云何应

yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
于耳、鼻、舌、身、意处亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于色处不起作诸行若有若无故学？云何应

yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò
于声、香、味、触、法处亦不起作诸行若有若

wú gù xué
无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于眼界不起作诸行若有若无故学？云何应

yú ěr bí shé shēn yì jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
于耳、鼻、舌、身、意界亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sè jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于色界不起作诸行若有若无故学？云何应

yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò
于声、香、味、触、法界亦不起作诸行若有若

wú gù xué
无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn shí jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于眼识界不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú ěr bí shé shēn yì shí jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu
应于耳、鼻、舌、身、意识界亦不起作诸行若有

ruò wú gù xué
若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn chù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于眼触不起作诸行若有若无故学？云何应

yú ěr bí shé shēn yì chù yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
于耳、鼻、舌、身、意触亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò
何应于眼触为缘所生诸受不起作诸行若有若

wú gù xué yún hé yīng yú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ
无故学？云何应于耳、鼻、舌、身、意触为缘所

shēng zhū shòu yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
生诸受亦不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dì jiè bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于地界不起作诸行若有若无故学？云何应

yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
于水、火、风、空、识界亦不起作诸行若有若无
gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú míng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于无明不起作诸行若有若无故学？云何应

yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
于行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
生、老死愁叹苦忧恼亦不起作诸行若有若无故

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bù shī bō luó mì duō bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
何应于布施波罗蜜多不起作诸行若有若无故学？

yún hé yīng yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
云何应于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
多亦不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú nèi kōng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于内空不起作诸行若有若无故学？云何应

yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
于外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù
不可得空、无性空、自性空、无性自性空亦不

qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhēn rú bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于真如不起作诸行若有若无故学？云何应
yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
于法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
界亦不起作诸行若有若无故学。

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kǔ shèng dì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于苦圣谛不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú jí miè dào shèng dì yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
应于集、灭、道圣谛亦不起作诸行若有若无故
xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì niàn zhù bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于四念住不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
应于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèng dào zhī yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
八圣道支亦不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō ruò bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú sì jìng lǜ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于四静虑不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
应于四无量、四无色定亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú bā jiě tuō bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于八解脱不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì bù qǐ zuò zhū xíng
应于八胜处、九次第定、十遍处亦不起作诸行

ruò yǒu ruò wú gù xué
若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè sān mó dì mén bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
何应于一切三摩地门不起作诸行若有若无故学？

yún hé yīng yú yī qiè tuó luó ní mén yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
云何应于一切陀罗尼门亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú kōng jiě tuō mén bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún
何应于空解脱门不起作诸行若有若无故学？云

hé yīng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
何应于无相、无愿解脱门亦不起作诸行若有若

wú gù xué
无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wǔ yǎn bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé yīng
何应于五眼不起作诸行若有若无故学？云何应

yú liù shéntōng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
于六神通亦不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú fó shí lì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于佛十力不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
应于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù
大舍、十八佛不共法亦不起作诸行若有若无故

xué
学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú wú wàng shī fǎ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún
何应于无忘失法不起作诸行若有若无故学？云

hé yīng yú héngzhù shěxìng yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
何应于恒住舍性亦不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè zhì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于一切智不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
应于道相智、一切相智亦不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yù liú guǒ bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué yún hé
何应于预流果不起作诸行若有若无故学？云何

yīng yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò
应于一来、不还、阿罗汉果亦不起作诸行若有若

wú gù xué
无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú dú jué pú tí bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú gù xué
何应于独觉菩提不起作诸行若有若无故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò wú
何应于一切菩萨摩诃萨行不起作诸行若有若无

gù xué
故学？

shì zūn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí yún
“世尊！菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，云

hé yīng yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù qǐ zuò zhū xíng ruò yǒu ruò
何应于诸佛无上正等菩提不起作诸行若有若

wú gù xué
无故学？”

大般若波罗蜜多经卷第三百六十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南無喝啰怛那.哆啰夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拏.吽.泼抹拏.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪